
Jaarverslag 2004

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

Inhoud

	Instroom	31
	Rendementen	33
	Arbeidsmarktpositie	34
	Internationale studentenmobiliteit	35
	Alumni	36
	Prijzen	36
	Vooruitblik	37
	<i>“Wij merkten dat de HKU het heel goed doet in vergelijking met buitenlandse instituten.”</i>	40
Prijzen in 2004		
Voorwoord	5	
<i>“Je ziet mensen van beide kanten open bloeien.”</i>	8	
Hoofdstuk 1: Bestuur en organisatie	9	
Missie HKU	9	
Bureau Bedrijfsvoering	9	
Bestuursbureau beëindigd	9	
Clusterraden	9	
Raad van Toezicht	9	
Samenstelling College van Bestuur	11	
De Centrale Medezeggenschapsraad	11	
Faculteitsbestuur Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving	11	<i>“Als je het doet, doe het dan radicaal! Dat is het enige dat werkt.”</i>
Faculteitsbestuur Faculteit Kunst, Media & Technologie	11	46
Faculteitsbestuur Faculteit Muziek	12	
Faculteitsbestuur Faculteit Theater	12	
Faculteitsbestuur Interfaculteit/Kunst en Economie	12	
Bestuurlijke samenwerkingspartners	12	
Nieuw instellingsplan	13	
Vooruitblik	13	
<i>“In principe is de stage een eenzaam avontuur.”</i>	16	<i>“Met steeds meer controlemaatregelen vergroot je niet de verantwoordelijkheid.”</i>
Hoofdstuk 2: Onderwijs	17	
Excellentie en transparantie	17	
Onderwijsvernieuwing	17	
Opleidingenaanbod	17	
Professional School of the Arts gestart	17	
Herstructurering Kunstonderwijs afgesloten	18	
Geen uitbesteding onderwijs	18	
Werving verder aangescherpt	18	
<i>“We hebben een prachtig instituut.”</i>	19	<i>“Als je goed je best doet, werkt het trucje overal!”</i>
Kwaliteitszorg	20	58
Internationalisering	20	
Vooruitblik	21	
<i>“Wij zijn vooral praktisch heel sterk.”</i>	24	
Hoofdstuk 3: Onderzoek	25	
Het belang van onderzoek	25	
Belang voor het leerproces	25	
Lectoraten	25	
Publicaties	26	
Internationale samenwerking	26	
Vooruitblik	27	
<i>“We maken het onszelf niet makkelijk.”</i>	30	
Hoofdstuk 4: Studenten	31	
Jonge professionals	31	
Informatievoorziening	31	
Klachtenregeling	31	

Voorwoord

Met het jaar 2004 eindigt voor de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht een tijdperk. Collegevoorzitter en oprichter Bert Groenemeijer heeft de HKU verlaten. Hij kan met trots terugkijken op het unieke onderwijsaanbod van zijn hogeschool en wist aan het eind van zijn carrière een stevige basis te leggen voor samenwerking met de Universiteit Utrecht. Ook plaatsvervangend collegevoorzitter Remi Seelaar beëindigde zijn loopbaan bij de HKU. Remi wilde zich onder andere gaan wijden aan zijn lectorschap in Rotterdam, maar twee weken na zijn afscheid bereikte ons het droeve bericht van zijn plotselinge overlijden. De HKU gedenkt hem als een innemend bestuurder die vele partijen bij elkaar wist te brengen.

De afgelopen jaren heeft de stad Utrecht haar aandeel in de *creative industry* sterk vergroot. Utrecht is momenteel zelfs 's lands grootste werkgever in deze sterk opbloeiende creatieve klasse van professionals in allerlei disciplines. Dat willen we zo houden en de HKU vervult op dat gebied een vooraanstaande rol. Met name de Faculteit Kunst, Media & Technologie is een belangrijke leverancier van dit soort jonge professionals, zo belangrijk dat deze Hilversumse faculteit zich waarschijnlijk op termijn in Utrecht zal vestigen. Het projectonderwijs is er

treffend voorbeeld daarvan is de gezamenlijk opgerichte Professional School of the Arts Utrecht (PSAU), die professionele masterprogramma's op het raakvlak van kunsten en wetenschappen verzorgt. De eerste masteropleiding Theaterdramaturgie startte in september 2004 en kan komend studiejaar het aantal studenten al flink uitbreiden. Diverse projecten van de PSAU op het gebied van gaming, nieuwe media en film- en televisiewetenschappen worden de komende maanden afgerond.

In september 2005 is Utrecht ook een heuse Faculteit der Kunsten rijker, een orgaan van de Universiteit Utrecht en de HKU waarin we al ons wetenschappelijk personeel onderbrengen. Alle zaken op onderzoeks- en wetenschappelijk gebied gaan zich op die faculteit afspeelen. Namens de HKU zal ook een aantal hoogleraren op de Faculteit der Kunsten plaatsnemen.

Onze vijf faculteiten blijven autonoom. Het is ons doel hun invloed op het culturele leven van Utrecht uit te breiden. De Faculteit Theater is hierin het voorbeeld dat we willen volgen: in de talrijke instellingen en gezelschappen op theatergebied spelen (oud)studenten een grote rol. De HKU zet zich in voor een vergelijkbare positie van de Faculteit Muziek met betrekking tot het muzikale leven van Utrecht en laat de andere faculteiten intensiever samenwerken met voor hun relevante Utrechtse culturele instellingen.

AD WISMAN

VOORZITTER COLLEGE VAN BESTUUR

Ongeveer drie jaar geleden vatte de HKU samen met de Universiteit Utrecht het plan op samen een masteropleiding Theaterdramaturgie te ontwikkelen. Terwijl de partners druk doende waren de nieuwe opleiding vorm te geven, werden ze vlak voor de start rechts ingehaald door de Professional School of the Arts Utrecht (PSAU). *Nirav Christophe*, lector taal en schrijven, verhaalt met enthousiasme over de samenwerking met de universiteit. Grote bedreigingen ziet hij niet. Integendeel. Wel heeft hij zo zijn zorgen over de bestuurlijke invulling.

“Je ziet mensen van beide kanten open bloeien”

Zoals bij iedere nieuwe samenwerking had men in het begin last van vooroordelen. Nirav: “Aanvankelijk moesten we nogal wat cultuurverschillen overwinnen. De universiteit verzorgde al jaren een studie theaterwetenschappen, waarvan de afgestudeerden vaak werk kregen als dramaturg. Opmerkingen van ons werden gezien als kritiek op hun programma tot dan toe. Vanuit de HKU bestond er ook enig *dédain* ten opzichte van de universiteit. Laat ze eerst maar eens een theaterstuk maken voordat ze ons iets kunnen leren.” Al snel werd echter duidelijk dat de partners elkaar juist heel veel te bieden hadden. “We kwamen al pratende uit op een gebied dat halverwege lag: de theorie van de maakprocessen. Binnen de universiteit is dit relatief weinig onderzocht en wij hebben er wel veel ervaring mee, maar missen ook de theoretische kennis. Dat bood een opening. We hadden nu een gemeenschappelijk belang.”

Constructief

Toen de gemeenschappelijke noemer eenmaal helder was, verliep de samenwerking constructief en werd gestart met de invulling van de master. “We zijn eerst begonnen met het beschrijven van de vakken en vooral de eindtermen. Dit was een voortdurende zoektocht. Bijvoorbeeld: hoe moet iemand afstuderen? Met een scriptie, uiteraard. Maar dat moet ook een artistiek werk zijn. En dat ook nog eens tegelijkertijd! Je moet dus constant zowel de wetenschappelijke als de artistieke component benoemen.”

Bakkeleien

Rond september 2003 was het programma zover ingevuld dat het ter goedkeuring werd voorgelegd aan de besturen van de Universiteit Utrecht en de HKU.

Maar toen was daar ineens de PSAU. “Alle gezamenlijke masters moesten bij de PSAU worden ondergebracht. En die masters moesten allemaal gelijk zijn aan het EMMA-model: een relatief goedkope eenjarige opleiding waarvan het eerste half jaar uit een project bestaat. Dit stond haaks op onze met veel zorg uitgekristalliseerde master en we zagen dat voor ons vakgebied aanvankelijk helemaal niet zitten.” Ondanks het feit dat de master Theaterdramaturgie door zijn andere opzet binnen de PSAU een vreemde eend in de bijt was, ging de opleiding samen met de andere masters in september 2004 van start. Maar er moest wel een veer gelaten worden. “Ons programma is ingekort tot een jaar. De spanning financiën-programma is interessant. Maar we komen er wel uit. We bakkeleien gewoon op een gezonde wijze verder.”

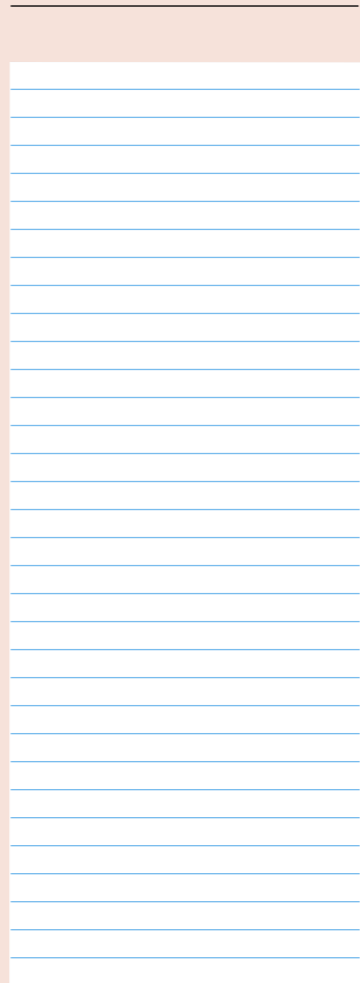
Dynamieken

De bestuurlijke constructie is nog niet optimaal. “PSAU is bestuurlijk nog niet dichtgetimmerd. Wij hebben bijvoorbeeld te maken met drie besturen, alle met hun eigen wensen en eisen. Op zich is er iets voor te zeggen om te beginnen zoals PSAU: gewoon beginnen en gaandeweg de kinderziekten eruit halen. Het is een bulldozerwerk. Een heel andere manier van werken dan hoe wij aanvankelijk te werk zijn gegaan, een andere dynamiek maar niet perse slechter. Het is zoeken naar een goede afstemming van twee verschillende dynamieken.”

Positief

Bestuurlijke verwarring en kinderziekten hebben het enthousiasme van Nirav voor PSAU niet getemperd. “Ik vind het idee van de PSAU perfect. Het gaat puur om de inhoud. Theorie en praktijk,

het wetenschappelijke en het artistieke; het is voor mij niet meer los te koppelen. Je kan van beide werelden het beste nemen. Het maakt me echt niet uit hoe het gaat heten. PSAU, UTSA of wat ze ook maar verzinnen. Ik kan me namelijk niet voorstellen dat er hier een lamp anders gaat hangen omdat het een andere naam heeft. Daarbij, de samenwerking is heel positief. Je ziet mensen van beide kanten open bloeien. Dat levert inspiratie op!”

Hoofdstuk 1

Bestuur en organisatie

Missie HKU

De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) wil de maatschappij voorzien van hoogopgeleide professionals op het gebied van kunst en cultuur. Daarbij wil de HKU niet uitsluitend kunstenaars opleiden op de gebieden beeldende kunst, theater en muziek, maar tevens professionals in vormgeven en ontwerpen, kunst en educatie, kunst en techniek en kunst en economie.

Ook wil de HKU een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van onderwijs en onderzoek op het gebied van kunsten cultuur, aan de verdere ontwikkeling van de betreffende professionele beroepspraktijken en aan de regionale kennis- en culturele infrastructuur.

In relatie tot haar missie hanteert de HKU vier uitgangspunten.

- *Autonomie*

De HKU gaat uit van de autonomie van het kunstonderwijs. Hierbij gaat het met name om de realisatie van normen die aan de kunst, de kunstbeoefening en de kunstproductie zelf worden ontleend.

- *Continuïteit en legitimiteit*

De HKU wil het voortbestaan van de hogeschool als hoogwaardige voorziening op het gebied van kunst en cultuur garanderen.

- *Conservatoire en innovatieve functie*

De HKU functioneert in een maatschappelijke context en heeft daardoor tevens een functie bij het instandhouden van opleidingen die voor de cultuuroverdracht belangrijk zijn, ook wanneer deze maatschappelijk niet-direct relevant zijn en/of in werkgelegenheidsperspectief niet duidelijk kwantificeerbaar zijn.

- *Culturele functie*

De HKU heeft ook een algemene culturele functie. De HKU beschikt over een eigen concertzaal, galerie en theater en levert een bijdrage aan talrijke exposities, tv-programma's, muziek- en theatervoorstellingen, zowel in de regio Utrecht als daarbuiten.

Bureau Bedrijfsvoering

Om de besturing en beheersing van de bedrijfsprocessen verder te verbeteren zijn diverse organisatieonderdelen ondergebracht in het Bureau Bedrijfsvoering.

Hiermee kan de HKU effectiever tegemoetkomen aan de steeds hogere eisen die worden gesteld aan besturing, procesbeheersing en informatievoorziening. Ook de toenemende verwevenheid van bedrijfsprocessen was een belangrijke overweging bij het besluit tot de oprichting van het Bureau Bedrijfsvoering.

Het Bureau Bedrijfsvoering bestaat uit de diensten Financieel Economische Zaken, Facilitaire Zaken, Studentenzaken en Personeelszaken, een stafmedewerker Kwaliteit, Arbo en Milieu en een Centraal Secretariaat.

Voor het Bureau Bedrijfsvoering stond 2004 in het teken van de verdere uitwerking van de inrichting van de organisatie waarmee in 2003 was gestart. De inrichting van de nieuwe organisatie, waaronder een nieuwe opzet van de diensten Studentenzaken en Financieel Economische Zaken, vroeg veel aandacht. Door vacatures te vervullen en medewerkers in goed overleg over te plaatsen en in te werken, kon de inrichting van het Bureau Bedrijfsvoering in 2004 zijn beslag krijgen. Binnen Personeelszaken en Financieel Economische Zaken zijn een aantal taken geëvalueerd en waar nodig in 2004 geherstructureerd.

De in 2003 in gebruik genomen ondersteunende systemen zijn in 2004 verder geïmplementeerd. Het gaat om vier systemen: het studenteninformatiesysteem (OSIRIS-studievoortgang), het nieuwe studenteninschrijfsysteem (OSIRIS-inschrijf), het geïntegreerd personeels- en salarissysteem (PASO/Persmaster) en het financieel systeem (Exact Globe).

Bestuursbureau beëindigd

In de loop van 2004 bleek dat de samenvoeging van een aantal centrale bureau's in het Bestuursbureau niet de gewenste uitwerking had. De bureau's Bestuurssecretariaat, Communicatie, Studentendecanaat en Onderwijs, Onderzoek en Kwaliteitszorg zijn als zelfstandige bureau's weer direct onder het College van Bestuur geplaatst. Het Bureau Internationale Zaken is ondergebracht in het Bureau Bedrijfsvoering.

Clusterraden

De meeste opleidingen aan de HKU worden verzorgd door meer dan één faculteit. De faculteitsoverstijgende kwaliteits-

zorg, ook van belang in verband met de accreditatie, wordt gecoördineerd door Clusterraden. Een Clusterraad bestaat uit de faculteitsbestuurders die tevens hoofd zijn van een school die de betreffende opleiding verzorgt. De HKU had in 2004 zes Clusterraden voor de bacheloropleidingen en één Clusterraad voor de masteropleidingen.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht had in 2004 de volgende samenstelling:

De heer H. Rootliep, voorzitter tot 22 juni 2004
 - Voormalig voorzitter Raad van Bestuur Koninklijke Nedlloyd N.V.
 - Voormalig voorzitter Kamer van Koophandel Utrecht e.o.

De heer drs. P.C. Klaver, voorzitter m.i.v. 22 juni 2004
 - Voorzitter Raad van Bestuur SHV Holdings N.V.

De heer G.H.M. Nieuwenhuijs RA, plv. voorzitter tot 5 november 2004
 - Voormalig partner Coopers en Lybrand Dijker van Dien (thans PWC)

De heer drs. P. de Lange RA, plv. voorzitter m.i.v. 21 december 2004
 - Voormalig lid Raad van Bestuur PricewaterhouseCoopers
 - Voorzitter Raad van Commissarissen Optiver Holding B.V.

De heer drs. W.J. van Gelder
 - Voormalig lid Tweede Kamer der Staten Generaal
 - Senior Consultant HEC

De heer prof. dr. H.O. Voorma
 - Oud-rector magnificus Universiteit Utrecht
 - Emeritus hoogleraar moleculaire biologie

Mevrouw mr. G.B.C.M. van der Reep
 - Vice-president Gerechtshof Amsterdam
 - Voorzitter Bestuur Stichting Richard Holfonds

Overzicht van de interne organisatiestructuur van de HKU eind 2004

De Raad van Toezicht is in 2004 viermaal bijeengekomen in aanwezigheid van het College van Bestuur. Daarnaast is de Raad in de eerste helft van het jaar veelvuldig bijeen geweest in verband met de opvolgingsprocedure rond een nieuwe voorzitter van het College van Bestuur.

Op 21 december vond het jaarlijkse gesprek van de Raad van Toezicht met de Centrale Medezeggenschapsraad plaats, zonder de leden van het College van Bestuur.

De Raad van Toezicht heeft in 2004 goedkeuring verleend aan:

- benoeming nieuwe voorzitter College van Bestuur;
- benoeming nieuwe voorzitter en plv. voorzitter Raad van Toezicht;
- HKU Jaarrekening 2003 en SBRG¹ Jaarrekening 2003;
- begroting HKU 2005 en begroting SBRG 2005;
- bestuursreglement;
- statutenwijziging SBRG en nieuwe samenstelling bestuur SBRG;
- Instellingsplan HKU 2005-2008.

Verder zijn in 2004 onder meer de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- overlijden plv. voorzitter Raad van Toezicht op 5 november 2004;
- afscheid voorzitter en plv. voorzitter College van Bestuur;
- afscheid voorzitter Raad van Toezicht;
- financiële en bestuurlijke situatie Faculteit Muziek;
- invulling samenwerking HKU-Universiteit Utrecht;
- huisvestingsituatie HKU: met name project Hilversum en verbouwing 2e etage Lange Viestraat;
- Commissie Rekenschap;
- accreditatie opleiding Kunst en Techniek;
- traject Jonge Managers 2004;
- Onderwijsjaarverslag 2003;
- kwaliteitszorg.

Samenstelling College van Bestuur

Het College van Bestuur bestond per 1 januari 2004 uit de heer B.M. Groenemeijer (voorzitter, tot 1 december 2004) en de heer R. Seelaar (plaatsvervangend voorzitter).

Met ingang van 1 december 2004 is de heer prof. A.D.D. Wisman benoemd als voorzitter van het College van Bestuur.

De Centrale Medezeggenschapsraad
De Centrale Medezeggenschapsraad (CMR) is het medezeggenschapsorgaan van de HKU. De raad kan zes studenten en zes medewerkers tellen.

Begin 2004 bestond de CMR uit:

- Roelof van den Bergh, docent Faculteit Kunst, Media & Technologie
- Aya Gillissen, docent Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving
- Rémy Harrewijn (plv.vz.), student Interfaculteit
- Arto Hoornweg, docent Faculteit Muziek
- Hans Klein Schiphorst (vz.), docent Faculteit Theater

Na een tussentijdse kandidaatstellingsoproep in de maand juli voegden zich nog twee medewerkers bij deze groep:

- Wanda Dijkstra, medewerker Bureau Communicatie
- Joop Smallembroek, medewerker Interne Dienst Lange Vie

Direct na de zomervakantie vond een scholingsdag voor alle medezeggenschapsraden van de HKU plaats; bijna alle leden hebben hieraan deelgenomen.

In de eerste helft van 2004 heeft de CMR veel tijd gestoken in de benoeming van een nieuwe voorzitter van het College van Bestuur. De CMR heeft bijgedragen aan de discussies over de samenwerking of fusie met de Universiteit Utrecht en de uitvoering van de CAO-afspraken met betrekking tot functieordening en -waardering. Verder is voortdurend aandacht geschonken aan het Arbeidsbeleid van de HKU. Gaandeweg het jaar eiste het volgen van de ontwikkelingen op de Faculteit Muziek steeds meer tijd van de CMR.

De CMR verleende instemming aan het van toepassing laten zijn van Hoofdstuk X van de CAO (met betrekking tot werk en verlof), de reorganisatie van de dienst Personeelszaken, het Studentenstatuut, het Instellingsplan 2005-2008 en de Regeling Kinderopvang.

Faculteitsbestuur Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving

De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving heeft met ingang van 1 september 2004 het bimestersysteem voor het onderwijs ingevoerd; een semester bestaat voortaan uit 4 blokken van 8 weken. De stage is verplaatst van het vierde naar het derde studiejaar om de onderwijsprogramma's beter studeerbaar te maken en daarmee de rendementen te verbeteren. Tevens wordt hiermee de doorstroom naar de MA's gestroomlijnd. In september 2004 is gestart met de uitvoering van de PGdip/MA's Fine Art en Fashion Design. Praktijkprojecten en onderzoeksmatig

werken vormen bij steeds meer afstudeerrichtingen een vast onderdeel van het curriculum. Ook heeft de presentatie-seminar in de propedeuse op de faculteit vorm gekregen.

Vooruitblik

De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving wil tot een nieuwe structuur voor de faculteit komen. Het faculteitsbestuur wordt teruggebracht tot een meer werkbaar omvang. De afstand tussen faculteitsbestuur en afdelingen dient verkleind te worden en de communicatie beter gestroomlijnd. De kern van de faculteit, te weten Kunst, Onderwijs alsmede Organisatie en Beheer van dit onderwijs dient door het nieuwe faculteitsbestuur gewaarborgd te worden.

Faculteitsbestuur Faculteit Kunst, Media & Technologie

In de eerste helft van 2004 hebben er twee accreditaties, een visitatie en een validatie plaatsgevonden. De voorbereiding en opvolging hiervan hebben een behoorlijk beslag op de capaciteit van het bestuur gelegd.

Er is vanaf 2003 gewerkt aan de ontwikkeling van een systeem van interne communicatie door middel van rapportage over en evaluatie van gezamenlijk opgestelde doelstellingen per functioneel onderdeel van de faculteit. Dit monitoringsysteem is in 2004 verder ontwikkeld. Het Bestuursbureau en het Faculteitsbureau Onderwijs, Onderzoek en Kwaliteitszorg zijn in 2004 heringericht om de invoering te kunnen ondersteunen.

Het werk aan de competenties is in 2004 afgerond en intern gepubliceerd. In 2004 zijn de Bachelor of Art and Technology, de Bachelor of Music en de European Media Master of Arts geaccrediteerd/gevalideerd. Deze opleidingen worden verbeterd naar aanleiding van de rapporten van de respectievelijke commissies.

Vooruitblik

De implementatie van een systeem dat was voorbereid om externe en interne communicatie zinvol(ler) met elkaar te verbinden, is doorgeschoven naar de eerste helft van 2005. De faculteit wil haar externe relaties intensiveren door middel van verspreiding van informatie, aanvragen van subsidies en versterking van (inter)nationale contacten. Binnen de School of Media and Technology wordt in 2005 met name aandacht besteed aan de organisatie van het onderwijs, de verheldering van het onderwijsaanbod en de opslag en archivering van bevindingen. In 2005 zullen de zelfevaluatierapporten voor de Bachelor of Design en voor de

¹ Stichting Beheer Register Goederen, belast met het beheer van de registergoederen (met name huisvesting) van de HKU

Bachelor of Art and Economics worden geschreven, ter voorbereiding op de accreditatie in 2006.

Faculteitsbestuur Faculteit Muziek
Het faculteitsbestuur heeft in 2004 onder grote druk gestaan als gevolg van de noodzakelijke bezuinigingen. Om de impasse binnen het faculteitsbestuur over de oplossingsrichting te doorbreken, hebben twee van de vier faculteitsbestuurders hun bestuurslidmaatschap medio november neergelegd. Het profiel van de Faculteit Muziek is in toenemende mate zichtbaar geworden in de samenhang tussen de onderwijsprogramma's en de mogelijkheden die interfacultaire projecten bieden. Het doel om de afdeling Jong Talent en de Basisopleiding kostendekkend te maken is bereikt. Binnen de Bachelor of Music zijn de programmaleiders erin geslaagd om een nadere invulling te geven aan het derde en vierde jaar van het nieuwe curriculum. In 2004 is deze opleiding gevisiteerd, met een positief resultaat. De Voortgezette kunstopleiding Muziek voerde in september twee herziene studieprofielen in.

Vooruitblik

In januari 2005 heeft de voorzitter van het faculteitsbestuur zijn ontslag ingediend en is het resterende bestuurslid van haar taak ontheven. Vervolgens heeft het College van Bestuur een interim-faculteitsbestuur geïnstalleerd bestaande uit vijf studieleiders. In 2005 zal het interim-faculteitsbestuur zich inzetten om het onderwijs gaande te houden, vooralsnog als tijdelijke oplossing tot 1 oktober 2005. Op bestuurlijk niveau wordt het ondersteund door de centrale diensten van de HKU. De Commissie IJzermans zal in samenspraak met de docenten nieuwe curricula ontwikkelen. Het is de bedoeling dat de nieuwe curricula per september 2005 operationeel zijn. Hoofddoel is om de onderwijsprogramma's en de organisatie meer te stroomlijnen ten gunste van een gezonde financiële bedrijfsvoering. In 2005 zal op basis van nieuw te ontwikkelen beleid een kwantitatief en kwalitatief personeelsplan voor de komende jaren worden opgesteld.

Faculteitsbestuur Faculteit Theater

De Faculteit Theater heeft het traject herziening bestuur- en organisatiestructuur in 2004 afgerond. Vanaf 2005 wordt een nieuwe bestuurstructuur ingevoerd met een tweehoofdig faculteitsbestuur. De overlegstructuur tussen bestuur en opleidingsmanagement wordt herzien. In een volgende fase zal de aandacht uitgaan naar de organisatie van de on-

derwijsondersteuning. Dit sluit aan op de veranderingen die de afgelopen jaren in de onderwijsprogramma's gerealiseerd zijn, waardoor een ander beroep op de onderwijsondersteuning wordt gedaan. Hierbij past ook de opzet van een projectenbureau, waarmee in 2005 gestart wordt. Onderwijsontwikkeling en organisatieverandering gaan hand in hand. Cultureel ondernemerschap krijgt in toenemende mate vorm, zowel in de opleidingsprogramma's als in de facultaire organisatie.

Faculteitsbestuur Interfaculteit (Kunst en Economie)

De Interfaculteit had in 2004 nog te maken met de naweeën van de vele wijzigingen in het studieleiderschap. Om in het takenpakket van het management meer ruimte te maken voor de personele aansturing, is de functie van plaatsvervangend hoofd in het leven geroepen. Nieuwe taken in de organisatie als onderdeel van de nieuwe onderwijsvorm – probleemgestuurd onderwijs – vergden nadere afstemming. Aan het eind van het kalenderjaar is een denktank opgericht en zijn veel onvolkomenheden in de cultuur bij naam genoemd in een beschouwing van een van de medewerkers, die een belangrijk gedragen uitgangspunt vormt voor 2005.

Vooruitblik

De onderlinge afstemming tussen de verschillende *Schools* binnen de Interfaculteit is een belangrijk aandachtspunt. In 2005 moet een gedeelde visie op onderwijsproces en -inhoud de basis gaan vormen voor een verdergaande curriculaire afstemming op en onderbouwing van gezamenlijk en decentraal onderwijs. Een verdergaande functiespecialisatie en minder mensen op één functie (grotere aanstellingen) moet gaan resulteren in een effectievere coördinatie en communicatie. Er zal een heldere beleidscyclus ontwikkeld worden waarin de verschillende belanghebbenden een duidelijkere rol krijgen. Ook de Interfaculteit krijgt een projectenbureau, dat een katalysator moet worden in het proces van uitwisseling met partners en andere partijen in het werkveld. De onderwijsprogramma's worden hierop aangepast. Vanaf september 2005 starten alle afstudeerrichtingen Kunst en Economie met projecten voor externe opdrachtgevers in het derde jaar en in het vierde jaar.

Bestuurlijke samenwerkingspartners

De HKU werkt op basis van gemeenschappelijke doelstellingen actief samen met diverse organisaties. Zo is in het kader van de samenwerking met de

Universiteit Utrecht een gemeenschappelijk instituut ingesteld, de Professional School of the Arts Utrecht (PSAU). Andere voorbeelden van samenwerking zijn de Kennis- en Innovatiekring Regio Utrecht en de Stichting Nieuwe Bedrijvigheid Utrecht. De HKU is verder bestuurlijk betrokken bij tal van organisaties, zoals het NOB, de NPS, de Stichting Media Academie, de Stichting Centre for International Technology and Education en het Utrechts Centrum voor de Kunsten. Daarnaast worden er nauwe contacten onderhouden met scholen voor voortgezet onderwijs, de grafische lycea en stage-instellingen.

De HKU is ook betrokken bij HBO Raad-commissies en KUO-netwerken.

De faculteiten hebben vele samenwerkingspartners, zoals:

Amsterdams Historisch Museum

Axis (communicatie, vormgeving)

BAK, Basis voor Aktuele Kunst in Utrecht

Bureau D'arts

Centraal Museum

De IJsbreker

de Kunstconnectie, Landelijk Netwerk Theater

de Paardenkathedraal

Display (vormgeving, interactiviteit)

European Artistic Research Network

Evident Interactive

FNV de Kiem

Graphix Visions (3D)

Growing up in public

het Lab

ROC Midden-Nederland

Het Utrechts Model

Hogeschool van Utrecht: Archimedes Lerarenopleiding, Utrecht

Internationale netwerken AAAE, ELIA, ENCATC, Socrates

IVLOS

Juten Simulations & Training

Mediamatic (instituut voor nieuwe media)

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Mondriaan Stichting

Muziekcentrum Vredenburg

OAP (omgevings architectuurprijs)

Postpanic (interactiviteit, time based media)

Stichting De Appel

Stichting Kleur

Stichting Prensela

Theater Kikker

Theaterwerk.NL

Trivision (videobewerking)

Zicht Nieuwe Media Ontwerpers

Zicht Nieuwe Media Ontwerpers

Nieuw instellingsplan

In 2004 heeft de HKU een nieuw instellingsplan geformuleerd voor de komende vier jaar, het Instellingsplan 2005-2008. De missie van de HKU en de hoofdlijnen uit het Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan (HOOP) 2004 zijn vertaald naar drie uitgangspunten die de komende jaren richtinggevend zijn voor het beleid:

1. De HKU is een veelzijdige instelling voor hoger kunstonderwijs.
2. De HKU is een inspirerende leer- en werkomgeving voor de ontwikkeling van professionals in de kunsten.
3. De HKU levert professionals af voor de *creative industry*.

Deze uitgangspunten zijn concreet vertaald naar 16 doelstellingen met helder omschreven gewenst resultaat in 2008.

Bij de totstandkoming van het Instellingsplan 2005-2008 is niet alleen het management betrokken geweest. Studenten, docenten en medewerkers hebben eveneens bijgedragen aan de discussies.

Vooruitblik

Instellingsplan

De doelstellingen uit het Instellingsplan 2005-2008 zullen de komende jaren centraal staan. Enkele te bereiken resultaten zoals vermeld in het Instellingsplan luiden samengevat:

- In 2008 is de wijze waarop de HKU en de Universiteit Utrecht uitvoering geven aan de in de samenwerkingsovereenkomst gemaakte afspraken, uitgekristalliseerd.
- In 2008 is de studentenpopulatie van de HKU meer cultureel divers dan in 2004.
- De HKU blijft haar onderwijsaanbod en het onderzoek dat wordt uitgevoerd innoveren. De resultaten van innovatie op het gebied van onderwijs en onderzoek zijn onder de aandacht van de maatschappij gebracht.
- In 2008 onderhoudt de HKU structurele samenwerkingsverbanden met de onderwijspartners.
- In 2008 heeft elke faculteit van de HKU structurele relaties met de voor de faculteit relevante culturele instellingen in de regio Utrecht.
- In 2008 hebben alle opleidingen aangegeven op welke manier de programma's flexibel ruimte bieden aan eigen leervragen van studenten. Alle opleidingen werken samen op de gebieden waar ze elkaar raken.
- In 2008 is het leren onderzoeken na het eerste studiejaar geïntegreerd onderdeel van het curriculum van elke opleiding.
- In 2008 heeft de HKU haar visie op didactiek binnen het kunstonderwijs in

de opleidingen concreet en zichtbaar gemaakt.

- In 2008 is een studieverblijf in het buitenland en/of *Internationalisation at Home* een vast onderdeel binnen de curricula van de opleidingen.
- In 2008 is bij elke faculteit projectonderwijs ingezet als instrument om onderwijs en beroepspraktijk te integreren. Hiertoe beschikt elke faculteit over een volwaardig en goed draaiend projectenbureau.
- In 2008 beschikt de HKU over een goed draaiende systematiek voor interne kwaliteitszorg.
- In 2008 is het afstudeerrendement bij elke opleiding tenminste gelijk aan het landelijk gemiddelde afstudeerrendement binnen de betrokken discipline.

Visie 2015

Het speerpuntenbeleid dat de HKU al geruime tijd voert, is succesvol gebleken, maar het is inmiddels bijna twintig jaar geleden dat dit beleid geformuleerd is. Aan de groep 'Jonge Managers' binnen de HKU is gevraagd om zich te buigen over de missie en visie van de HKU voor 2015. Het College van Bestuur zal de notitie van de jonge managers als startschot gebruiken voor een meer algemene discussie over de toekomst van de HKU op de lange termijn.

Taskforce Innovatie

Vanaf maart 2005 zal de HKU deelnemen aan de Taskforce Innovatie Utrecht, een bundeling van krachten van het hoger onderwijs en de overheid in de regio Utrecht om vernieuwing in het bedrijfsleven te stimuleren. De Taskforce Innovatie initieert, regisseert en ondersteunt projecten die het innovatieve karakter van de regio bevorderen. Deze projecten richten zich op een aantal sectoren, waaronder Design en Multimedia. De ambitie van deze taskforce is Utrecht in de top vijf van meest innovatieve Europese regio's brengen. Begin 2005 zal de HKU subsidieaanvragen doen bij de Stichting Innovatie Alliantie (SIA). De SIA verdeelt de door de overheid beschikbaar gestelde RAAK-gelden: Regionale Aandacht en Actie voor Kenniscirculatie.

Voor de huidige generatie studenten bij de School of Media and Technology van de Faculteit Kunst, Media & Technologie komt de confrontatie met de realiteit van het beroepsveld al meteen na het tweede studiejaar. *Huub Duysens*, hoofd van de School of Media and Technology, vertelt hoe aan het sprookje van een succesvolle opleiding weer een nieuw hoofdstuk is toegevoegd: de groepsstage.

“In principe is de stage een eenzaam avontuur”

“Onze filosofie is dat een student zelfstandig op zoek moet naar een stageplaats. Per slot van rekening zal hij later ook z'n eigen werk moeten vinden. De achterliggende gedachte is dat de aspirant-stagiair zo al vroeg in zijn studie een reëel beeld krijgt van zijn eigen kunnen en zijn mate van zelfstandigheid. Natuurlijk bereiden we hem wel heel goed voor en omgeven we hem bij het wikken en wegen met alle mogelijke zorg. We proberen aan het eind van het tweede jaar ook aan te geven: ‘Dit is je talent!’ De keuze van de stageplaats moet goed doordacht zijn, gebaseerd op gegevens van docenten en het profiel-dossier van de student. Hoe specifieker de stagewens van een student is, hoe gericht hij kan gaan zoeken naar de ideale stageplaats. Wil hij naar een groot bedrijf of een klein bureau? Gaat zijn voorkeur uit naar de educatieve kant of de glamour van de reclame? Een student bewijst zichzelf een enorme dienst door daar van tevoren goed over na te denken. Als je ergens per se stage wilt lopen, is de motivatie ook het sterkst. Door de stage eerder in de opleiding te plannen, geef je een student de mogelijkheid zich daarna nog heel gericht verder te ontwikkelen, zodat hij zich nog sterker kan positioneren op de arbeidsmarkt.”

Antwoord

De stage-ervaringen van de studenten vormen ook het spiegel-tje aan de wand dat antwoord geeft op de grote vraag welke positie de opleiding inneemt in het landschap van de moderne media. “Het is een goede check om te bepalen of we nog opleiden voor het beroep dat we vroeger beoogd hadden. Aanvankelijk was mediavormgeving gericht op vormgeving voor televisie, styling van programma's of de huisstijl van een bepaalde omroep. Nu richt mediavormgeving zich ook op internet. Het is een totaalpakket. De opleiding is meegegroeid met de nieuwe ontwikkelingen.

Als je dat als opleiding wilt blijven doen, moet je contact zien te houden met het beroepsveld. De afstudeerrichting Digital Media Design is bijvoorbeeld erg bezig met televisie via internet. Stages zijn een geweldige manier om er achter te komen of je nieuwe elementen moet toevoegen aan je opleiding, zodat je deze nog verder kunt professionaliseren. Door de stages naar voren te halen, verplicht je ook je staf en docenten om studenten in twee jaar klaar te stomen voor een juniorpositie in de praktijk.”

Luxe positie

“In principe is de stage een eenzaam avontuur. We bezoeken wel alle nieuwe stagebedrijven, maar verder gaan we alleen op stagebezoek als de student dat wil. Het contact met het beroepsveld is nog wel te verbeteren, in die zin dat we nog meer zouden willen dat bedrijven zich ook een beetje een verlengstuk van de opleiding gaan voelen. Jaarlijks leveren we rond de honderd stagiaires en stagiaires aan de verschillende mediabedrijven. De stage wordt lang niet voor alle studenten een eenzaam avontuur. Stageverleners die al vaker mensen van ons hebben gehad, zoals *Man bijt hond* of de RVU, en dus goed weten wat we hier doen, vragen soms meer studenten tegelijk. Dan zijn ze geïnteresseerd in een combinatie van talent, omdat ze graag een bepaald product verder willen ontwikkelen. Wij hebben bijvoorbeeld al geëxperimenteerd met themakanalen. Omroepen hebben daar oren naar en studenten die op dat punt al enige ervaring hebben, zijn dan heel gewild. Soms wordt zo'n groepje studenten benaderd door meer partijen: een luxe positie. Dan wint altijd de meest uitdagende opdracht. Als studenten het idee achter een bepaalde opdracht te verkalkt vinden, zeggen ze gewoon 'nee'.”

E-mailtje

“Sommige studenten weten al vroeg waar ze graag stage willen lopen. Animatie is een klein wereldje en dus weten ze soms dat een bepaald bedrijf een leuke klus heeft. Af en toe worden studenten door bedrijven benaderd, maar meestal is het omgekeerd. Studenten spelen het spel heel serieus. Ze schrijven een prachtige brief met een mooi curriculum vitae en krijgen dan van het bedrijf een e-mailtje terug: ‘Kom maar langs.’ Het beroepsveld is heel laconiek.”

“De opleiding en studenten zijn tevreden over de stage als de ideale spiegel. Wel vinden studenten het lastig om onder druk te moeten werken en op tijd te moeten leveren. Maar dat is dan ook de enige klacht die ze hebben.”

Hoofdstuk 2

Onderwijs

Excellentie en transparantie

De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht streeft naar excellentie en transparantie in het onderwijsaanbod. Richtinggevend daarbij waren voor de HKU de ‘vijf I's’: internationalisering, innovatie, interdisciplinariteit, interculturaliteit en informatisering. Hiermee heeft de HKU zich ontwikkeld tot veelzijdig en modern instituut voor kunstvakonderwijs. In 2004 stelde de HKU zich met het nieuwe Instellingsplan een aantal nieuwe doelstellingen, die de ‘vijf I's’ combineren met inzichten uit recente ontwikkelingen in de beroepspraktijk.

Onderwijsvernieuwing

De HKU is op alle niveaus bezig geweest met diverse aspecten van onderwijsvernieuwing, zoals de doorwerking van de visitatierapporten, de nieuwe accrediteringssysteematiek, competentiegericht onderwijs, interdisciplinaire samenwerking en de introductie van onderzoek binnen de bachelorprogramma's. In verschillende opleidingen is de functie van digitale media versterkt. Waar deze aanvankelijk dienst deden als administratieve- en communicatie-instrumenten, zijn ze steeds meer aangewend voor de ondersteuning van het onderwijsleerproces.

Projectonderwijs

Een belangrijk thema van de onderwijsvernieuwing binnen de HKU is het leren in projectteams. De beroepspraktijk in diverse werkvelden vergt steeds meer samenwerking tussen hoog gekwalificeerde en creatieve specialisten. Door verschillende rollen te vervullen in multidisciplinaire teams die werken aan opdrachten van veelal externe opdrachtgevers, bereiden de studenten zich voor op hun specialisatie. Studenten leren zich te presenteren, samen te werken, te plannen, te begroten, te overleggen en hun artistieke vrijheden binnen de opdracht te benutten. Op alle faculteiten is gewerkt aan de introductie of versterking van de projectbureau's. Deze bureau's hebben de taak externe opdrachten te werven die geschikt zijn voor het onderwijs.

Nieuwe masters

In 2004 is de nieuwe masteropleiding Theaterdramaturgie gestart. Deze opleiding wordt verzorgd in samenwerking met de Universiteit Utrecht, onder de vlag van de Professional School of the Arts Utrecht. Eveneens van start gingen de Master of Arts in Fine Art en de Master of Arts in Design/Fashion Design.

Opleidingenaanbod

De HKU biedt onderwijs aan op het gebied van autonome beeldende kunst, vormgeving, muziek, theater, kunst en techniek, kunst en economie en kunst en educatie. In deze richtingen biedt de HKU niet alleen bacheloropleidingen, maar ook basis-/vooropleidingen, voortgezette kunstopleidingen, masteropleidingen, research degrees en cursussen.

Professional School of the Arts Utrecht gestart

In januari 2004 is gestart met het ontwikkelen van de Professional School of the Arts Utrecht (PSAU). De PSAU is een samenwerkingsverband tussen de Universiteit Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. De PSAU

Tabel 1 **Bekostigd opleidingenaanbod: verdeling binnen de Schools**

De opleidingen zijn verdeeld over *Schools*, die ondersteund en geleid worden op organisatorisch niveau door de vijf faculteiten.

CROHO

39110	Bachelor of Fine Art [vt] – BFA Utrecht School of Fine Art (Faculteit BKV)
39111	Bachelor of Design [vt] – BDes Utrecht School of Product Design (Faculteit BKV) Utrecht School of Visual Communication (Faculteit BKV) Utrecht School of Spatial Design (Faculteit BKV) Utrecht School of Media and Technology (Faculteit KMT) Utrecht School of Theatre and Design (Faculteit Theater)
34739	Bachelor of Music [vt] – BMus Utrecht School of Music (Faculteit Muziek) Utrecht School of Music and Technology (Faculteit KMT)
04852	Voortgezette kunstopleiding Muziek Utrecht Graduate School of Music (Faculteit Muziek) Utrecht Graduate School of Art, Media, Music and Technology (Faculteit KMT)
34860	Bachelor of Theatre [vt] – BTh Utrecht School of Acting (Faculteit Theater) Utrecht School of Writing (Faculteit Theater) Utrecht School of Theatre and Education (Faculteit Theater)
34713	Bachelor of Art and Technology [vt] – BAT Utrecht School of Art and Technology (Faculteit KMT) Utrecht School of Media and Technology (Faculteit KMT) Utrecht School of Music and Technology (Faculteit KMT) Utrecht School of Design and Technology (Faculteit BKV) Utrecht School of Theatre and Technology (Faculteit Theater)
34951	Bachelor of Art and Economics [vt] – BAE Utrecht School of Art and Economics (Interfaculteit) Utrecht School of Performing Arts and Management (Interfaculteit, Muziek, Theater) Utrecht School of Design and Management (Interfaculteit, Faculteit BKV)
39100	Bachelor of Education in Visual Art and Design [vt/dt] – BEd Utrecht School of Visual Art and Education (Faculteit BKV)
39112	Bachelor of Education in Music [vt/dt] – BEd Utrecht School of Music and Education (Faculteit Muziek)
34745	Bachelor of Education in Theatre [vt] – BEd (dt in afbouw) Utrecht School of Theatre and Education (Faculteit Theater)

Een actueel overzicht van alle afstudeerrichtingen (pathways) is te vinden op www.hku.nl.

ontwikkelt en biedt gezamenlijk master-onderwijs, waarbinnen studenten van de universiteit en de HKU samenwerken. De masterprogramma's binnen de PSAU hebben een standaardprofiel, dat gebaseerd is op het EMMA-model van de Faculteit Kunst, Media & Technologie. Het eerste semester werken studenten in multidisciplinaire teams aan een groepsproject voor een externe opdrachtgever. In het tweede semester verdiepen de studenten zich individueel binnen hun eigen discipline. Op 9 juni 2004 is de PSAU officieel geopend. In september 2004 zijn 13 studenten van de Universiteit Utrecht gestart. 4 Studenten Film- en Televisiedramaturgie, 1 student Mediapsychologie en 1 student Kunst, Beleid en Management werkten in twee groepen samen met HKU-studenten European Media Master of Arts. 7 Studenten Theaterdramaturgie startten binnen de PSAU.

Diploma's binnen de PSAU

De PSAU streeft ernaar haar afgestudeerden een algemeen diploma 'Creative Development' uit te reiken, met diverse pathways als specifieke afstudeerrichting. Momenteel kan de PSAU vanuit de Universiteit Utrecht alleen het diploma Dramaturgie zelf verstrekken. Vanuit de HKU kunnen studenten via de EMMA deelnemen aan de projecten. Niet-dramaturgiestudenten die het PSAU-traject willen volgen, kan geen diploma gegarandeerd worden van hun eigen discipline. Dit is afhankelijk van afspraken met de desbetreffende examencommissie. Zo is met de examencommissie Kunst, Beleid & Management (KBM) afgesproken dat een aantal specifieke, goede studenten een KBM-diploma kunnen ontvangen na het volgen van het PSAU-masterjaar. Dit wordt per student bekeken.

Herstructurering Kunstonderwijs afgesloten

In 2004 is de 'Herstructureringsoperatie Kunstonderwijs', die in 2000 van start is gegaan, afgesloten. Deze operatie richtte zich op transparant en excellent kunstonderwijs. In 2004 zijn, als laatste, de landelijke competentieprofielen voor de educatieve opleidingen vastgesteld. Over de projecten is een verslag gemaakt en de financiële verantwoording ervan is opgenomen in het financieel jaarverslag.

Geen uitbesteding onderwijs

Hoger onderwijs is een vorm van cultuuroverdracht en -ontwikkeling. In de visie van de HKU past het uitbesteden van onderwijs (*outsourcing*) daar niet bij. De HKU ontwikkelt zelfstandig alle aspecten van het onderwijsproces en

brengt die ook in eigen beheer tot uitvoering. Er vindt geen uitbesteding van onderwijsplaats aan private organisaties of andere bekostigde instellingen. De contractrelatie met studenten is helder. De wederzijdse rechten en plichten zijn eenduidig vastgesteld in de Wet Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) en in de reglementen en regelingen van de HKU. De contractrelatie blijft volledig in stand bij stages die zijn vastgesteld in het Onderwijs- en Examenreglement van de betreffende opleiding. Dit geldt ook wanneer HKU-studenten in het kader van een uitwisselingsprogramma een vastgesteld onderwijsprogramma volgen bij een andere erkende instelling voor hoger onderwijs in binnen- of buitenland.

Werving verder aangescherpt

Het wervingsbeleid van de HKU is gericht op het aantrekken van getalenteerde studenten. De belangrijkste wervingsinstrumenten zijn de opleidingsgids, de website, de open dagen en Studietoelagen. De HKU heeft in 2004 voor het eerst een onderzoek gehouden onder de aanmelders voor de selecties. Met dit onderzoek wil de HKU beter zicht krijgen op het keuzeprocess van aspirant-studenten. Uit het onderzoek blijkt dat internet in het algemeen en de HKU-website in het bijzonder een grote rol in dat keuzeprocess speelt. Omdat aankomende studenten zeer geïnteresseerd zijn in uitwisseling van informatie met de zittende studenten, wordt dat via de website verder gefaciliteerd.

Een zeer belangrijke informant voor studiekeziers is hun sociale omgeving. Zaak is dus om als HKU op het netvlies te komen bij een groot publiek, bijvoorbeeld door free publicity, de felicitatieadvertenties, de website, het HKU Kunsten Festival en door alumni in te zetten als ambassadeurs van de HKU. Voor het jaarlijkse HKU Kunsten Festival worden sinds 2003 ook aspirant-studenten uitgenodigd.

Werving in het buitenland

Voor het werven van studenten in het buitenland is in 2004 een aparte Engelse folder gemaakt. Daarnaast is het Engelse deel van de website verder uitgebreid. Studentenwerving in het buitenland geschiedt verder met name via de contacten met buitenlandse zusterinstellingen, via Bureau Internationale Zaken en de verspreiding van Engelse informatiebrochures samen met de Universiteit Utrecht.

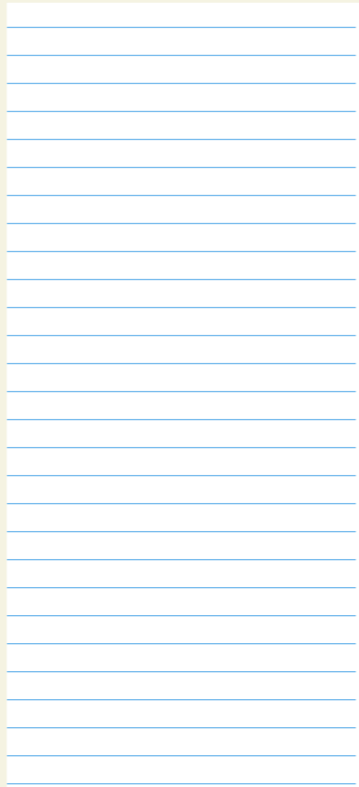
Gezamenlijke werving voor Utrecht

De HKU werkt met de Universiteit Utrecht, de Hogeschool van Utrecht en

de Gemeente Utrecht samen in de ontwikkeling en uitvoering van het communicatiebeleid voor Utrecht als studentenstad. Met behulp van onder meer de website www.utrecht.studiestad.nl en een gezamenlijke campagne op Studietoelagen moet Utrecht als studiestad in de *evoked set* van de studiekeziers (aspirant-studenten) worden opgenomen. In 2004 onderging de website van Utrecht Studiestad een restyling en is alle informatie herschreven.

Werving voor jongeren met een multiculturele achtergrond

De HKU heeft de werving van studenten met een multiculturele achtergrond vormgegeven met de oprichting van Pitch junior, een jong talentklas voor jongeren vanaf 16 jaar met een dubbele culturele bagage. Jongeren oriënteren zich binnen Pitch op hun talent en op kunst als beroep. Pitch begon in 2002 als oriëntatie op de opleiding Theater en bleek een succes. In navolging daarvan heeft de HKU in 2004 Pitch Music en Pitch Art and Design opgestart, waar eveneens veel respons op kwam. Pitch Art and Design wordt in samenwerking met het ROC Midden-Nederland gerealiseerd. Voorstellingen en presentaties van Pitch junior 2004 vonden plaats op verschillende podia in Utrecht en omgeving. Pitch junior is een initiatief van het Centrum voor Interculturele Studies van de HKU in samenwerking met alle faculteiten en heeft een eigen website: www.pitchjunior.nl.

Ooit vormden *Bert van den Brink* en *Cor Bakker* een pianoduo. Niet alleen hun instrumenten zijn ingespeeld, ze zijn ook op elkaar ingespeeld. Bij de afdeling Lichte Muziek van de Faculteit Muziek vormen ze nu een docentenduo. Ze wisselen regelmatig leerlingen uit. Zo worden leerlingen automatisch met verschillende inzichten geconfronteerd. Dat zou veel meer moeten gebeuren. Beide heren zijn zoals ze dat zelf noemen 'positief ontevreden' en die houding komt voort uit een ongelofelijke passie voor hun vak en de overtuiging dat we trotser zouden moeten zijn op de Faculteit Muziek.

“We hebben een prachtig instituut”

“Vlak na mijn afstuderen gaf ik hier ook een aantal jaren les, maar daar ben ik mee gestopt omdat ik vond dat ik te weinig te melden had en eerst meer kilometers moest maken. Intussen ben ik weer anderhalf jaar terug en ik merk dat het lesgeven nu veel leuker is dan toen”, zegt Cor Bakker, die in 1984 afstudeerde aan de afdeling Lichte Muziek van het Amsterdams Conservatorium. Bert van den Brink is klassiek geschoold bij de legendarische Herman Uhlhorn. “Ik heb ontstellend veel van hem geleerd en denk steeds vaker aan hem als ik zelf lesgeef. Hij was een ware muzikale clinicus, hij kon zo goed objectiveren, daar heb ik m'n hele leven iets aan. Je moet het hebben over dingen die langer duren dan de waan van de dag. Ik denk dat je het in de muziek moet hebben over dingen die een leven meegaan.”

Supermarkt

Cor Bakker ziet zichzelf als een soort supermarkt: “Ik volg helemaal geen bepaalde leergang. Studenten kunnen komen met hun vragen en problemen en bij mij halen wat ze nodig hebben. Als het enthousiasme voor het vak dreigt te doven, moet je het vuur weer aanwakkeren. Ik vind het belangrijk om te weten wat er muzikaal leeft bij de studenten van nu.” Bert van den Brink: “De faculteit zou veel meer gebruik kunnen maken van onze expertise. We hebben mensen nodig met artistiek elan en idealisme. Studenten zouden geen moment stil moeten zitten en ons voortdurend aan onze jas moeten trekken. De faculteit moet daarin een ondersteuning zijn. Vorig jaar heb ik zelf de masterclassweek geregeld in het Beauforthuis (Austerlitz). Dat was een groot succes en een warme periode voor alle deelnemende studenten.”

Zijn de masterclassweken die plaatsvinden sinds 2001 een voorschot op het projectonderwijs dat het komend studiejaar wordt ingevoerd? Cor Bakker: “We zijn niet tegen projectonderwijs maar het moet niet ten koste gaan van het hoofdvakonderwijs.” Bert van den Brink: “Projectonderwijs vraagt volledige inzet en toewijding van studenten. Ik weet niet of het commitment van studenten aan hun opleiding tegenwoordig nog zo groot is. Ze hebben bijbaantjes, het is allemaal zo parttime. Als we het juiste klimaat voor projectonderwijs kunnen creëren binnen de faculteit, zou dat fantastisch zijn.”

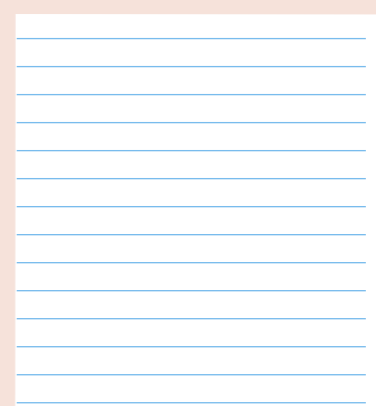
Overval

Bert van den Brink oppert dat je muziekstudenten thuis zou moeten kunnen overvallen als ze aan het studeren zijn. “Ik denk dat we te weinig toekomen aan de vraag: ‘Hoe ga je nou in vredesnaam thuis studeren?’ En het zou geweldig zijn als alle docenten willekeurig door de gangen konden lopen, een deur open doen en roepen: ‘Die bes was te hoog, doe het nog eens.’ Ik denk dat mensen bang zouden zijn dat dan blijkt hoeveel uren ze zitten te verdoen.” Cor Bakker: “Studenten moeten nieuwsgierig blijven. Tijdens de les zijn ze dat wel, maar ik vind toch dat ze vaak te weinig doen met wat je aandraagt. Nee, Bakker is niet gauw tevreden. Zelf was ik dag en nacht met die piano bezig. 's Nachts zat ik achter een elektronisch exemplaar met de koptelefoon op! Ik vind het ook belangrijk om aan praktijkbegeleiding te doen en in te gaan op vragen als: ‘Hoe zit het met de BUMA STEMRA?’ Ik moest destijds mijn eigen eindexamenconcert organiseren met alles erop en eraan. Hier gebeurt dat nog steeds. Dat de

examens zo persoonlijk zijn vind ik echt geweldig.”

Toekomstmuziek

De pianosectie Lichte Muziek, gevormd door Hannie van Veldhoven, Cor Bakker, Gé Bijvoet en Bert van den Brink, bedacht een plan waarin studenten een wekelijks pianopracticum krijgen om basisvaardigheden te trainen. Bert van den Brink: “Het is een goed maar ingrijpend plan. Het zit me echt dwars dat we geen weekje naar de Veluwe mogen. Voor planontwikkeling heb je tijd en ruimte nodig. We zijn een fantastisch team met z'n vieren. Bezuinigingen mogen dat niet uit elkaar spelen! We hebben een prachtig instituut waar een student niet doodgedrukt wordt in de massa. Ik hoop toch zo dat we daar met z'n allen iets zuiniger op zijn en daarbij de historie niet uit het oog verliezen. We mogen onze succesnummers zoals Janine Jansen en Gwyneth Wentink best noemen. Dat doen andere instituten ook. Als je trots en zuinig kunt zijn op jezelf als instituut gaat iedereen er meer van houden.”

Kwaliteitszorg

Osiris

In het kader van een betere informatievoorziening voor studenten, studieleiders en management van de opleidingen is in 2004 gestart met de implementatie van een nieuw studieregistratiesysteem Osiris. Via introductiebijeenkomsten, scholing en training zijn medewerkers van alle faculteiten vertrouwd gemaakt met de nieuwe programmatuur. Alle onderwijsprogramma's zijn in het systeem ingevoerd.

Kunst en Techniek geaccrediteerd

In 2004 is de Bachelor of Art and Technology als eerste HKU-opleiding gevisiteerd onder het nieuwe accreditatiestelsel van de Nederlands-Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO). De beoordeling van het Zelfevaluatierapport en de visitatie zijn uitgevoerd door de Netherlands Quality Agency. Vervolgens heeft de HKU een accreditatieaanvraag ingediend bij de NVAO. Eind 2004 werd van de NVAO bericht ontvangen dat de opleiding met ingang van 1 januari 2006 voor een periode van zes jaar geaccrediteerd zal worden.

Positieve visitatie Muziek

De muziekopleidingen zijn opnieuw gevisiteerd in 2004, volgens een landelijke speciale procedure die verband houdt met het feit dat bij de eerste visitatie de artistieke kwaliteit niet in de beoordeling was betrokken. Ook de uitslag van deze beoordeling was positief. De accreditatie van de Bachelor of Music, van de Bachelor of Education in Music en van de Voortgezette kunstopleiding Muziek zijn verlengd tot 31 december 2010.

Kunst en Economie

De Bachelor of Art and Economics heeft in 2004 een brede werkveldconferentie georganiseerd met als thema de eindcompetenties in relatie tot het beroeps- en opleidingsprofiel. De vertegenwoordiging van het werkveld heeft in juni het beroeps- en opleidingsprofiel bekrachtigd en het profiel is goedgekeurd door de HBO-Raad. Eind 2004 is een onderzoek gestart naar *good practices* op de Faculteit Kunst, Media & Technologie, met een focus op haar projectonderwijs. De Master of Arts in Arts and Media Management (MA-AMMEC) is door de Open University gerevalideerd voor de komende 6 jaar.

Instellingsaccreditatie HKU

In 2004 is de HKU als instelling geaccrediteerd door de Engelse OUVS (Open University Validation Services). Ter voorbereiding van de visitatie door

een panel produceerde de HKU onder andere een Institutional Review Document. De HKU verwierf een ongeclassuleerde accreditatie voor de volle vijf jaar. Later in het jaar zijn ook vijf masteropleidingen geaccrediteerd.

Internationalisering

100 samenwerkingsverbanden

De HKU werkt samen met ongeveer honderd kunstopleidingen in het buitenland. De basis voor deze samenwerkingsverbanden vormen de onderwijsprogramma's van de Europese Unie, bilaterale overeenkomsten en de internationale netwerken waar de HKU lid van is. De laatste jaren heeft alleen nog bescheiden uitbreiding plaatsgevonden met partnerschappen in Midden- en Oost-Europa en door groei van bestaande netwerken. In 2004 werd een start gemaakt met het oprichten van een eigen, nog niet in Europa bestaand, netwerk voor Muziektechnologie.

Samenwerking Costa Rica

De samenwerking met de kunstfaculteiten van de Universidad Nacional Autónoma in Costa Rica heeft in 2004 zijn definitieve vorm gekregen door de oprichting van het Institute for Cultural Identity, Art and Technology (ICAT) en de constructie van een eigen gebouw op de campus van de UNA. Hiermee is de samenwerking binnen het MHO-programma beëindigd. Gefinancierd met eigen HKU-middelen gaan er in 2005 nog zes studenten naar Costa Rica toe om de samenwerking blijvend vorm te geven.

Erasmus String Orchestra

In het kader van het EU-programma voor onderwijssamenwerking Socrates/Erasmus, heeft de HKU in 2004 het Intensief Programma Erasmus String Orchestra gecoördineerd. Intensieve programma's (IP's) stellen hoger onderwijsinstellingen in staat korte cursussen met een Europese dimensie te organiseren voor hun studenten.

Cumulus conferentie

Van 30 september tot en met 3 oktober vond bij de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving de Cumulus conferentie 2004 plaats. Cumulus is een netwerk van meer dan 70 vooraanstaande, voornamelijk Europese, instellingen voor kunst en designonderwijs. Het thema van de conferentie in Utrecht was *The Zone – an Area of Transition*. Meer dan 200 deelnemers uit het binnen- en buitenland namen deel aan lezingen en workshops die waren georganiseerd rondom

dit thema. De conferentie besloeg drie zones: de transculturele zone, de transmediale zone en de reflexieve zone. Aan de hand van deze drie zones werd het effect onderzocht van globalisering, digitalisering en kritisch onderzoek op het hedendaagse design onderwijs. Naast een inhoudelijk programma was er ook een cultureel programma. In het kader van Socrates Actie 8 is subsidie voor de conferentie aangevraagd; hiervoor werd ruim € 50.000 toegekend.

Docentenuitwisselingen

Een deel van de docentenuitwisselingen vindt plaats binnen het Socrates/Erasmus onderdeel Teaching Staff Mobility. In 2004/2005 hebben elf HKU-docenten gebruik gemaakt van dit programma. Helaas zijn vier beurzen onbenut gebleven, omdat voorgenomen reizen toch niet doorgingen.

Het grootste deel van de stafuitwisselingen wordt onderling geregeld op basis van persoonlijke contacten, deze zijn niet centraal geregistreerd. In 2005 wordt gestart met het centraal registreren van alle mobiliteit.

Beurzenprogramma's

Jaarlijks gaan zo'n honderd HKU-studenten voor kortere of langere tijd met een beurs naar het buitenland. Ongeveer eenzelfde aantal buitenlandse uitwisselingsstudenten studeert elk jaar voor één of twee semesters aan de HKU. In 2004/2005 maakten 68 studenten gebruik van het eigen beurzenfonds van de HKU, het Jan van Scorel Fonds, voor een tegemoetkoming in de kosten van hun buitenlandverblijf. In hetzelfde jaar ontving de HKU 70 studenten met een Socrates/Erasmusbeurs van de Europese Commissie. Er vertrokken 19 HKU-studenten met een dergelijke beurs naar het buitenland. De populairste bestemmingen bij HKU-studenten in 2004/2005 zijn de Verenigde Staten, Spanje en Duitsland. De meeste inkomende uitwisselingsstudenten komen uit Duitsland, Finland, het Verenigd Koninkrijk, Spanje en Tsjechië.

Vooruitblik

Blijven innoveren

In de afgelopen jaren heeft de HKU succesvolle opleidingen aan de randen van de meer traditionele kunstopleidingen ontwikkeld: Art and Education, Art and Technology en Art and Economics. De HKU zal dit beleid van actief inspeelen op nieuwe ontwikkelingen blijven voortzetten. Met het oog op de vraag om meer gespecialiseerde masteropleidingen binnen Art and Economics zal in 2005 onderzocht worden hoe een eventuele nieuwe masteropleiding moet worden ingericht.

Bij- en nascholing

De HKU besteedt gericht aandacht aan de wijze waarop ze in kan spelen op het concept van een leven lang leren. De HKU wil zich ontwikkelen tot een vooraanstaande instelling voor bij- en nascholing. De reeds bestaande contacten met het beroepsveld worden verder geïntensiveerd. Een belangrijke taak is daarbij weggelegd voor de projectenbureaus van de HKU.

Projectonderwijs

Het leren in projectteams met realistische praktijkopdrachten, een belangrijk thema van de onderwijsvernieuwing binnen de HKU, zal vanaf 2005 binnen de gehele HKU vorm krijgen. Zo wordt de steeds veranderende beroepspraktijk HKU-breed in het onderwijs geïntegreerd en kunnen meerdere studenten op deze wijze grondig worden voorbereid op hun start op de arbeidsmarkt.

Professional School of the Arts Utrecht

De Professional School of the Arts Utrecht hoopt voor het komende studiejaar 20 studenten toe te kunnen laten. In 2005 wil de PSAU ook projecten aanbieden op het gebied van Kunstmanagement en Muziek en hoopt daarbij studenten te kunnen betrekken van diverse faculteiten buiten Letteren (Universiteit Utrecht) en Kunst, Media & Technologie (HKU). Tevens zal intensievere samenwerking gezocht worden met de European Media Master of Arts en met Xchange, het projectenbureau van de Faculteit Kunst, Media & Technologie.

Kwaliteitszorgplannen

De bewaking van de kwaliteit van de opleidingen is een verantwoordelijkheid van de clusterraden. Veel opleidingen zijn, volgens plan, in 2004 gestart met het opstellen van een Kwaliteitszorgplan dat een periode van zes jaar beslaat, de looptijd van de accreditatie. Daarbij signaleren verschillende clusterraden dat er twee aspecten zijn die nog niet

naar tevredenheid verlopen. Het is met name de borging van de kwaliteitszorg die in de komende jaren extra aandacht en inspanningen vereist. Het gaat daarbij om het regelmatig uitvoeren van peilingen onder studenten, alumni, medewerkers en het werkveld over diverse aspecten van het kwaliteitskader. De acties die ondernomen zijn op grond van de uitkomsten van de peilingen, dienen op efficiënte wijze zichtbaar gemaakt te worden. Het daadwerkelijk sluiten van de PDCA-cirkel² is eveneens een punt waaraan de komende jaren extra aandacht geschonken dient te worden.

Pitch

De HKU zal bekijken in hoeverre Pitch een meer structurele manier moet worden om jongeren met een dubbele culturele bagage te oriënteren op een kunstopleiding. De aantrekkingskracht van Pitch is groot bij jongeren, maar de doorstroom is beperkt. De grootste motivatie om het project te continueren is de maatschappelijke verantwoordelijkheid en uitstraling die Pitch heeft. Ook zal bekeken worden in hoeverre de Faculteit Kunst, Media & Technologie en de Interfaculteit aansluiting op Pitch kunnen krijgen, zodat het HKU-breed ingezet kan worden.

² Plan – Do – Check – Act

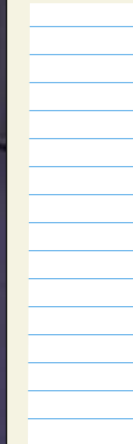
HKU in organisatie game-event Playful

Filmtheater 't Hoogt, de Universiteit Utrecht, de Professional School of the Arts Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht organiseren Playful, een tweemaandijks terugkerend evenement waarin de gamewereld vanuit verschillende invalshoeken wordt belicht. Playful is telkens opgebouwd uit een seminar, gevolgd door Playful the Game. Dit is op groot scherm een gamebattle en een gametoernooi.

Voor de eerste editie van Playful op 10 september 2004 in 't Hoogt, was de Nederlandse afdeling van de Digital Games Research Association (DiGRA) uitgenodigd. Zij stelden een programma samen rond het thema Serious Games. Serious Games, ook wel bekend als Applied Games, zijn spellen die een toegepaste rol hebben in diverse maatschappelijke domeinen. Zo worden bijvoorbeeld strategiespellen als Civilization en Sim-City met succes als educatief middel op scholen gebruikt. En heeft het Amerikaanse leger een game ontwikkeld, America's Army, om jongeren enthousiast te maken voor de militaire dienst.

PSAU

De Professional School of the Arts Utrecht (PSAU) is het samenwerkingsverband tussen de Universiteit Utrecht en de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, waar masteropleidingen op het raakvlak van kunsten en wetenschappen worden aangeboden. De PSAU is het eerste instituut in Europa waar de masteropleiding Applied Games aangeboden wordt. In 2004 startte een projectgroep met een opdracht van de Nederlandse Spoorwegen, in 2005 begint een team aan de opdracht 'De politie als onderneming'.

Cumulus is een internationaal netwerk voor designonderwijs dat twee keer per jaar een conferentie organiseert. In het voorjaar staat het managen van dit kunstonderwijs centraal, de conferentie in het najaar heeft een meer inhoudelijk programma en richt zich vooral op kennisdeling. De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving was in september 2004 gastvrouw.

“Wij zijn vooral praktisch heel sterk”

Onderzoekscoördinator en docente Semiotiek Anke Coumans bedacht het concept voor de conferentie. Zij bezocht de afgelopen jaren een aantal Cumulusconferenties en zag daar op welke punten de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) zich zou kunnen onderscheiden. Vaak hoorde zij van deelnemers dat er behoefte was aan een duidelijk theoretisch kader. En op organisatorisch vlak viel ook nog een ander te winnen. Het theoretisch kader voor de Utrechtse Cumulus steunde op drie pilaren: reflexiviteit, transculturaliteit en transmedialiteit. Dat klinkt behoorlijk abstract, maar in het programma werd steeds gekeken naar de praktische consequenties van deze kwesties voor het onderwijs. Die toepassing is volgens Coumans de belangrijkste troef van het beeldend kunstonderwijs op de Faculteit BKV. Wat waren de andere sterke punten van hun conferentie?

Machine

“Volgens mij hebben we een inhoudelijk weloordachte conferentie neergezet met een sterk conceptuele inslag. Dat kennen de deelnemers natuurlijk ook van het Nederlands design, waarin ook vanuit een uitgesproken concept gewerkt wordt. Wat de deelnemers volgens mij ook is bijgebleven, is dat we organisatorisch alles prima voor elkaar hadden. Het was een goed geoliede machine. Ook dat zullen ze wel van Nederland verwacht hebben en gelukkig konden we dat waarmaken. Verder was er natuurlijk veel aandacht voor het onderwijs. Vooral daar ligt onze kracht in het onderzoeksbeleid, en dat bleek ook uit de jubileumuitgave die de conferentie vergezelde.”

De conferentie was sterk gericht op recente onderwijsontwikkelingen, op onderzoeksprocessen in het onderwijs en in de ontwerppraktijk, en op de manier waarop interculturele processen een grotere rol spelen in het steeds interna-

tionaler gerichte onderwijs. Die nadruk op onderwijs ligt voor de hand, want intellectueel zijn we nu nog niet op het niveau van bijvoorbeeld de Zwitsers, de Belgen, de Angelsaksische landen of de Duitsers. “Wij zijn vooral praktisch heel sterk. Ook nu we onze positie ten aanzien van onderzoek moeten zoeken, speelt dat een grote rol. En juist daardoor is het door de praktijk gestuurd onderzoek makkelijker te ontwikkelen. Die slag zal de Faculteit BKV de komende jaren gaan maken, maar eerst richten we ons op de onderwijsprocessen die dat mogelijk moeten maken. Toch vind ik dat intellectuele wel belangrijk, hoewel ik niet denk dat ons onderzoek te theoretisch of intellectueel moet worden. Het is naar mijn idee echter wel van belang dat we kritischer ontwerpers gaan opleiden. Het onderzoek naar de manier van communiceren moet niet alleen intuïtief gebeuren, we moeten die kennis daarover zichtbaarder maken. Daarmee kunnen we aan leerlingen laten zien welke rol theorie in onderzoek speelt, en dat onderzoek gewoon deel uitmaakt van het ontwerpen. Dat zat al in de conferentie, maar had van mij nog meer op de voorgrond mogen staan.”

Afgeladen

De Faculteit BKV organiseerde de Cumulusconferentie naar aanleiding van het 50-jarig bestaan van het beeldend kunstonderwijs in Utrecht. De conferentie plaatste het designonderwijs van de HKU in Europees perspectief en was tegelijkertijd een visitekaartje voor Utrechts culturele leven. Een bezoek aan het Rietveldhuis en de architectuur van de Uithof maakte deel uit van het vierdaagse conferentieprogramma. Daarnaast is de Faculteit BKV als serieuze partner van het netwerk neergezet en als een instituut dat veel nieuwe onderzoeksprojecten genereert.

“Je zag dat het interculturele vraagstuk voor alle scholen steeds belangrijker

wordt. Het besef dat het contact met verre oorden als China, Afrika en Zuid-Amerika essentieel is, wordt steeds sterker. De sessies over interculturaliteit zaten afgeladen vol. De veranderingen in het onderwijs onder invloed van de bachelor/masterstructuur en de intrede van het kunstonderwijs binnen universiteiten, maakten dat de workshops over de integratie van theorie en praktijk evenals de sessies over onderzoeksmethodieken ook drukbezet waren. Iedereen heeft belangstelling voor de uitwisseling van projecten waar docenten en het onderwijs bij betrokken zijn. Daar ontmoeten de deelnemers elkaar echt en leren ze van elkaar. Mensen zien dat bepaalde kwesties ook voor anderen belangrijk zijn en weten daardoor dat ze niet in een isolement opereren. Dat geeft nieuwe kracht bij de uitoefening van hun vak.”

Coumans hoorde wel dat de conferentie als erg serieus werd ervaren. “Het antwoord van Cumulus Lissabon – de volgende conferentie – is dan ook een benadrukking van de *social events*. Veel uitjes, veel drank en veel lol. Ook dat is wellicht een manier om te netwerken. Voor ons is het belangrijker om de inhoud voorop te stellen.”

Hoofdstuk 3

Onderzoek

Het belang van onderzoek

De HKU is overtuigd van het belang van onderzoek voor zowel de ontwikkeling van het onderwijs, de vakgebieden, de professies en ambachten, als voor de ontwikkeling van de individuele student. Omdat het kunstonderwijs in de universitaire wereld geen tegenhanger heeft, voert de HKU sinds 1995 zelf onderzoek uit.

Een substantieel deel van de begroting wordt besteed aan deskundigheidsbevordering, onderzoek en ontwikkeling. De faculteiten dienen daartoe jaarlijks onderzoeksplannen in, die door een speciale commissie beoordeeld worden. In 2004 is het aantal ingediende en toegekende projecten weer toegenomen. Naast het onderzoek komt er steeds meer aandacht voor de verspreiding van de resultaten van dit onderzoek.

Belang voor het leerproces

De HKU hecht veel belang aan hoge academische standaarden. Onderzoek is van belang voor de individuele ontwikkeling van (aankomende) kunstenaars, voor kunsttechnische ingenieurs, kunstmanagers en voor leraren kunstvakken. Als hoger onderwijsinstelling onderschrijft de HKU tevens het belang van en de noodzaak tot onderzoek voor het onderwijsleerproces. Zij onderscheidt daarbij twee verschillende vormen: - onderzoek en onderzoekstraining als onderdeel van het curriculum; - onderzoek ten behoeve van onderwijsinnovatie en -ontwikkeling op het gebied van het kunstonderwijs, de educatieve opleidingen, het kunsttechnisch onderwijs en het kunst-economisch onderwijs.

Lectoraten

De HKU is een instelling voor hoger onderwijs. Dit betekent dat het onderwijs zowel kennis als vaardigheden en attitudes omvat. Voor de HKU zijn dat vaardigheden en attitudes die nodig zijn voor het uitoefenen van artistieke en aan het artistieke verwante beroepen. Maar ook de overdracht van kennis, het genereren van kennis over de theoretische en de theoretisch-artistieke aspecten van de kunstdisciplines en het ontwikkelen van nieuwe producten en methoden die van belang zijn voor de betreffende be-

roepspraktijk. Die nieuwe kennis wordt toegevoegd aan wat maatschappelijk al bekend is over het betreffende terrein. De kennisvermeerdering vindt plaats binnen de internationale context van het hoger onderwijs. Dit vraagt om nauwe samenwerking met universiteiten in binnen- en buitenland, waaraan de HKU ook gestalte geeft. Hiermee is een kader gegeven dat medebeslissend is voor de kwaliteit en de toetsing van het onderwijs binnen de HKU.

Samenstelling College van lectoren

Het College van lectoren van de HKU bestond in 2004 uit:

- Bert Groenemeijer, voorzitter (tot december 2004)
- Prof. Ad Wisman, lector kunst en techniek (voorzitter vanaf december 2004)
- Remi Seelaar, plaatsvervangend voorzitter
- Bert van den Akker, lector muziek
- Drs. Nirav Christophe, lector taal & schrijven
- Drs. Huub Duitsens, lector media and technology
- Drs. Ria Frowijn, lector muziek-educatie
- Mr. dr. Giep Hagoort, lector kunst en economie
- C. Kemme, lector uitvoeringspraktijk (tot september 2004)
- Drs. Désirée Majoor, lector theater
- Wim Meuwissen, lector acteren
- Jurrien Sligter, lector uitvoeringspraktijk en theoretische vorming (vanaf september 2004)
- Dr. Joost Smiers, lector politicologie van de kunsten
- Ir. Hay Sprunken, lector ruimtelijk ontwerp
- Dr. H. Westgeest, lector culturele studies (tot september 2004)
- Drs. Jan IJzermans, lector music, production and technology
- vacature, lector stedelijk interieur-architectuur

SKO lectoraten

De oprichting van de Stichting Kennis Ontwikkeling HBO bood de HKU de gelegenheid om extern gelden te werven om de lectoraten gestalte te geven. De HKU heeft op grond van de regelgeving twee lectoraten aangevraagd: lectoraat

en kenniskring kunst en techniek (SKO-083) en lectoraat en kenniskring kunst en economie (SKO-100). Beide lectoraten zijn in 2004 positief geëvalueerd. In het najaar van 2004 is een SKO onderzoeksaanvraag geschreven voor het lectoraat theatrale maakprocessen.

SKO-lectorat kunst en economie

Het doel van het lectoraat kunst en economie is om op systematische wijze onderzoek te doen naar de diverse aspecten van cultureel ondernemerschap en de resultaten daarvan ten dienste te stellen aan onderwijs en praktijk. Binnen dit onderzoeksgebied zijn twee bijzondere thema's geformuleerd: interculturalisatie en globalisering.

In 2004 hield het lectoraat kunst en economie zich bezig met aanpassingen van het curriculum, professionalisering van docenten, publicaties, lezingen en inhoudelijke relaties met andere hogescholen en universiteiten in binnen- en buitenland.

Kennisoverdracht naar bedrijven en instellingen werd vergroot door onder andere:

- Teamtrainingen voor externe organisaties, zoals het Van Gogh Museum Amsterdam en Introdans Arnhem.
- ATANA trainingen in Amsterdam. ATANA is een landelijk bestuursprogramma dat zich specifiek richt op mensen met een dubbele culturele identiteit in het vinden van bestuurders, commissieleden en adviseurs met kennis van zaken.
- ‘Lector aan huis’, project in de wijk Kanaleneiland in Utrecht waarin jongeren discussiëren over de sterktes en zwakten van Utrecht als creatieve stad voor hen.
- Adviezen aan de organisatie Mira Media over hoe zij hun relatie tot opleidingen kunnen verdiepen; workshop gegeven over interculturalisatie van beeldend kunstonderwijs. Mira Media streeft naar gelijkwaardige deelname van allochtonen en meer diversiteit in de multiculturele en audiovisuele media.
- Expertmeetings bij o.a. Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam en Amsterdam School of Management.
- Lidmaatschap van de Europees-Aziatische wetenschappelijke commissie ter voorbereiding van *Séminaire sur la diversité culturelle et les échanges culturels dans le cadre de la mondialisation*.
- Hanoi, Fondation Europe-Asie (ASEF). Dit séminaire diende als impuls voor de Conferentie van minister-presidenten en staatshoofden van de landen van de Europese Unie en van Asean, in Hanoi begin oktober 2004 (ASEM).

- European-Asian conference on the Convention on Cultural Diversity, Hanoi, On regulations in favour of cultural diversity.
- Kennisvergroting niet-westerse landen met betrekking tot de problematiek van het auteursrecht en het uitvinden van alternatieven: Participant Research Network Copy/South.
- Sao Paulo, Forum Cultural Mundial, Freedom of the Arts and Social Responsibility. Bijdrage aan het eerste culturele wereldtreffen over vraagstukken van mondialisering.
- Den Haag: International information meeting for members of Dutch Parliament and civil servants on the Convention on Cultural Diversity.

SKO-lectoraat kunst en techniek

Het lectoraat kunst en techniek voert het Digital Cultures Programma uit. Het lectoraat verricht onderzoek naar interactieve media en educatieve transfer: *Metadata for creative use in context; Multidimensional modelling of metadata/thesaurus structures; Data structures for Digital creative production systems; Visualisation techniques for scientific contexts (scientific visualisation en Integrated approaches in Animation and Robotics (animatronics).*

Daarnaast is het essentieel dat ontwikkelingen in de praktijk hun weg vinden in de educatieve praktijk en in curricula. Hiertoe worden nieuwe toepassingen (inclusief oplossingen die in ICT zijn ingebed), gegeneerd. Een overkoepelende research lijn op dit gebied is onderzoek naar: *The creation of knowledge and recreation of knowledge in the area of Art and Design in an educational perspective en Changing conditions in student profiling in Art and Design education.*

- In 2004 heeft het lectoraat kunst en techniek de volgende projecten afgerond:
- Tactical Media. Formatie en ontwikkeling van het concept Tactical Media. Er is een Usability Lab ingericht. Externe betrokkene: Hogeschool Enschede.
- Interactive Group 2004. Onderzoek naar en ontwerpen van interactieve productie m.b.t. sociale en artistieke ontwikkeling van studenten. Externe betrokkene: Universidad Nacional, San Jose, Costa Rica.
- Mediate. Hieraan werkten de volgende instituten mee: University of Portsmouth, UK; Kings College London; Universitat Pompeu Fabra, Barcelona; Showconnections, Kent, UK; Association Internationale Autisme-Europe, Brussel.

De volgende nog lopende projecten zijn in 2004 gecontinueerd:

- Net Gestion. Theoretisch en prak-

tisch onderzoek van de fusie van internet en broadcasting media. Een continu proces dat vooruitloopt of ingaat op problematiek die in de eigen organisatie en de kenniskring naar voren komen. Er zijn contacten met Stichting SURF en Wireless Data Systems.

- MA-project Digital Cultures. Ontwikkelprojecten creative workbench, videobase en Webgen. Externe betrokkenen: University of West England, Bristol, UK en University of Portsmouth, UK.
- Didactiek Animatie. Onderzoek naar de invloed van een digitale en flexibele leeromgeving op de werkwijze van de animatiestudent. Externe betrokkenen: AVRO, VARA.
- Metadatastructure. Onderzoek naar en het ontwerpen van een metadatastructure ten behoeve van scientific visualisation.
- CC Spade Exchange. Changing Conditions in Student Profiling in Art and Design Education. Externe betrokkene: University of Portsmouth, UK.
- Exchange en European Professorship: Samenwerkingsprojecten Digital Culture in het Research Centre for Digital Culture met Stuttgart en Portsmouth. Externe betrokkenen: University of Portsmouth, UK en Merz Akademie Stuttgart.
- MA-pathway Digital Photography. Naar aanleiding van twee geslaagde projecten op het gebied van Digital Photography is in 2004 gestart met een officiële pathway Digital Photography binnen de MA opleiding European Media Master of Arts.

'Learning communities'

De HKU ziet lectoraten als *learning communities*: als ontmoetingsplaatsen voor dialoog tussen opleiding en praktijk, onderzoek en onderwijs. Een interactieve relatie met de beroepspraktijk is essentieel voor de kwaliteit van het onderwijs. Door toedoen van onderzoek kan deze relatie actueel en levendig blijven. Het is dan ook van groot belang dat docenten uit het onderwijs waar mogelijk en relevant dit onderzoek uitvoeren, in nauwe relatie met het lectoraat.

Publicaties

De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving vierde in 2004 haar 50-jarig bestaan onder andere met de publicatie *De Reflexieve zone*. Hierin staan artikelen van docenten op basis van onderzoek naar theorie in praktijk. De publicatie bevat daarnaast succesvolle onderwijsvoorbeelden uit de verschillende disciplines. Eerder dat jaar kwam er een publicatie uit over het oordelend taalgebruik op de 'kunstacademie' met de titel *Dit heeft geen niveau*.

Bij gelegenheid van het afscheid van Wim Meuwissen presenteerde de Faculteit Theater de publicatie *De man die zijn sjaal opat*. De studenten van de opleiding Writing for Performance hebben het tijdschrift *ZaZa* samengesteld en geproduceerd. Een speciale uitgave van het HKU studentenblad *Hekje Nul* was gewijd aan het werk van studenten Writing for Performance.

Internationale samenwerking

Een deel van het onderzoek aan de HKU vindt plaats in internationaal verband.

Publicaties

In 2004 heeft het lectoraat kunst en economie zich onder andere bezig gehouden met activiteiten op het gebied van internationaal onderzoek. Het evaluatieonderzoek van Giep Hagoort over The Prague Quadrennial leidde tot het vervolgonderzoek met betrekking tot de structuur van artistieke organisaties. Het boek *Arts Under Pressure* van Joost Smiers is in het Servisch vertaald en gedurende het jaar vonden er een aantal trainingen en cursussen plaats op internationale basis rondom *Arts Under Pressure*. Het vooronderzoek naar Cultural Business Modeling (CBM), een managementinstrument dat kunstmanagers helpt systematisch inkomstenkansen voor de organisatie te ontwikkelen, is vertaald in het Engels. Deze publicatie is als onderwerp geaccepteerd door de 8^e AIMAC (International Association of Arts and Cultural Management) Conferentie te Canada, die plaatsvindt in juni 2005.

Europadag

In juni 2004 is in samenwerking met het lectoraat kunst en economie een Europadag georganiseerd. Studenten van de New York University onderzochten samen met studenten van de Master of Arts in Arts and Media Management in a European Context (AMMEC) de gemeenschappelijke perspectieven van een vergroot Europa.

De stad Utrecht

Het lectoraat kunst en economie heeft de MA-AMMEC studenten ondersteund bij het onderzoek *Hytrix beyond the Dom; An organisation structure for Vrede van Utrecht 2013 and Utrecht Cultural Capital 2018*.

Siatar-conferentie

Het Centrum voor Interculturele Studies heeft tijdens de SIETAR (Society for Intercultural Education, Training and Research) Conferentie in Turkije een onderzoek gepresenteerd en een bijdrage geleverd aan de dialoog.

Ghana

In december 2004 werd duidelijk dat de HKU de tender voor samenwerking met Accra Polytechnic binnen het Netherlands Programme for the Institutional Strengthening of Post-Secondary Education and Training Capacity (NPT) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken had gewonnen. Het Ghana-ontwikkelingslandenproject is goedgekeurd en de middelen daartoe, ca. € 650.000,- zijn toegewezen. Tijdens dit vier jaar durende project *Building Capacity at Accra Polytechnic to Strengthen Fashion Design Education in Ghana* is het doel om een geaccrediteerd curriculum Modevormgeving op te zetten. Deze leergang zet aan de ene kant in op de promotie van creativiteit, innovatie en ondernemerschap door professionals op te leiden die de industrie van nieuwe ontwerpen kunnen voorzien. Aan de andere kant is zij gericht op het verbeteren van de educatieve faciliteiten door te ondersteunen in textieldruk en design-gerelateerde ICT-faciliteiten.

Faculteit Kunst, Media & Technologie

De Faculteit Kunst, Media & Technologie is actief in diverse internationale onderzoeksprojecten, gefinancierd door o.a. het Kaderprogramma van de Europese Unie. De faculteit participeert in een transatlantisch onderzoek- en uitwisselingsproject op het gebied van Information Design waarbij een aantal Europese landen en de Verenigde Staten zijn betrokken.

Faculteit Muziek

Op muziekgebied loopt de internationale onderzoeksamenwerking voornamelijk via de koepelorganisaties Association Européenne des Conservatoires, Académies de Musique et Musikhochschulen (AEC) en de European Association for Music in Schools (EAS). De projecten zijn gericht op onderwijsvergelijking, samenwerking, kwaliteitszorg en accreditatie en de gevolgen voor de curriculumopbouw van de invoering van het bachelor/masterstelsel.

Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving

Een belangrijk deel van de activiteiten die de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving ontplooit op het gebied van internationaal onderzoek speelt zich af binnen Cumulus, een netwerkorganisatie van instellingen die zich bezighouden met designonderwijs en -onderzoek en de European Association of Universities, Colleges of Art, Media en Design. De Utrecht Graduate School of Visual Art and Design en de Helsinki School of Art hebben het initiatief genomen

om een Europees netwerk voor artistiek onderzoek op te richten: het European Artistic Research Network (EARN). Het oprichtingssymposium vond plaats in september 2004 in Helsinki. EARN heeft inmiddels via Finland voor een jaar de beschikking over Europese ontwikkelingsgelden.

In het kader van 50 jaar beeldend kunst- onderwijs in Utrecht is de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving gastvrouw geweest van de Cumulus conferentie.

Vooruitblik

Nu de afzonderlijke faculteiten hun onderzoeksbeleid op de rails hebben staan, is het belangrijk dat er een HKU-brede onderzoekscultuur gaat ontstaan. Daarvoor heeft Bureau Onderwijs, Onderzoek en Kwaliteitszorg (BOOK) in 2004 een eerste interne expertmeeting georganiseerd. Dit werd zo positief ervaren dat er vaker kennis uitgewisseld zal worden door de HKU-medewerkers die met onderzoek belast zijn: lectoren, onderzoekers, onderzoekscoördinatoren, docenten die onderzoeksmethodes doceren, docenten die onderzoek in het curriculum integreren en medewerkers van de masteropleidingen. De kennis zal verzameld worden op een website. Er verschijnt in 2005 een uitgave van BOOK over onderzoek en er zullen speciale bijeenkomsten voor promovendi worden georganiseerd.

De stichting Utrecht Biënnale heeft de HKU gevraagd onderzoekspartner te zijn in een theoretisch traject tot 2013, en bijdragen te leveren aan de opening van de Biënnale.

De Faculteit Kunst, Media & Technologie is bezig met de inrichting van het Research Institute for Digital Cultures, dat zich richt op onderzoek voor derden. Het lectoraat kunst en economie breidt de interactie met het cultureel MKB in de regio Utrecht uit in samenwerking met de bachelor- en masteropleidingen Art and Economics.

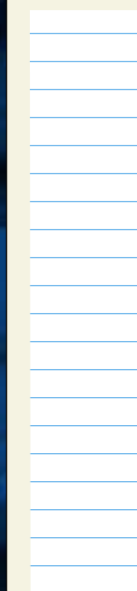
Cumulusconferentie georganiseerd op BKV

The Zone: an area of transition

Het Beeldend Kunstonderwijs in Utrecht vierde in 2004 haar vijftigjarig bestaan. Aanleiding voor de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving (BKV) om de organisatie van de driedaagse internationale Cumulusconferentie op zich te nemen. Cumulus is een internationaal netwerk van meer dan 60 onderwijsinstellingen voor designonderwijs. De titel van de conferentie was *The Zone: an area of transition*.

Uitgangspunt van de conferentie was de positie van de kritische ontwerper binnen een sociaal-culturele en educatieve context. Deze wordt gedomineerd door drie ontwikkelingen: de digitale revolutie, de globalisering en de groeiende aandacht voor en erkenning van onderzoek binnen het ontwerp- en designonderwijs. Deze ontwikkelingen werden tijdens de conferentie ter discussie gesteld in drie zones: de transculturele zone, de reflexieve zone en de transmediale zone.

Tegelijk met de organisatie van de Cumulusconferentie liep er op de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving nog een ander groot project. De uitgave *The Reflexive Zone*, waarin het woord naast het beeld gloreert, diende als onderlegger voor een aantal sessies tijdens de Cumulusconferentie. Vijftien auteurs, theorie- en praktijkdocenten, bespreken in dit boek de wijze waarop ratio en intuïtie, woord en beeld, theorie en vakpraktijk, denken en doen zich verhouden binnen de onderwijspraktijk van een kunstopleiding.

Studenten Interior Architecture verzorgen jaarlijks het decor en de aankleding van de Nacht van de Poëzie. “Het gaat om tijd en ruimte! De werkelijke poëzie vindt plaats in de ruimte tussen de voordrager en de luisteraar,” legt Hein uit. “Daar gaat het ontwerp over: de ruimte waarin het plaatsvindt moet uitdragen wat poëzie in de nacht is.”

“We maken het onszelf niet makkelijk”

Alles

Tjalf van Dijkhuizen, Stijn Toonen, Hein van Lieshout en Bram Heijnen. Vier derdejaars studenten Interior Architecture zetten hun schouders onder de aankleding van de 25ste Nacht van de Poëzie in Muziekcentrum Vredenburg. Dat doen ze niet zomaar; daar zijn ze momenteel mee getrouwd. Enthousiasme en onderlinge vriendschap dragen dit enorme project. “We trekken steeds meer naar ons toe. We zouden alles wel willen doen,” vertelt Tjalf, “Het management, de organisatie...” Hein grapt daar overheen: “We schrijven zelfs de gedichten, als je wilt! Zeg maar waar het over moet gaan!”

Open

Toch kennen ze hun plaats. Ze weten heel goed dat ieder zijn vak heeft. Neem bijvoorbeeld het licht. Daarvoor zijn ze gaan praten met de lichtman van Vredenburg. Het maken van een lichtplan is per slot van rekening een expertise op zich.

Het statische van het decor moet gaan leven door wisselend lichtgebruik. Het team heeft daar duidelijke ideeën over, maar geeft de lichtman ook graag alle ruimte. “We willen graag dat hij ook zijn artistieke ei openbreekt,” zegt Bram. Voor het gebruik van visuals of animaties hebben ze hun heil buiten de deur van de eigen faculteit gezocht. Drie studenten van de Faculteit Kunst, Media & Technologie zijn aangetrokken om projecties te verzorgen. “Zij gaan heel concreet aan de slag met zo’n thema als tijd en ruimte,” vertelt Stijn. Hein vult aan: “We willen het wel open houden; de poëzie moet tot leven mogen komen.” “En het decor,” voegt Tjalf toe.

Maakbaar

Een jaar geleden wilden ze dit al doen, maar toen werd hun concept afgewezen, vooral omdat men ook toen met derdejaars wilde werken. Bram: “Ons concept van toen was ook eigenlijk nog niet echt ‘maakbaar’. Nu letten we er meer

op dat we iets ontwerpen wat ook echt uit te voeren is.” Stijn onderstreept dit: “Misschien dachten ze toen ook wel dat we nog een jaartje moesten groeien. En nu komt het eruit.” “We zoeken wel heel erg de grens op,” zegt Hein, “We maken het onszelf niet makkelijk!” Dat blijkt wel. Een ontwerp met constructies van 4 tot 9 meter hoog, golvende beweging, interactie van hard materiaal met licht en geluid: je kunt ze niet verwijten dat ze kiezen voor simpele oplossingen.

In alles wat de studenten over hun project vertellen, komt de totaalvisie naar voren. Interactie tussen ruimte en materiaal, tussen materiaal en licht, tussen de poëzie en de nacht. “Het betreft alles,” zegt Bram stellig. De verschillende beeldkwaliteiten moeten een geheel vormen. De jongens geven uitdrukking aan hun behoefte om een geïntegreerd beeld te scheppen in hoe ze zichzelf typeren. Met de woorden van Hein: “We zijn *gehele denkers*.”

Hoofdstuk 4

Studenten

Jonge professionals

Het beleid van de HKU is gericht op de ontwikkeling van studenten tot jonge professionals die werken vanuit een beeldend, muzikaal, theateraal, kunsttechnisch of kunsteconomisch perspectief, met bijzondere aandacht voor de nieuwe media. Ze moeten op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in hun vakgebied, vertrouwd zijn met uiteenlopende werkwijzen en in staat zijn onderzoek in te zetten in of voor hun beroepsuitoefening. HKU-studenten maken al vroeg kennis met de praktijk.

Informatievoorziening

Bureau Communicatie produceerde in 2004 onder meer de jaarlijkse studiegids en het tweemaandelijks Studentblad *Hekje Nul*. De faculteiten verzorgden de uitgave van programmaboeken, jaarboeken, maandberichten, nieuwsbrieven en de digitale leeromgeving LEDA. Voor informatievoorziening en -uitwisseling op het niveau van de opleidingen is steeds meer gebruik gemaakt van intranet. In 2004 heeft intranet een grote ontwikkeling doorgemaakt met de facultaire webs (zie ook de opmerkingen hierover bij hoofdstuk 6).

Klachtenregeling

De HKU is aangesloten bij het College van Beroep voor het Hoger Onderwijs – studenten en heeft een eigen Geschillenregeling voor personeel/studenten, een Klachtenregeling ter voorkoming en bestrijding van seksuele intimidatie, agressie en geweld, een Studentenstatuut en een College van Beroep voor de Examens. Klachten worden behandeld vanuit de eigen reglementen en regelingen in het kader van geschil en beroep.

College van Beroep voor de Examens

In 2004 zijn 22 beroepschiffen ontvangen: 13 van studenten van de Interfaculteit, 4 van studenten van de Faculteit Kunst, Media & Technologie, 2 van studenten van zowel de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving als de Faculteit Theater en 1 van een student van de Faculteit Muziek. Hierbij is driemaal een verzoek om een voorlopige voorziening behandeld dat in 2 gevallen is toegewezen. Uiteindelijk is in 13 gevallen een schikking bereikt, zijn 4 beroepen

na behandeling ongegrond verklaard en zijn 4 beroepen kennelijk ingetrokken: studenten hebben niet tijdig, of inhoudelijk onvoldoende gereageerd op verzoeken van het College van Beroep (conform de regeling); 1 beroep bleek niet ontvankelijk.

Klachtencommissie ter bestrijding van seksuele intimidatie, agressie en geweld

De vertrouwenspersonen op de faculteiten zijn enkele malen geraadpleegd. Hulpvragers hebben tot tevredenheid stemmende adviezen gekregen. In een aantal gevallen ging het om andersoortige hulpvragen, die door de studentendeccaan zijn behandeld. Geen enkele hulpvraag heeft geleid tot een ‘officiële’ klacht bij de Klachtencommissie van de HKU. Wel heeft er meermaals overleg plaatsgevonden tussen de voorzitter en ambtelijk secretaris van de commissie.

Instream

Aanmeldingen gestegen

In totaal 4.148 aspirant-studenten hebben zich aangemeld voor de bekostigde instroom per 1 september 2004. Daarvan zijn 943 studenten daadwerkelijk ingestroomd in de opleidingen, een gemiddelde toelatingsratio van 1:4,4. Voor de opleidingen zijn de getallen als volgt: Bachelor of Fine Art 1:2,8; Bachelor of Design 1:6,0; Bachelor of Music 1:3,5; Bachelor of Theatre 1:14,7; Bachelor of Art and Technology 1:3,1; Bachelor of Education 1:3,4; Bachelor of Art and Economics (fixus-opleiding) 1:2,4. De Bachelor of Fine Art, Bachelor of Design, Bachelor of Theatre en Bachelor of Education vertonen een stijging in het aantal meldingen ten opzichte van voorgaande jaren, voor de Bachelor of Music en de Bachelor of Art and Technology is dit nagenoeg gelijk gebleven.

Ontwikkeling instroom

In 2004 is de bekostigde instroom gestegen ten opzichte van 2003. De groei van de HKU zet daarmee door. De groei is grotendeels het effect van nieuwe opleidingen die de laatste jaren van start zijn gegaan, met name binnen de niet-KUO opleidingen.

Tabel 2 Bekostigde instroom per opleiding en faculteit

	CROHO-code	Faculteit BKV	Faculteit KMT	Faculteit Muziek	Faculteit Theater	Interfaculteit	totaal
Bachelor of Theatre	34860				39		39
Bachelor of Education in Theatre	34745				13		13
Bachelor of Fine Art	39110	64					64
Bachelor of Design	39111	208	71				279
Bachelor of Education in Visual Art and Design	39100	53					53
Bachelor of Music	34739		44	79			123
Bachelor of Education in Music	39112			13			13
Voortgezette kunstopleiding Muziek	04852		3	17			20
Totaal bekostigde KUO instroom		325	118	109	52	0	604
Bachelor of Art and Economics	34951				134		134
Bachelor of Art and Technology	34713	11	175		19		205
Totaal bekostigde instroom		336	293	109	71	134	943

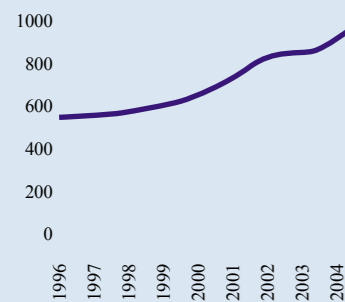
Man/vrouw verhouding

Het algemene beeld van de HKU-in-stroom is: man 51%, vrouw 49%. Bij de faculteiten Muziek en Theater komt de man/vrouw verhouding hiermee redelijk overeen. De Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving en de Interfaculteit hebben een man/vrouw verhouding van 33/67 en de Faculteit Kunst, Media & Technologie 85/15.

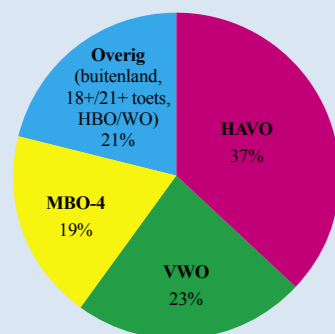
Vooropleiding instroom

Het algemene beeld van de HKU-in-stroom is: HAVO 37%, VWO 23%, MBO 19%, overig 21%. Het beeld per faculteit wijkt op de volgende punten hiervan af: KMT meer MBO-instroom (24%), Theater meer VWO-instroom (28%), Muziek minder HAVO-instroom (13%), meer VWO-instroom (35%), nauwelijks MBO-instroom en veel overige, met name studenten uit het buitenland en instromers in de hoofdfase, Interfaculteit veel meer HAVO-instroom (58%), meer MBO-instroom (23%) en minder VWO-instroom (10%).

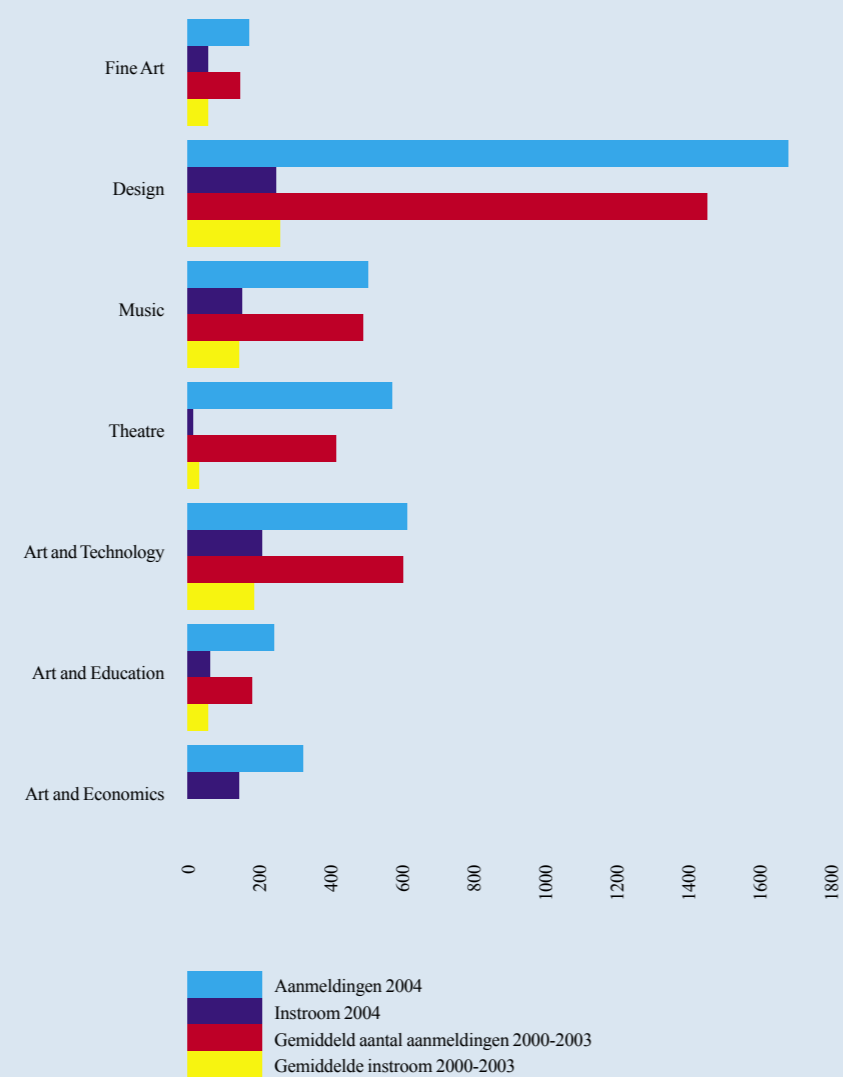
Figuur 2 Ontwikkeling bekostigde instroom HKU

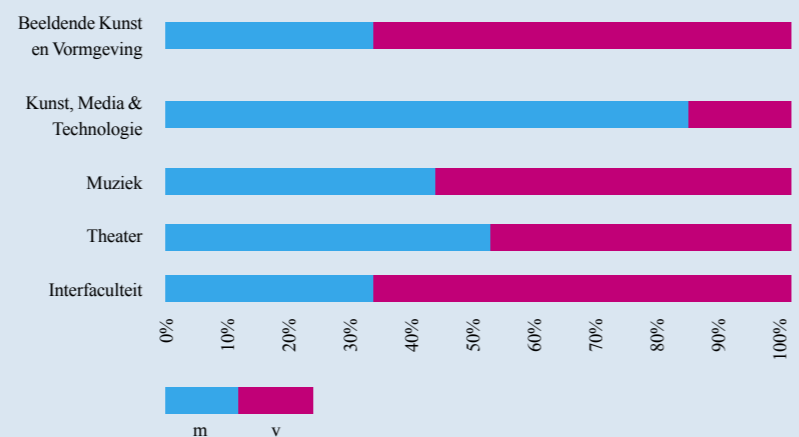
Figuur 3 Instroom 2004: vooropleiding

Figuur 1 Aanmeldingen/Instroom per opleidingsgebied

Figuur 4 Instroom 2004: m/v per faculteit

Rendementen

Kwaliteit en kwantiteit

In het verleden achtte de HKU het kwantitatieve onderwijsrendement – het percentage studenten dat vijf (of acht) jaar na de instroom het diploma behaalt – van minder belang. Het kunstonderwijs is een selectieve en kwalitatief georiënteerde sector en een focus op de kwantiteit van de onderwijsopbrengst werd als een verkeerd signaal beschouwd. De HKU heeft jarenlang uitsluitend gewerkt met kwalitatieve indicatoren voor het rendement van de opleidingen: de kwaliteit van de afgestudeerden stond steeds voorop. Mede als gevolg van het nieuwe accreditatiestelsel wordt er van de kunstopleidingen ook een stellingname verlangd over de kwantitatieve onderwijsrendementen. De HKU blijft op het standpunt dat de kwaliteit van de afgestudeerden de belangrijkste doelstelling is van haar opleidingen, maar dat de kwantitatieve rendementen van de opleidingen niet uit het oog verloren mogen worden. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen de rendementen van de propedeusefase en die van de hoofdfase. Tijdens de propedeuse ligt de nadruk op selectie. Studenten die tot de hoofdfase toegelaten worden, zijn naar het oordeel van de opleiding in staat het diploma te halen. Het onderwijs is er dan op gericht om studenten uit te dagen het beste uit zichzelf te halen. Het kwantitatieve onderwijsrendement kan dan hoog liggen. Het onderwijsregistratiesysteem van de HKU zal zo worden ingericht dat daadwerkelijk hoofdfase-rendementen berekend kunnen worden. Tot die tijd hantereert de HKU de vijf en acht jaar rendementen die de HBO-Raad publiceert.

80% HKU-studenten behaalt studievoortgangsnorm

Van het totaal aantal HKU studenten (3159) is in 2004 op een controlegroep een controle uitgevoerd of de norm van 30 studiepunten per studiejaar is behaald. Deze controlegroep bestond uit 35% van de studenten, op de overige 65% was de norm niet van toepassing (Prestatiebeurs hoger studiejaar). Gemiddeld behaalt 80% van de HKU-studenten de studievoortgangsnorm.

Bindend studieadvies

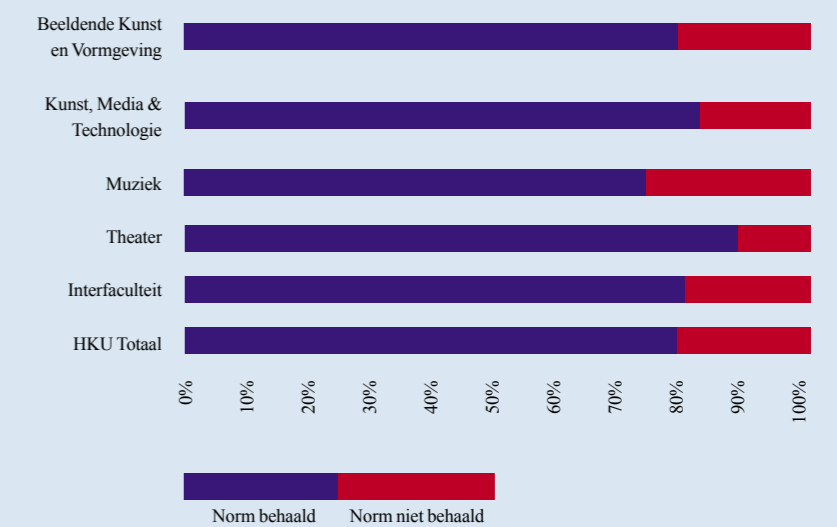
In het studiejaar 2003/2004 kregen 96 studenten een bindend studieadvies: 30 van de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving, 42 van de Faculteit Kunst, Media & Technologie, 12 van de Faculteit Muziek, 1 van de Faculteit Theater en 11 van de Interfaculteit/Kunst en Economie. Ter vergelijking: in het studiejaar 2002/2003 kregen 78 studenten een bindend studieadvies.

Tabel 3 Rendementen HKU, peiling oktober 2004
(gebaseerd op gegevens die gepubliceerd zijn door de HBO-Raad)

Opleiding	rendement na 5 jaar	rendement na 8 jaar
Bachelor of Fine Art	¹⁾	
Bachelor of Design	¹⁾	
Bachelor of Education in Visual Art and Design	57,6%	
Bachelor of Art and Technology	53,8%	69,1%
Bachelor of Music	52,5%	55,1%
Bachelor of Education in Music	70,0%	66,7%
Voortgezette kunstopleiding Muziek	66,0%	
Bachelor of Theatre	46,8%	55,1%
Bachelor of Education in Theatre	35,7%	68,8%
Bachelor of Art and Economics	²⁾	
HKU – Kunstonderwijs	³⁾	54,3%
HKU – Hoger Technisch en Natuurkundig Onderwijs	53,8%	69,1%
HKU – Hoger Economisch Onderwijs	²⁾	

¹⁾ Deze opleidingen zijn opnieuw ingedeeld. Hierdoor zijn de instroom- en uitstroomgegevens niet meer goed met elkaar vergelijkbaar.
Het rendement na 5 jaar van de gecombineerde opleiding Beeldende Kunst en Vormgeving bedraagt 52%.
²⁾ De opleiding Art and Economics bestaat nog niet lang genoeg om rendementsberekeningen te kunnen maken.
³⁾ Als gevolg van de herindeling van opleidingen zijn geen goede indicatoren beschikbaar.

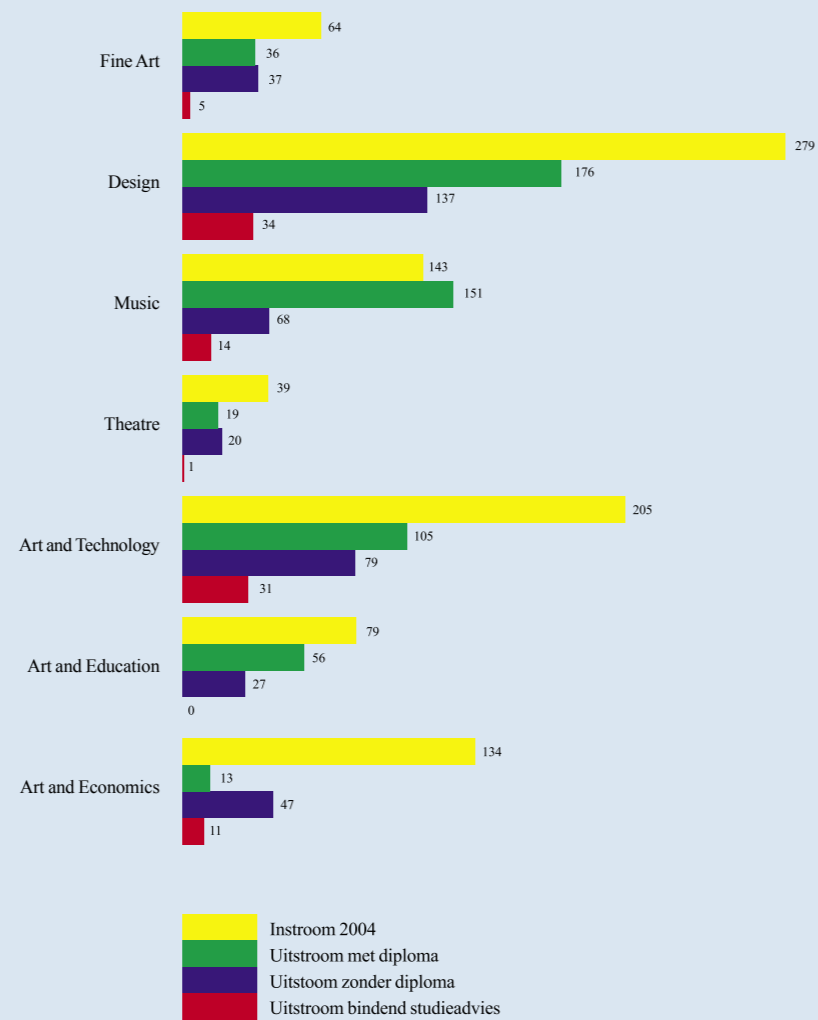
Figuur 5 Percentages studiepuntennorm

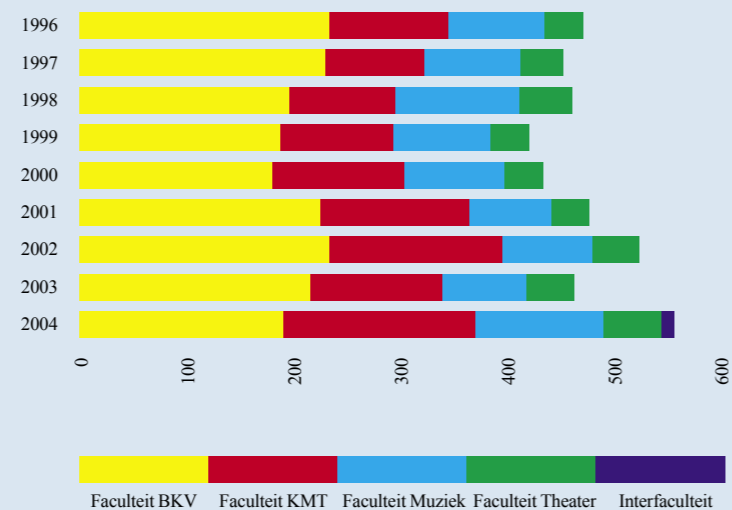
Arbeidsmarktpositie

Voor de arbeidsmarktpositie van de afgestudeerden baseert de HKU zich op de kunstmonitor. Uit de trendanalyse komt naar voren dat de arbeidsmarkt voor afgestudeerden in 2004 is verslechterd. Het duurt langer voordat studenten na hun afstuderen een baan vinden en er zijn meer oudstudenten die geen betaald werk vinden. Het gemiddelde brutoloon is ook iets gedaald en de percentages vaste en voltijds aanstellingen lopen terug. Deze ontwikkelingen doen zich bij afgestudeerden van andere kunstopleidingen in gelijke mate voor en de oorzaak kan gevonden worden in de landelijke economische teruggang. Wel kan geconstateerd worden dat de beeldende sector zwaarder getroffen lijkt dan de podiumsector.

Figuur 6 Bekostigde instroom/uitstroom 2004

Figuur 7 Behaalde eindexamen's

Internationale studentenmobiliteit

HKU-studenten naar het buitenland
HKU-studenten brachten ook in 2004 om verschillende redenen een periode van hun studie in het buitenland door. Bijvoorbeeld in het kader van een uitwisselingsprogramma, een internationaal project of een buitenlandse stage. De subsidieaanvragen bij het Jan van Scorel Fonds en bij Socrates/Erasmus laten zien dat 3% van alle HKU-studenten in 2004/2005³ gesubsidieerd een periode in het buitenland verblijft: 90 studenten, 10 meer dan vorig jaar. Het gaat om studenten waarvan de buitenlandse studieperiode door de HKU erkend wordt.

Het aantal studenten dat langer dan een maand naar het buitenland gaat, is op dit moment ongeveer gelijk aan vorig jaar. De verwachting is dat in de laatste maanden van 2004/2005 dit aantal nog met ongeveer 10 studenten zal stijgen, voornamelijk door stages in het buitenland van de Faculteit Theater en de Interfaculteit. Het aantal studenten dat korter dan een maand in het buitenland verblijft, is gestegen ten opzichte van vorig jaar, omdat er meer kortdurende projecten van studenten in het buitenland zijn gehonoreerd met een beurs uit het Jan van Scorel Fonds. Zowel het aantal subsidieverstrekingen uit Socrates/Erasmus als uit het Jan van Scorel Fonds steeg iets ten opzichte van vorig jaar.

Uitwisselingsstudenten uit het buitenland

Uitwisselingsstudenten uit het buitenland zijn niet-reguliere studenten die voor een periode van drie maanden tot een jaar aan de HKU studeren. Zij verblijven hier in het kader van een uitwisselingsprogramma of, in een enkel geval, op eigen initiatief buiten enig kader om.

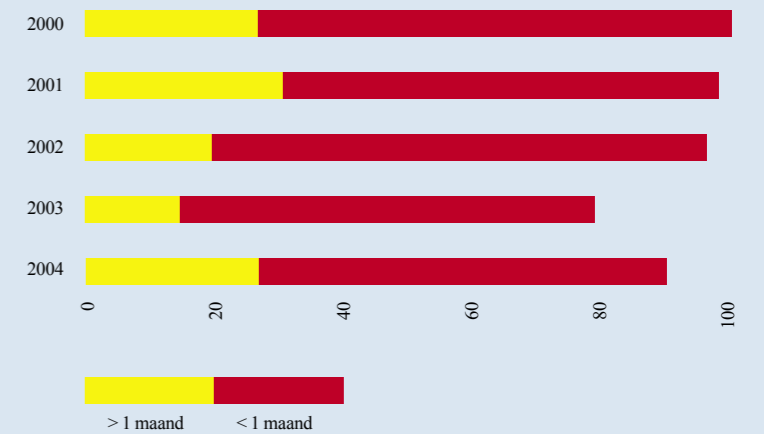
In 2004/2005 studeren 88 niet-reguliere studenten aan de HKU; de stijgende lijn van de laatste jaren zet daarmee nog steeds door. De meeste uitwisselingsstudenten komen uit Europa en maken gebruik van het Socrates/Erasmus-programma.

Huisvesting

In het academisch jaar 2004/2005 heeft Bureau Internationale Zaken voor 64 uitwisselingsstudenten bemiddeld voor huisvesting. Voor alle studenten is de dienstverlening van het Bureau Buitenland van de Universiteit Utrecht ingekocht.

³ De statistieken over de 'uitgaande studentenmobiliteit' worden om praktische redenen per studiejaar bijgehouden.

Figuur 8 Aantal studenten van de HKU dat in het buitenland studeerde

Tabel 4 Aantal studenten van de HKU dat in 2004/2005 in het buitenland studeert:

Per verstrekking fonds	
Jan van Scorel	68
Socrates/Erasmus	19
FIPSE	2
Geen	1
Totaal	90
Per faculteit	
Beeldende Kunst en Vormgeving	43
Kunst, Media & Technologie	20
Muziek	2
Theater	13
Interfaculteit	12
Totaal	90
Per land van bestemming	
Duitsland	9
Verenigd Koninkrijk	4
Spanje	11
Italië	3
Scandinavië	2
overige West- en Zuid-Europa	8
Polen	8
Tsjechië	7
overige Midden- en Oost-Europa	4
Verenigde Staten	13
Australië	6
Nieuw-Zeeland	1
Costa Rica	4
Afrika	3
Azië	7
Totaal	90

Tabel 5 Aantal buitenlandse uitwisselingsstudenten aan de HKU in 2004/2005

Per verstrekking fonds	
Socrates/Erasmus	70
bilateraal	12
Huygens	1
MAUI	1
FIPSE	2
ISEP	0
AEN	2
Totaal	88
Per faculteit	
Beeldende Kunst en Vormgeving	51
Theater	13
Muziek	13
Kunst, Media & Technologie	11
Totaal	88
Per land van herkomst	
Duitsland	9
Finland	7
overige Scandinavië	3
Verenigd Koninkrijk	7
Spanje	7
overige West-Europa	7
overige Zuid-Europa	8
Tsjechië	7
Baltische Staten	5
overige Midden- en Oost-Europa	12
Australië	3
Israël	6
Verenigde Staten	6
Costa Rica	1
Totaal	88

Figuur 9 Vraag en aanbod huisvesting uitwisselingsstudenten

Alumni

De HKU betreft alumni op diverse manieren bij de organisatie en activiteiten van de opleidingen. Alumni worden uitgenodigd voor reguliere activiteiten en bijeenkomsten en voor bijzondere gebeurtenissen. De HKU betreft afgestudeerden bij de opleiding door hun deelname aan de cursus Zakelijke kanten van de beroepspraktijk en de verschillende gastlezingen die zij geven als kunstenaars, vormgevers en kunstcritici uit de beroepspraktijk. De Academiegalerie opent jaarlijks het nieuwe seizoen met een tentoonstelling in de reeks 'Oudstudent met gast'.

In de reeks felicitatieadvertenties voor prijswinnaars worden ook alumni betrokken die een bijzondere prestatie hebben geleverd.

Prijzen

Jaarlijks zijn er veel studenten van de HKU die individueel of als team beloond worden met een prijs tijdens exposities, festivals, wedstrijden en concoursen. Aan het begin van dit jaarverslag is een overzicht vermeld van behaalde prijzen in 2004.

Eerste HKU-Award uitgereikt

In juni 2004 beleefde de HKU-Award de primeur. Deze prijs voor de afstudeerder die aantoont het meest innovatief te zijn in zijn of haar werk, werd uitgereikt aan Wouter Verspaget, afstudeerder aan de Faculteit Kunst, Media & Technologie. Juryvoorzitter Peter van Ingen reikte de prijs uit tijdens de opening van het

HKU Kunsten Festival in de Jaarbeurs. Wouter Verspaget ontving € 5.000 en een oorkonde.

'Nominaties' Kunstanjers

Ieder jaar reikt het Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht Kunstanjers uit aan pas afgestudeerde kunstenaars van de HKU. De HKU nomineert verschillende studenten binnen vier disciplines: Beeldende kunst en vormgeving, Muziek, Theater en Nieuwe media. De jurering is in handen van het Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht.

In 2004 heeft de HKU voor het eerst de genomineerden van alle disciplines bij elkaar gebracht in één uitgave, een boek met cd, in co-productie met het Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht. Het boek, dat een gevarieerd beeld geeft van het bijzondere talent dat na vier jaar op eigen benen verder gaat, is binnen de HKU verspreid en toegezonden aan bestuursrelaties en vertegenwoordigers van de media.

Vooruitblik

Instroom

De HKU wil voor haar eerstejaars studenten kunnen selecteren uit voldoende kwaliteit en probeert daarvoor zoveel mogelijk aanmeldingen te genereren. Voor de totale studentenpopulatie wil de HKU in de nabije toekomst een lichte groei realiseren van 2%. Voor de HEO-opleiding Art and Economics bestaat een capaciteitsfixus; de HKU tracht hier de belangstelling te reguleren door aankomende studenten goed te informeren over wat ze kunnen verwachten tijdens hun studie.

Projectonderwijs

Door de invoering van projectonderwijs binnen de opleidingen verwacht de HKU dat studenten nog beter zijn voorbereid op de eisen die de beroepspraktijk stelt en dat ze beter kunnen inspelen op de veranderingen en accentverschuivingen die binnen het werkveld optreden.

Studierendement

De HKU heeft de afgelopen jaren een systeem ingevoerd van tutoeren/mentoren om studenten persoonlijk te kunnen begeleiden tijdens hun studie. Op HKU-niveau zal onderzocht worden welke vorm van tutoraat een bijdrage levert aan een hoger rendement en een kortere studieduur. Door de invoering van Osiris online kunnen studenten altijd via internet hun studievoortgang inzien. Ook hiervan verwacht de HKU een positieve impuls voor het studierendement.

Alumni

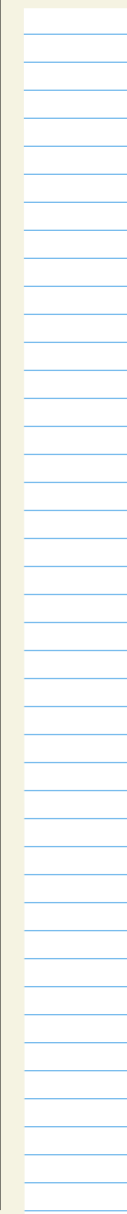
De HKU streeft naar een toenemende versteviging van de relaties met alumni. Alumni zullen worden betrokken bij de kwaliteitszorgcyclus door het organiseren van bijeenkomsten en het aanleggen van netwerken. Oordelen van alumni over hun opleiding en over de aansluiting van de opleiding op de beroepspraktijk zijn van groot belang. Resultaten hiervan zullen via intranet toegankelijk worden gemaakt. Verscheidene opleidingen zullen een website inrichten voor hun alumni. De Faculteit Kunst, Media & Technologie gaat een carrièrecentrum opzetten om afstuderende studenten actiever naar het werkveld te begeleiden. Door het organiseren van programma's en symposia kunnen alumni niet alleen na hun studie blijven leren, maar ontstaat er ook een podium waarop alumni en studerende in dialoog kunnen treden.

Kunst & Economie- studenten winnen de Nationale Event Award

Vijf derdejaars studenten van de jonge opleiding Entertainment Management van de HKU hebben de eerste Student EventGame ooit gewonnen.

Onder het motto 'Op zoek naar het EventTalent van 2004' organiseerde het Genootschap voor Eventmanagers op dinsdag 7 december de eerste Student Eventgame 2004. De studenten kregen de opdracht in een middag een evenement te ontwikkelen waarbij alle aspecten als doelgroepgerichtheid, creatieve conceptontwikkeling, inkoop, budgettering, programmering, crisismanagement en uitvoering aan bod kwamen.

Begin 2003 besefte *Marjolijn Brussaard* dat de naderende pensioengolf van zittende bestuurders op de HKU opgevangen moest worden door het opleiden van een nieuwe generatie. Als directeur van het Centrum voor Stafontwikkeling ontwikkelde ze een trainingsprogramma voor jonge managers. Hun opdracht: hoe ziet de HKU er in 2015 uit?

“Wij merkten dat de HKU het heel goed doet in vergelijking met buitenlandse instituten.”

“Toen we ons realiseerden dat bijna alle zittende besturen bestonden uit oudere bestuurders die binnen drie tot vijf jaar met pensioen gingen, werden we een beetje ongerust. Daardoor zou een deel van het ontstaan en het gedachtegoed van de HKU verloren kunnen gaan. Wij wisten dat Bert Groenemeijer ook zou vertrekken. Door wie moesten al deze ervaren bestuurders worden opgevolgd?” Marjolijn zag mogelijkheden in een training voor jonge mensen in het middenmanagement. Het aantal mensen in die tussenlaag is op de HKU vrij groot. Hoe kon die groep worden ingezet? “In overleg met Ad Wisman ontstond het idee voor een high potentials-traject zoals ze dat bij Shell, IBM en de grote banken kennen. Wanneer je zo’n traject goed doorloopt, ligt er ook een baan voor je in het verschiet. Dat konden wij niet garanderen en daarom hebben we het tot cursus voor jonge managers omgedoopt. Met een groep aanstormend talent wilden we een team vormen dat HKU-breed een hecht netwerk werd en samen een nieuw beeld van de HKU zou ontwikkelen.”

Missie

“De cursus had tegelijkertijd tot doel het oude gedachtegoed aan de nieuwe garde mee te geven. Daarnaast merk je dat er binnen de HKU mensen dorsten naar managementfuncties zonder dat ze daarvoor zijn opgeleid – een bekend fenomeen in het onderwijs. Die mensen hebben in eerste instantie vaak een gebrek aan financieel inzicht, kennis over personeelszaken, et cetera... Men leert

dat gaandeweg wel, maar het is natuurlijk veel beter om dat structureel in een organisatie te zetten.” “Als opzet van de training is al heel snel gekozen voor de missie ‘HKU 2015’. Dat bood een mooi uitgangspunt om de hele hogeschool door te lichten. Waar staan we nu, hoe zijn we daar gekomen en waar willen we naartoe? We hadden ook oude voorzitters aan tafel waar ze vragen aan konden stellen. Aan de vraag hoe de HKU er over 10, 15 jaar uitziet, hebben we vervolgens een aantal kennisgebieden gehangen. Benchmarking, personeelszaken, financieel management, onderwijsvisieontwikkeling. Wat weten jullie al en wat wil je ervan weten? Als je dat plaatst in de missie, wat heb je dan nodig om dit in concreet beleid om te zetten?”

Trots

De cursus had ook een internationale component. De groep verbleef een week in Boston en bezocht een tiental instellingen om te kijken hoe het kunstonderwijs zich hier ontwikkelt. “We wilden niet alleen ontdekken hoe ze dat daar doen, maar het ook direct kunnen relateren aan de situatie op de HKU. Dat zorgt voor een ander perspectief op je werk-omgeving. Het is ook heel belangrijk om je eigen instelling uit te leggen aan een instituut uit een andere cultuur en setting. Wanneer je ziet hoe zij zich ontwikkelen en problemen oplossen, kan dat een ontzettende *boost* geven aan het idee dat je van je eigen instelling hebt. Dat gebeurde ook. Wij merkten dat de HKU het heel goed doet in vergelijking

met buitenlandse instituten. Wij hebben vaak nog geen tiende van de budgetten die ze daar hebben, maar zijn veel verder in nieuwe ontwikkelingen en opleidingen. Tegelijkertijd zien we dat we veel professioneler kunnen worden; in Amerika hebben ze overal speciale bureau’s voor en wordt er veel commercieel uitgezet. Toch zouden we best wat trotser mogen zijn op wat we hier met relatief beperkte middelen hebben bereikt en dat ook uitdragen.”

Netwerkeffect

Wat al wel veel makkelijker wordt uitgewisseld, is de expertise die op verschillende plekken in de HKU is opgebouwd. Volgens Marjolijn is dat de verdienste van de groep jonge managers. “Als ze bij het opzetten van een projectenbureau voor problemen staan, doen ze een beroep op hun team. Het netwerkeffect binnen de groep is enorm. Voor de persoonlijke ontwikkeling van de jonge managers is het ook een grote stap vooruit geweest, omdat ze met collega’s de kans krijgen zich in een veilige omgeving te ontwikkelen. Heel concreet zijn ondertussen acht jonge managers doorgestroomd naar een functie als hoofd of een andere hogere functie binnen de HKU. Dat was niet ons doel op zich, maar het gebeurde toch. Zij kregen tijdens dit traject de kans om te laten zien wie ze zijn en hoe ze zich ontwikkelen. Of het de verborgen agenda van onze voorzitter is geweest, kan ik je niet vertellen...”

Hoofdstuk 5

Medewerkers

Kengetallen personeel

De HKU heeft 610 medewerkers in dienst. Het totaal aantal fte bedraagt 320, onderverdeeld in: onderwijsgevend personeel 156 fte en onderwijs beheers personeel 164 fte. De gemiddelde leeftijd van de medewerkers van de HKU is 44,3 jaar.

Functionerings- en beoordelingsgesprekken

De HKU kent een ‘Regeling Functioneringsgesprekken Hogeschool voor de Kunsten Utrecht’. Het doel van deze regeling is het functioneren van individuele personeelsleden te optimaliseren door belemmeringen weg te nemen en personeelsleden te motiveren. Vast gespreksonderwerp zijn de taakbelasting, deskundigheidsbevordering en verlof. Beoordelingsgesprekken worden gevoerd aan de hand van de HKU-regeling beoordeling. Functionerings- en/of beoordelingsgesprekken worden minimaal eenmaal per twee jaar gehouden.

Funcitiewaardering

In 2003 is de HKU gestart met de invoering van FUWA-HBO, het functiewaarderingssysteem voor het hoger beroepsonderwijs in Nederland. Dit project, dat conform de landelijke CAO-afspraken uiterlijk 1 december 2005 wordt afgerond, heeft in 2004 veel resultaten opgeleverd. Alle functies van onderwijsgevend zijn omgezet in nieuwe organieke functies, gevalueerd in het nieuwe systeem van functiewaardering. Voor lectoren is een functiereeks opgezet. Ook onderwijsgebiedleidende functies zijn in kaart gebracht, zoals de tutor en de stageconsulent of stagecoördinator. De diensten binnen Bureau Bedrijfsvoering hebben zo goed als alle functies beschreven. Dit heeft nieuwe organieke functies opgeleverd die ook bruikbaar zijn voor andere afdelingen. Voor het grootste deel van de ondersteunende functies bij de HKU zijn nu voorbeeldfuncties voorhanden. Er zijn in totaal circa 45 organieke functies opgeleverd, waarmee het grootste deel van de bij de HKU voorkomende functies is gedekt.

Deskundigheidsbevordering: Centrum voor Stafontwikkeling

Op 1 januari 2004 is het Centrum voor Stafontwikkeling opgericht, met als doel een bijdrage te leveren aan de verdere professionalisering van het HKU-personeel. Dit gebeurt door het organiseren en initiëren van algemene deskundigheidsbevordering: trainingen en studiebijeenkomsten op het gebied van didactiek, management, ICT, studiebegeleiding en wettelijke verplichtingen (ARBO, bedrijfshulpverlening).

Jonge Managers HKU 2004

In Januari 2004 is de leergang Jonge Managers HKU van start gegaan met 11 deelnemers. De groep bestond uit medewerkers van de verschillende faculteiten en bureaus, die de capaciteiten en de ambitie hebben om in de toekomst door te stromen naar een leidinggevende functie. De opdracht aan deze groep was het formuleren van een visie en een missie voor de HKU in 2015. Door in verschillende samenstellingen in groepen te werken vormde de groep op natuurlijke wijze een eigen interdisciplinair netwerk binnen de HKU. Dit is versterkt door de studiereis in juni 2004.

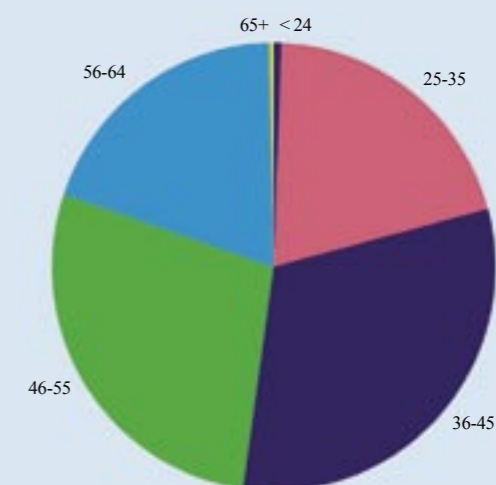
De eerste presentatie van de visie en missie voor HKU in 2015 was een groot succes en de groep werd verzocht deze ideeën verder uit te werken in beleidsvoorstellen. De training is daarom verlengd met 5 maanden om dit mogelijk te maken. De training wordt in 2005 afgesloten met een eindpresentatie van de HKU in 2015.

Dankzij deelname aan deze training hebben enkele deelnemers de kans gekregen om zich binnen de organisatie verder te ontwikkelen. Drie deelnemers zijn inmiddels hoofd van een studierichting, twee traden toe tot de commissie IJzermans die nieuwe beleidsplannen voor de Faculteit Muziek formuleert. De Jonge Managers HKU 2004 zullen als groep ingezet worden als denktank voor beleidsvraagstukken binnen de HKU. Wegens het succes wordt de training in 2005 herhaald met een andere opdracht.

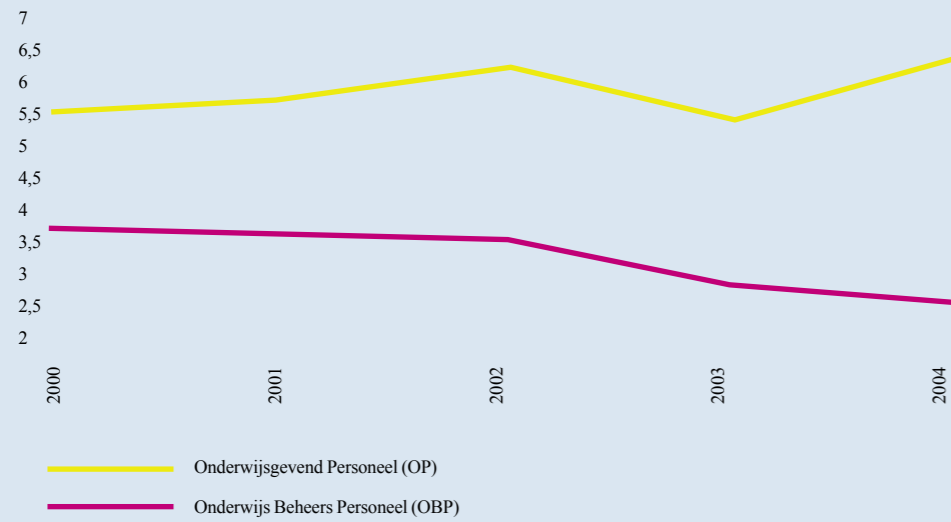
Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim over 2004 bedraagt voor het gehele personeel 4,7%. Dit betekent een toename van 0,5% van 4,2 in 2003 tot 4,7 in 2004. Uit het jaarverslag van de Arbo-dienst blijkt dat de HKU nauwelijks werkgebonden verzuim kent. Vooral bij het onderwijsgevend personeel (OP) is er de laatste jaren een dalende tendens in het ziekteverzuim waarneembaar, die zich in 2004 heeft voortgezet tot een laag te noemen niveau van 2,5%. De toename van het totale ziekteverzuim wordt verklaard door de toename bij het onderwijs beheers personeel (OBP), die

Figuur 10 Leeftijdsopbouw OP en OBP

Figuur 11 Ziekteverzuim 2000-2004

is terug te voeren op een drietal medewerkers bij de centrale organisatie met een langdurig verzuim. Twee van deze ziektegevallen zijn inmiddels volledig opgelost. De instroom in de WAO bedraagt 3 personen tegen een uitstroom van 2 personen.

Medewerkerstevredenheidonderzoek

In 2004 is geen medewerkerstevredenheidonderzoek gehouden. Er wordt naar gestreefd in 2005 een HKU-breed medewerkerstevredenheidonderzoek uit te voeren.

Secundaire arbeidsvoorwaarden

De HKU kent een groot aantal secundaire arbeidsvoorwaarden. De belangrijkste waren in 2004: kinderopvang, spaarloonregeling, reiskostenvergoeding woon-werkverkeer, seniorenregeling, pc-privé- en fietsregeling, betaald ouderschapsverlof en diverse collectieve verzekeringen. Door verandering in de fiscale wetgeving is de pc-privé regeling medio 2004 afgeschaft.

Geen inschrijving eigen personeel als student

De HKU schrijft geen eigen personeel in als student, waarvoor de instelling het collegegeld betaalt.

Personeelsvereniging

De personeelsvereniging 'Uit de Kunst' blijft doorgroeien. In 2004 is het aantal

leden gegroeid tot 138. Gezien het aantal parttimers bij de HKU mag van een significant verenigingsleven gesproken worden. In 2004 zijn met succes drie activiteiten georganiseerd. Er zijn twee nieuwe bestuursleden verkozen in 2004.

Vooruitblik

Onder het motto 'Ambitie en Innovatie' zal in de komende jaren, mede met het oog op de accreditatie, veel aandacht worden besteed aan de verbetering en vernieuwing van het onderwijs en de organisatie. Het personeel is de belangrijkste factor om deze ambitie waar te maken en er invulling aan te geven.

De speerpunten voor de komende jaren zijn:

- competentieontwikkeling;
- verbetering informatievoorziening, interactie en overleg;
- doelgroepenbeleid;
- arbeidsomstandigheden en gezondheidsbeleid;
- ontwikkeling personeelsplannen;
- kwaliteitszorg.

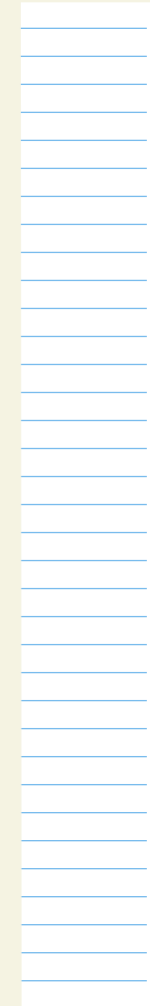
Blank lined area for notes or comments.

Restauratie lift-kunstwerk Keith Haring voltooid

Op 17 maart 1986 bracht de wereldberoemde graffiti-kunstenaar Keith Haring een bezoek aan de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving. Bij zijn afscheid maakte hij spontaan in bijna één vloeiende beweging een 'tag' op de liftdeuren. In de loop der jaren heeft dit kunstwerk heel wat te verduren gehad. Zo probeerden overijverige schoonmakers deze 'rotzooi' met agressieve middelen te verwijderen...

Lydia Beerkens, restaurator moderne kunst te Wijchen, legde in 2004 de laatste hand aan de restauratie van dit kunstwerk. Vuil, stickers en verfspatten zijn eraf gehaald, ontbrekende delen zijn aangevuld en storende krassen en woordjes werden verwijderd. Tijdens de hele behandeling ontvingen de restaurateurs commentaar en opmerkingen van bijna alle voorbijgangers. Vooral de jongerejaars wisten vaak niet dat het een Echte was en vinden het nu toch wel bijzonder.

Binnen de Faculteit Kunst, Media & Technologie is het gebruik van intranet een logisch gevolg van de manier waarop het onderwijs is ingericht. Het besef van het nut van intranet begint nu ook langzaam door te sijpelen op de andere locaties. De Faculteit Theater loopt hierbij voorop. Hoe kwam dit tot stand en wat leverde het op? Een gesprek met *Thera Jonker* (hoofd Utrecht School of Theatre and Education) en *Evert Hoogendoorn* (hoofd Utrecht School of Theatre and Technology).

“Als je het doet, doe het dan radicaal! Dat is het enige dat werkt.”

Evert: “Binnen de afstudeerrichting Design for Virtual Theatre and Games (DVTG) beschikten we al over een portal in HTML. Hierop stond allerlei informatie die makkelijk over te nemen was voor Theaterweb, het intranet van de Faculteit Theater. Aanvankelijk liep DVTG voorop, maar Thera ging ook vrij snel aan de slag met een HTML-portal voor de educatieve opleiding. Dus toen we aan intranet begonnen was er al een behoorlijke basis die zo te implementeren was.”

Thera: “Wij hadden bij de start van de nieuwe opleiding sterk de behoefte aan een heldere informatievoorziening. We wilden in één keer af van al het papier in postvakken en op prikborden. We hebben een relatief grote opleiding met veel studenten die in verschillende projecten binnen de beroepspraktijk werken. Het is voor onze studenten niet vanzelfsprekend om, zoals bij DVTG, vooral via de computer te communiceren. Ze moeten er echt even moeite voor doen. Het was dus nogal een cultuuromslag. In het begin hebben we de informatie nog een paar weken gedubbeld. Maar op een gegeven moment moet je er radicaal voor kiezen om alle informatie via Theaterweb te laten lopen, anders werkt het niet. Nu is het ons belangrijkste communicatiekanaal voor studenten.”

Kinderziektes

Evert: “Op zich is het invoeren van intranet niet zo’n klus. Je moet er wel voor zorgen dat alles het doet, dat het kan. De mailadressen moeten werken en ook de informatie moet kloppen en volledig zijn. Een korte periode met kinderziek-

tes is normaal, daar moet je gewoon even doorheen. Als je maar niet toestaat dat er eigen mailadressen gebruikt worden en je moet vooral geen informatie op papier meer verschaffen. Mijn studenten weten niet beter, maar dat komt ook omdat het systeem al draaide voordat de eerste studenten bij DVTG binnen kwamen. Wij hoefden niet de ene cultuur door de andere te vervangen.”

Omslag

Thera: “Intranet bespaart je heel veel werk. De grote aantallen papier zijn verleden tijd. Maar intranet is meer dan alleen maar een communicatiemiddel. Je kunt het ook inzetten als onderwijstool. De coaching van stage en onderzoek bijvoorbeeld kunnen we nu anders inrichten. Het betekent een omslag in je manier van denken over onderwijs. De tool dwingt je opnieuw na te denken over welke begeleiding je wanneer wilt aanbieden en hoe. Je moet veel beter nadenken over toon, lengte en vormgeving. Het werkt totaal anders dan een traditionele studiehandleiding. Vroeger hadden we meer begeleidingsuren. Nu is een deel van die gesprekken vervangen door de communicatie via Theaterweb. Hierdoor komt een hele snelle, persoonlijke interactie op gang. Studenten zijn daar ook blij mee.”

Nieuwe lagen

Evert: “De volgende stap is afgeschermden lagen toevoegen aan Theaterweb. Bepaalde begeleidingsinformatie wil je niet openbaar hebben. Wij willen ook een afgeschermd tool ontwikkelen voor docenten. Docenten kunnen

op hun gedeelte oproepen plaatsen of overleg plegen. Voor het monitoren van je studenten is constante communicatie nodig. Intranet biedt dat. Je ziet wat een student vandaag gedaan heeft en je kunt al reageren op de plannen voor morgen. Zo bed je het in in je onderwijs! Dat is de echte toegevoegde waarde van intranet.”

“We maken gebruik van de *formats* die op de Faculteit Kunst, Media & Technologie (KMT) zijn ontwikkeld. We moeten het wel aanpassen, want het onderwijs op KMT is niet te vergelijken met dat van Theater. Daarbij heeft iedere *School* weer zijn eigen wensen. Wij hebben behoefte aan andere dingen dan bijvoorbeeld de schrijfpopleiding.” Thera: “Emile Bijk (hoofd Bibliotheek en Informatiediensten) is hierbij onze steun en toeverlaat. Hij ondersteunt ons met zijn expertise op dit vlak. Voor iedere *School* levert hij maatwerk.”

Voorstelling

Evert: “Het is heel leuk om te merken dat intranet werkt. Wij hadden op een gegeven moment een voorstelling op zondag, maar waren het vergeten te melden. Pas vrijdagmiddag is het op Theaterweb gezet. Op zaterdag werd een van ons toch een beetje zenuwachtig en zette de telefooncirkel voor noodgevallen in werking. De studenten snapten helemaal niet waarom ze gebeld werden. ‘Waarom stoort je me hiervoor, dat staat toch op intranet’, was de reactie. Binnen twaalf uur was iedereen op de hoogte!”

Hoofdstuk 6

Faciliteiten

Huisvesting

De doelstelling van het huisvestingsbeleid van de HKU is te zorgen voor passende werk- en studeervoorzieningen tegen beheersbare kosten. Vijf factoren vormen de basis voor het beleid:

- interne organisatie;
- historisch bepaalde situaties;
- specifieke eisen van de verschillende faculteiten;
- financiële en wettelijke randvoorwaarden;
- ontwikkelingen in het hoger (kunstvak-)onderwijs.

Resultaten 2004

Het ‘strategisch meerjaren onderhoudsplan’ dat in 2003 het licht zag is ook in 2004 gebruikt, het koppelt gerichte inzet van financiële middelen aan een goede huisvesting van alle HKU-onderdelen. Bij het opstellen van het plan is rekening gehouden met een aantal toekomstscenario’s, zodat er altijd sprake is van optimale afstemming op de huisvestingsplannen van de HKU. De geplande verbouwing van het pand aan de Lange Viestraat te Utrecht werd

wederom uitgesteld omdat de vereiste vergunningen nog niet verleend waren. Eind 2004 zijn deze vergunningen alsnog verleend, zodat de geplande verbouwing in 2005 daadwerkelijk zal starten.

De verbouwing van Janskerkhof 18 start zodra het pand eigendom is van de HKU en de bouwvergunning is afgegeven. In 2004 was dit nog niet het geval.

De verhuur aan derden van het pand aan de Oude Amersfoortseweg in Hilversum is in 2004 teruggelopen. Inmiddels is besloten dit pand te koop aan te bieden, waarbij een gedeelte van het pand door de HKU zal worden teruggehuurd. Naast het normale (groot) onderhoud aan verschillende panden, zijn er aanpassingen verricht aan de panden aan de Lange Viestraat en het Janskerkhof ter voorbereiding op de geplande verbouwingen in 2005.

Tabel 6 Gebouwenbestand HKU in 2004

locatie	plaats	faculteit	Huur, Eigendom of Bruikleen	Bruto vloeroppervlak in m ²	Netto functioneel oppervlak in m ²
Lange Viestraat 2b	Utrecht	Centrale bureaus en diensten, Interfaculteit	H	6940	4351
IBB Laan 50	Utrecht	Faculteit BKV	E	12839	8803
Tractieweg 41	Utrecht	Faculteit BKV	H	2500	1727
Mariaplaats 27	Utrecht	Faculteit Muziek	E	4494	2319
Mariaplaats 28	Utrecht	Faculteit Muziek	E	4038	2144
OLV-Toren	Amersfoort	Faculteit Muziek	B	)	)
Belgenmonument	Amersfoort	Faculteit Muziek	H	)	)
Grote Spui 9 en 11	Amersfoort	Faculteit Muziek	H	550	383
Ottone	Utrecht	Faculteit Muziek	H	)	)
Janskerkhof 17	Utrecht	Faculteit Theater	E	2529	1755
Janskerkhof 18	Utrecht	Faculteit Theater	H	1061	698
Janskerkhof 4	Utrecht	Faculteit Theater	E	111	59
Janskerkhof 4a	Utrecht	Faculteit Theater/BKV	E	1577	1234
Jansveld 25	Utrecht	Faculteit Theater	H	83	83
Oude Amersfoortseweg 121-131	Hilversum	Faculteit KMT	E	9510	6277
Oude Amersfoortseweg 121-131	Hilversum	Verhuur	E	9342	6166

) Gegevens niet beschikbaar

Totaal bruto vloeroppervlak: 55574 m²

Totaal netto functioneel vloeroppervlak: 35998 m²

Arbo en Milieu

Het Arbo- en Milieubeleid van de HKU is gericht op het optimaliseren van de arbeidsomstandigheden, zodat een veilige, gezonde en stimulerende werk- en studeeromgeving ontstaat en het milieu zoveel mogelijk wordt ontzien.

Belangrijkste resultaten

De HKU heeft in 2004 aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling en uitvoering van het Arbo-beleid. Het belangrijkste resultaat is de volledige actualisering (update) van de risico-inventarisatie en evaluatie. De laatste inventarisatie dateerde van 1999. Deze actualisering is op eigen kracht door de HKU uitgevoerd. De Arbo Unie heeft een ondersteunende rol vervuld. Deze update vormt de hoeksteen van het Arbo-beleid van de HKU. Een tweede resultaat is een laag ziekteverzuim, dat zeker voor de categorie onderwijsgevenden bijzonder laag kan worden genoemd. Uiteraard wordt het preventieve ziekteverzuimbeleid voortgezet.

Als resultaten kunnen ook nog de volgende worden genoemd:

- oefeningen en certificering bedrijfs-hulpverlening;
- rookbeleid op 1 januari 2004 van kracht geworden;
- verbetering hulpmiddelen, meubilair, computers en toebehoren;
- verbetering elektrische installaties;
- verbetering preventie legionella;
- structureel verbeteren van het klimaat voor het gebouw Lange Viesstraat.

Meer systematiek en discipline

In 2004 heeft de Arbo Werkgroep in de praktijk een groot deel van het werk overgenomen van de Arbo Commissie. Zo is in 2004 een accent komen te liggen op de uitvoering, inclusief planning en bewaking. Een meer beleidsmatige aanpak heeft minder de nadruk gekregen. Het voordeel voor deze periode was dat meer systematiek en discipline is gerealiseerd voor wat betreft de uitvoering van het beleid.

RSI-beleid

De HKU heeft, evenals in voorgaande jaren, via twee sporen de RSI-problematiek aangepakt. Door middel van een decentrale opzet van het Sociaal Medisch Team is getracht meer vat te krijgen op de problematiek van zieke medewerkers vanwege RSI. De faculteiten zijn verder gegaan met het nemen van preventieve maatregelen, zoals voorlichting en beter meubilair.

ICT

Server based computing

De belangrijkste reden voor het invoeren van een 'server based computing concept' was het komen tot een beter beheer van het computerpark van de HKU. Vanuit dit concept, waarvan de invoering in 2003 is gestart, worden de centrale servers waarop de applicaties draaien benaderd vanuit de werkstations. In 2004 is dit verder gecontinueerd en ingezet voor de implementatie van de diverse applicaties binnen het managementinformatiesysteem.

Migratie naar een nieuw Operating System

De migratie naar Mac OS-X binnen het Bureau Bedrijfsvoering en het Bestuursbureau is in 2004 gerealiseerd, nadat dit in 2003 werd vertraagd vanwege de afhankelijkheid van systemen die onder het oude besturingssysteem dienden te draaien.

Vier nieuwe systemen

De in 2003 in gebruik genomen ondersteunende systemen zijn in 2004 verder geïmplementeerd. Het gaat om vier systemen: het studenteninformatiesysteem (OSIRIS-studievoortgang), het nieuwe studenteninschrijfsysteem (OSIRIS-inschrijf), het geïntegreerd personeels- en salarissysteem (PASO/Persmaster) en het financieel systeem (Exact Globe). Voorts zijn in 2004 voorbereidingen getroffen om in 2005 te kunnen komen tot de implementatie van een online versie van Osiris ten behoeve van studenten.

Technische infrastructuur verbeterd

In 2004 is een belangrijk deel van de achterstand op onderhoud aan de technische infrastructuur van de HKU ingelopen. Zo zijn nieuwe servers in gebruik genomen op de Faculteit Kunst, Media & Technologie en zijn HKU-applicaties gemigreerd naar stabiele machines. Over de gehele HKU zijn daarnaast switches vervangen om de stabiliteit van het netwerk te vergroten en aan de toenemende vraag naar netwerkaansluitingen te kunnen voldoen.

Beveiliging tegen virussen

Om een halt toe te roepen aan de verspreiding van virussen is het HKU-netwerk in 2005 gesegmenteerd in van elkaar afgeschermd zones. Daarnaast is de beveiliging in deze zones opgeschroefd en zijn er Spam-filters en Virusfilters op alle mail-servers geïnstalleerd. Deze filters hebben hun effect gehad: 38% van de mail wordt nu als 'spam' geïdentificeerd en tegengehouden.

Draadloze technologie

Gedurende 2004 zijn de eerste proeven genomen met beveiligde en geautoriseerde Netwerktogang op basis van draadloze technologie. In dit kader is samenwerking gezocht met SURF. Deze samenwerking heeft geresulteerd in een protocol dat Internettoegang voor gebruikers garandeert, ook wanneer zij zich op een andere Nederlandse campus bevinden.

ICT-diensten voor studenten

In 2004 is grote vooruitgang geboekt bij het distribueren van login- en wachtwoordgegevens bij eerstejaars studenten en ouderejaars studenten. Deze aanpak heeft met name op de Interfaculteit en de Faculteit Theater geleid tot een toename in het gebruik van ICT-diensten. Daarnaast zijn in 2004 de gegevensbestanden van de studentenadministratie gesynchroniseerd met de aanmaak van mailinglijsten. Hierdoor zal het mogelijk worden om in 2005 mailinglijsten te introduceren voor alle faculteiten.

Intranetten verder uitgebouwd

In 2004 is grote vooruitgang geboekt met de introductie en uitbouw van de facultaire Intranetten. De faculteiten Theater, Muziek en Kunst, Media & Technologie hebben in 2004 in toenemende mate Intranet-technologie gebruikt bij de ondersteuning van het primaire onderwijsproces. Bij de introductie van Intranetfunctionaliteit is er een tweedeling tussen de informatievoorziening vanuit de staf (roosters, mededelingen, vakinformatie) en de ondersteuning van onderwijstrajecten. Wat betreft de informatievoorziening zijn studieleders in 2004 op Theater en in mindere mate Kunst, Media & Technologie en Muziek overgestapt op Intranet. Op de Faculteit Kunst, Media & Technologie zijn in 2004 de eerste voorzieningen ingericht voor ondersteuning van groepsprojecten, de stage en de ondersteuning van het scriptieschrijven.

De nieuwe site van de HKU:

www.hku.nl

In maart 2004 werd de nieuwe HKU-website gelanceerd. Kenmerkend voor deze site is het aanbieden van de informatie per doelgroep: studiekeziers, studenten, oudstudenten, medewerkers en publiek & pers. Vijf doelgroepingen en één algemene ingang ('over de HKU') vormen de navigatiebalk op de homepage.

De informatie is aangepast aan de wensen van de betreffende doelgroep. Zo vindt een studiekezies informatie over zaken als de verschillende opleidingen en faculteiten van de HKU. Een student

van de HKU vindt onder andere praktische informatie en onderwijsondersteuning. Een oudstudent vindt bijvoorbeeld informatie over verder studeren, terwijl medewerkers de arbeidsvoorwaarden en vacatures te zien krijgen. Publiek en pers delen hun ingang; daar krijgen vooral het werk van studenten, nieuws en de diverse activiteiten als concerten en voorstellingen veel aandacht. Verder wordt veel informatie bij meerdere of alle doelgroepen aangeboden.

De site wordt intensief bezocht, zowel extern als intern, zo blijkt uit de statistieken.

Werving van nieuwe studenten is één van de belangrijkste doelen van de site. Om studiekeziers naar een passende opleiding te leiden is een tool 'kies je opleiding' in de site opgenomen. Ook is er een digitaal formulier ontwikkeld waarmee sitebezoekers zich kunnen laten registreren voor de toezending van informatie en het downloaden van aanmeldingsformulieren.

Vooruitblik

Huisvesting

Twee verbouwingen staan in elk geval op de planning voor 2005. In verband met de toename van het aantal studenten aan de opleiding Kunst en Economie wordt het pand aan de Lange Viesstraat te Utrecht verbouwd. Het pand Janskerkhof 18 wacht, zodra de gemeente Utrecht het aan de HKU heeft verkocht, een grondige verbouwing zodat het pand voldoet aan de eisen en wensen van de Faculteit Theater.

Arbo

De uitvoering van het beleid vordert gestaag. Door de update van de risico-inventarisatie kan een belangrijk deel van de in kaart gebrachte risico's weggevoerd worden. Hiervoor worden substantiële bedragen en middelen uitgetrokken. Onderzocht kan worden hoe de accreditatie optimaal kan worden voorbereid door middel van de aandacht voor Arbo.

ICT

In 2005 wordt verder gewerkt aan modificatie van de diverse systemen. Er zal een webversie van het studievoortgangssysteem beschikbaar komen zodat medewerkers van de HKU plaatsafhankelijk gebruik kunnen maken van dit systeem. Voor het financiële systeem zal de mogelijkheid van een eventuele koppeling met het studenteninschrijfsysteem worden onderzocht en er zal een nieuw systeem van elektronisch

bankieren worden aangeschaft.

Op het gebied van onderhoud aan- en vernieuwing van infrastructuur zullen de faculteiten de beschikking krijgen over meer schijfruimte en zo meer mogelijkheden voor full-service hosting. De verbindingen naar de faculteiten Muziek en Theater worden ge-upgrade naar licentieverbindingen om ook deze faculteiten een stabiel 34 Mb/s verbinding te kunnen bieden.

In 2005 krijgen de studenten van de faculteiten Theater, Beeldende Kunst en Vormgeving en de Interfaculteit/Kunst en Economie de beschikking over file-sharing, full-hosting en mailinglijsten. Daarnaast zal de capaciteit van deze diensten flink uitgebreid worden.

Alle faculteiten zullen de beschikking krijgen over een gestandaardiseerde en veilige draadloze toegang tot het facultaire netwerk en diensten.

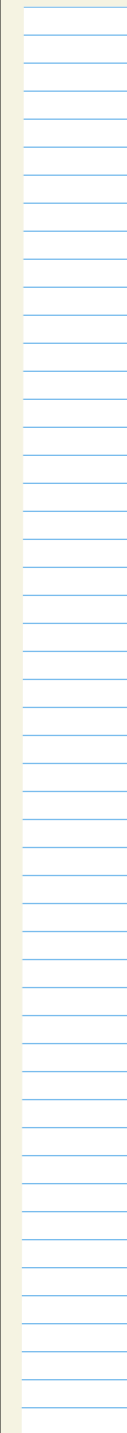
In 2005 zal de succesvolle introductie van facultaire Intranetten een vervolg krijgen. Bij de Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving en de Interfaculteit/Kunst en Economie zullen de intranetten de informatievoorziening vanuit de faculteit ondersteunen. De faculteiten Muziek, Theater en Kunst, Media & Technologie zullen de nadruk leggen op de ondersteuning van onderwijsprocessen en de inzet van intranettechnologie ten behoeve van evaluatie en kwaliteitswaarborging.

In januari 2005 is een onafhankelijk onderzoek gedaan naar de gebruiksvriendelijkheid van de website. De aanbevelingen die daaruit voortkwamen zullen tot een aantal verbeteringen leiden in 2005.

Theatervoorstelling wint Publieksprijs De Favorieten (Utrechtse Theaterdagen)

“Morgen begon ik” is een voorstelling die regisseur Monique Corvers van de Utrechtse theatergroep Het Filiaal heeft gemaakt samen met studenten van de HKU. Er zijn studenten van verschillende opleidingen bij betrokken geweest: acteurs, theatervormgevers, grafisch vormgevers en kunst & economie-studenten.

Ruim 25 jaar is *Dick Jongkind*, directeur bedrijfsvoering van de HKU, werkzaam in het hoger onderwijs. De laatste 14 jaar bij de HKU. Eind jaren '80 en begin jaren '90 stonden veel zaken op het gebied van de bedrijfsvoering in het hoger onderwijs nog in het teken van de nafusieperiode. Vanaf midden jaren '90 werd er door de overheid steeds meer verantwoordelijkheid bij de instellingen gelegd. Tegelijkertijd werd het hoger onderwijs geconfronteerd met aanzienlijk meer regelgeving, wettelijke maatregelen en verantwoordingsplichten. "Juist omdat de HKU verantwoording hoog in het vaandel heeft staan – dat bleek bijvoorbeeld ook bij de controle uitkomsten in het kader van de commissie Schutte – is het ontzettend jammer dat de onderwijsbranche de laatste tijd zo negatief in het nieuws komt".

“Met steeds meer controlemaatregelen vergroot je niet de verantwoordelijkheid”

“De overheid en overigens de hele maatschappij stelt steeds hogere eisen aan het afleggen van verantwoording. De discussie over governance in het hoger onderwijs en maatregelen om meer vertrouwen te scheppen staat natuurlijk niet op zichzelf. Gezien de maatschappelijke ontwikkelingen kun je denk ik niet om een branchecode heen, dat ligt in de lijn der ontwikkeling. Waar we wel heel goed voor moeten waken is dat we niet doorslaan in de uitvoeringsregelingen op het gebied van de naleving en handhaving. De invoering van een branchecode lijkt me een mooie gelegenheid om de overlap in verantwoordingsregelingen die er nu is goed te bekijken en waar mogelijk te herzien. Met het uitvaardigen van alleen maar steeds meer controlemaatregelen vergroot je geen verantwoordelijkheid, integendeel.”

Expertises gebundeld

“Door de oprichting van een Bureau Bedrijfsvoering en met de HKU-brede invoering van een aantal nieuwe informatiesystemen zijn we erin geslaagd om de diverse informatiestromen behoorlijk goed te stroomlijnen. De expertise op het gebied van financiën, personeelszaken, studentenzaken en facilitaire zaken zijn op diverse gebieden nu gebundeld. Zo zijn er bijvoorbeeld duidelijke raakvlakken tussen studentenzaken en

financiële zaken waar het gaat om de bekostigingsgegevens of rendementsgegevens. Dit geldt ook voor personeelszaken en financiële zaken op het gebied van bijvoorbeeld formatiebeheer en personeelsplanning.”

Inkomsten

“De steeds hogere eisen die gesteld worden aan de bedrijfsvoering vergen veel van de organisatie, temeer omdat we ook te maken hebben met de doorwerking van de bezuinigingen die de overheid aan ons oplegt. Hoewel we bij de HKU al lang het stadium van louter ‘non-profit denken’ zijn gepasseerd, blijft het onverlet dat 85% à 90% van onze inkomsten uit rijksbijdrage en collegegeld bestaat, waardoor je de bezuinigingen voelt. Desondanks slagen we er toch in om onze financiële huishouding goed op orde te houden.”

Derde geldstroom

“Naast de kostenbeheersing als belangrijk aandachtspunt proberen we via inkomsten uit derde geldstroom en specifieke subsidies de vermindering van eerste geldstroom op te vangen. De HKU is daar actief in en dat gaat vrij goed. Dit stelt overigens wel behoorlijk wat extra eisen aan je verslaglegging omdat je merkt dat de instanties die de subsidies verstrekken, zoals bijvoorbeeld het

ESF (European Social Fund), ook steeds meer verantwoording eisen.”

Financiële positie

“De HKU is financieel gezond. De afgelopen 10 jaar is onze solvabiliteit gestegen van 18% naar 25%, waarbij we streven naar een verdere verbetering. Een goede financiële positie is immers belangrijk om de continuïteit te waarborgen en om als onderwijsinstelling in ontwikkeling te kunnen blijven. Nieuwe opleidingen moet je zelf voorfinancieren en je moet blijven investeren in nieuwe onderwijsfaciliteiten. De HKU heeft een sterke begrotingsdiscipline en gaat bijvoorbeeld zeer terughoudend om met langdurige verplichtingen die betaald moeten worden uit doelsubsidies en derde geldstroom. Voor sommigen heeft het woord beheer een negatieve klank. Voor mij niet. Als ik het heb over bijvoorbeeld financieel beheer, betekent dat voor mij veel meer dan alleen maar zorgen voor een goede financiële uitvoering of zorgen dat je niet meer uitgeeft dan er beschikbaar is. Het betekent ook zorgen voor voldoende middelen om nieuwe activiteiten en nieuw beleid te kunnen betalen. Dat wordt nog wel eens vergeten.”

Hoofdstuk 7

Financiën

Doelstellingen

De Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) wil steeds tijdig inzicht hebben in de financiële consequenties van de uitgezette beleidslijnen. Daarbij wordt gestreefd naar een sluitende exploitatie. Ook instandhouding en verdere verbetering van de sterke solvabiliteitspositie is een belangrijke doelstelling. Daarbij moet minimaal voldaan worden aan de criteria in het kader van de Stichting Vangnet HBO.

Financiële middelen worden aangewend voor het doel waarvoor deze zijn toegekend. Nieuwe opleidingen worden gefinancierd uit de reguliere baten.

Stringente planning- en controlycyclus

Om de financiële doelstellingen te bereiken hanteert de HKU een stringente planning- en controlycyclus. Deze cyclus bestaat onder meer uit de begroting, de

– voor zover noodzakelijk – gewijzigde begroting, de meerjarenbegroting, de tussentijdse doorlichtingen en het financieel jaarverslag. Daarnaast geeft de HKU veel aandacht aan een gedegen en planmatig budgetbeheer. Het interne verdeelmodel is daarbij een belangrijk sturingsinstrument.

Stijging baten

De gerealiseerde baten over 2004 bedragen € 36 miljoen, 10,2% meer dan in 2003 en 8,5% meer dan begroot. De rijksbijdragen en collegegelden zijn ten opzichte van 2003 met 10,8% gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een hogere rijksbijdrage vanwege de groei van de opleidingen Bachelor of Art and Economics en Bachelor of Art and Technology en een incidentele verhoging van de budgetfactor. De baten ‘werk in opdracht van derden’

en overige baten zijn met 7,7% gestegen ten opzichte van 2003. Deze stijging wordt mede veroorzaakt door een aantal specifieke onttrekkingen uit voorzieningen die in 2004 via de exploitatie zijn afgewikkeld.

Positief exploitatieresultaat

Het exploitatieresultaat bedraagt € 123.190. In 2004 is geen resultaat behaald uit buitengewone bedrijfsvoering. Wel zijn er in 2004 een aantal posten die gekenmerkt kunnen worden als bijzondere baten en lasten. Omdat het posten betreffen die uiteindelijk voortvloeien uit de gewone bedrijfsvoering zijn ze ook als zodanig verantwoord. Deze posten betreffen met betrekking tot de baten:

- een vrijval van de voorziening afstudeerfonds ad € 335.000;
- een vrijval uit de voorziening bovenwettelijk deel wachtgeld ad € 100.748;
- eerdergenoemde incidentele verhoging van de budgetfactor, effect circa € 900.000.

En met betrekking tot de lasten:

- een dotatie in de voorziening sociaal beleid ad € 1.418.388, deze dotatie is verwerkt in de post: ‘overige instellingslasten’.

Tabel 7 Geconsolideerde exploitatierekening 2004

	Realisatie 2004	Begroting 2004	Realisatie 2003
Baten			
Rijksbijdragen OC en W	25.372.390	24.036.766	22.811.692
Collegegelden	4.532.239	4.549.929	4.188.283
Baten werk in opdracht van derden	1.118.429	1.010.023	1.344.430
Overige baten	5.345.740	3.928.476	4.658.518
Totaal baten	36.368.798	33.525.194	33.002.923
Lasten			
Personele lasten	21.849.887	21.236.694	20.841.751
Overige instellingslasten	11.963.933	9.765.662	9.122.732
Afschrijvingen	1.770.722	1.892.527	1.753.058
Saldo financiële baten en lasten	661.067	630.311	655.841
Totaal lasten	36.245.609	33.525.194	32.373.382
Resultaat uit buitengewone bedrijfsvoering	0	0	0
Exploitatiesaldo	123.189	0	629.541

Exploitatierkening 2004

De gegevens zijn ontleend aan de enkelvoudige jaarrekening 2004 van de Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Stichting Beheer Register Goederen (SBRG), waarover een accountantsverklaring is afgegeven door PricewaterhouseCoopers. De SBRG is in 1993 opgericht. De HKU heeft drie panden aan deze stichting overgedragen. De SBRG verhuurt de panden aan de HKU en draagt zorg voor het onderhoud.

Toelichting exploitatierkening 2004*- Rijksbijdragen en collegegelden*

Een verklaring voor de stijging van de rijksbijdrage en collegegelden wordt gegeven bij de verklaring van de stijging baten.

- Werk voor derden

De 'baten werk in opdracht van derden' zijn ten opzichte van voorgaand jaar gedaald. Deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een presentatiewijziging waardoor een verschuiving ontstaat tussen opbrengst werk in opdracht van derden en overige baten. De 'baten werk in opdracht van derden' bestaan voor 53% uit contractonderwijs (2003: 45%), voor 7% uit mutaties onderhanden werk (2003: 32%) en 40% uit overig werk voor derden (2003: 23%).

- Overige baten

De overige baten zijn met name ten opzichte van de begroting sterk gestegen

met € 1,4 miljoen. Dit verschil is met name toe te schrijven aan de jaarlijks te verwerken vordering betreffende Vakantietoelage/Ziektekosten HBO. Deze vordering wordt overigens budgetneutraal gecompenseerd in de personele lasten in de vorm van een daar verwerkte verplichting. De overige baten bestaan onder andere uit verhuur onroerende zaken, subsidies en ontbrekkingen uit voorzieningen.

- Personele lasten

Veruit de meeste middelen worden besteed aan personele lasten. Voor 2004 bedragen de gerealiseerde personeelslasten ruim 61% van de totale kosten. Verreweg het grootste deel van de personeelslasten betreffen de salariskosten (ruim 88% van de personeelslasten). De HKU maakt veel gebruik van docenten uit de beroepspraktijk. Daarnaast maakt de HKU veel gebruik van gastdocenten/factuurdocenten. De stijging van de personele lasten wordt veroorzaakt door loonsomstijgingen, stijging van het werkgeversdeel sociale lasten en de groei van de twee eerder genoemde opleidingen (BAE en BAT).

- Overige instellingslasten

De stijging in de overige instellingslasten wordt vooral veroorzaakt eerder genoemde dotatie in de voorziening Sociaal Beleid voor een bedrag van € 1,4 miljoen en algemene prijsstijgingen.

Ontwikkeling exploitatiesaldo

De afgelopen jaren heeft de HKU steeds een positief exploitatiesaldo gerealiseerd.

Financieringslasten en renterisico

De lage liquiditeitspositie zorgt voor minimale financieringslasten. Dat de HKU zich zo'n lage liquiditeitspositie kan veroorloven is mede te danken aan afspraken met de Bank Nederlandse Gemeenten: de HKU heeft hier een doorlopende kredietfaciliteit tot 2006.

De renterisico's verbonden aan de langlopende schulden zijn afgedekt door middel van rente-instrumenten.

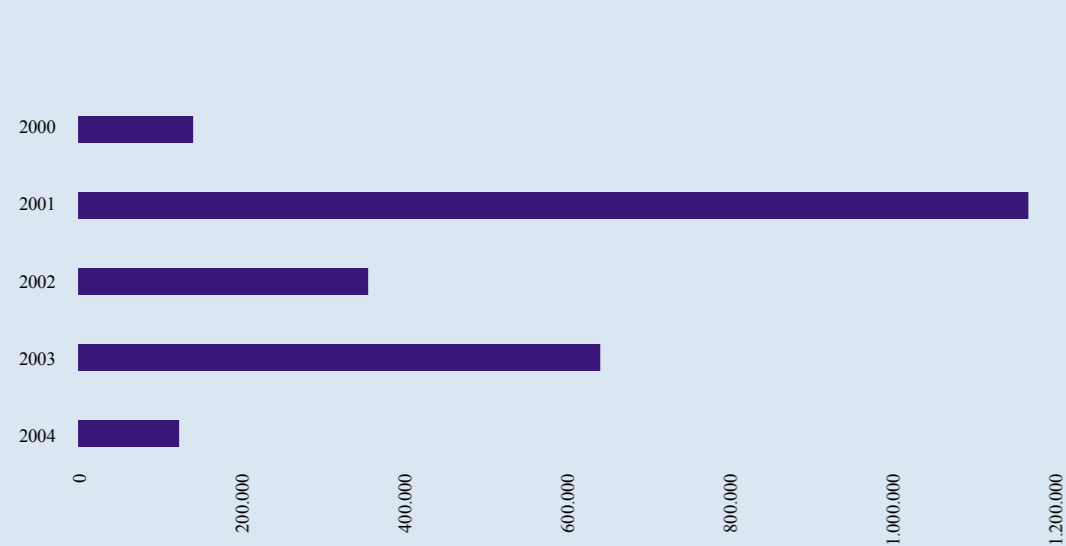
Vooruitblik

De belangrijkste aandachtspunten in het kader van het financieel meerjarenperspectief betreffen het interne verdeelmodel, het financieel beheer, het huisvestingsbeleid en de bekostigings-systematiek.

Het interne verdeelmodel

In 2004 is besloten om in 2005 het interne verdeelmodel op de bestuurlijke agenda te zetten. Aandachtspunten hierbij zijn ondermeer de organisatie en financiering van de Centrale Bureau's, de Bibliotheek en Informatiediensten, het Centrum voor Scholing, het Centrum voor Interculturele Studies, overige centraal beheerde activiteiten en de neergaande ontwikkeling van de rijksbijdrage huisvesting.

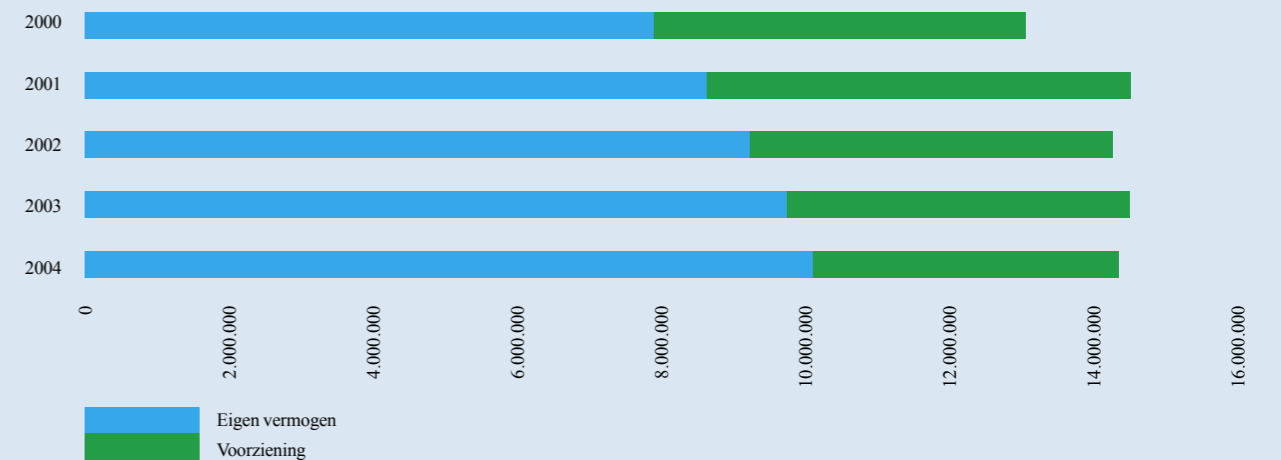
Figuur 12 Exploitatiesaldo

Tabel 8 Geconsolideerde balans per 31 december 2004

	2004	2003
Activa		
Materiële vaste activa	30.984.423	30.794.983
Financiële vaste activa	1.252.957	1.392.625
Voorraden	7.368	8.859
Vorderingen	3.433.900	3.203.637
Liquide middelen	2.439.562	3.085.855
Totaal activa	38.118.210	38.485.958
Passiva		
Eigen vermogen	9.457.223	9.334.034
Voorzieningen	4.446.617	4.813.036
Langlopende schulden	14.498.342	15.430.338
Kortlopende schulden	9.716.028	8.908.551
Totaal passiva	38.118.210	38.485.958

Figuur 13 Ontwikkeling Eigen Vermogen en Voorziening (geconsolideerd)

Stringenter financieel beheer

De voor het KUO ingevoerde bekostigingssystematiek brengt grotere financiële risico's met zich mee ten opzichte van de oude budgetfinanciering. Bovendien zijn de prognoses van ondermeer de HBO-raad voor de ontwikkeling van de rijksbijdrage – hogere prijspeilen en lagere budgetfactoren – negatief gestemd. Hierdoor is er een toenemende behoefte aan een stringent financieel beheer. De komende jaren zal dit een belangrijk punt van aandacht zijn waarbij in 2005 bijzondere aandacht aan de Fa-

culteit Muziek besteed wordt teneinde het structurele tekort van deze faculteit terug te dringen.

Huisvestingsbeleid

In 2005 staat het meerjarenhuisvestingsplan op de bestuurlijke agenda. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn, naast de instandhouding en mogelijke verdere verbetering van (onderwijs)huisvestingsfaciliteiten, de beschikbare middelen (de rijksbijdrage), de (mogelijk stijgende) afschrijvingslasten, financieringslasten en onderhoudskosten.

Bekostigingssystematiek

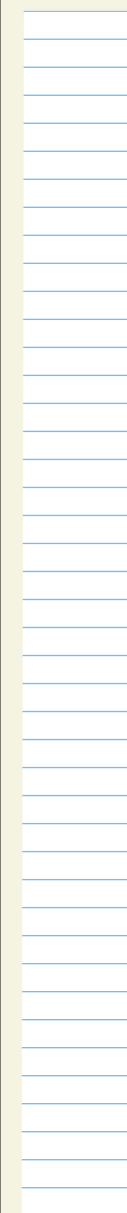
Op dit moment is er een nieuw bekostigingssysteem voor het hoger onderwijs in ontwikkeling. Bij het ministerie van OC&W wordt ervan uitgegaan dat dit nieuwe bekostigingssysteem met ingang van 2007 kan worden ingevoerd. Over de concrete invulling van dit systeem vindt op dit moment nog overleg plaats binnen het departement; onderdelen van het systeem zijn punt van discussie in de Tweede Kamer.

HKU werkt mee aan Culturele Zondag van de Gemeente Utrecht

Slinger door de stad

Zondag 18 april 2004 vond een Culturele Zondag plaats, georganiseerd door de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Universiteit Utrecht. Op 15 locaties van de HKU en UU waren meer dan 60 activiteiten. Bijna 10.000 bezoekers hebben voorstellingen bezocht, aan workshops meegedaan, beeldende kunst bekeken, voordrachten beluisterd of zijn zelf op onderzoek uitgegaan. Het programma bood voor elk wat wils. Meer dan 600 medewerkers en studenten van zowel de HKU als de UU hebben zich ingezet om deze Culturele Zondag te laten slagen.

Het projectenbureau van de Faculteit Kunst, Media & Technologie (KMT) in Hilversum heeft een eigen naam: Xchange. Kan het succes van Xchange als voorbeeld dienen voor de rest van de HKU? En wat moet daarvoor gebeuren? Een gesprek met twee gedreven mannen: *Derk Blijleven*, hoofd van de subfaculteit Kunst en Economie en *Eric Holtman*, hoofd van Xchange.

“Als je goed je best doet, werkt het trucje overal!”

Eric: “Xchange verwerft al vijf jaar betaalde opdrachten voor studententeams. In het begin deden we heel veel acquisitie, maar nu hebben we een hoop vaste klanten en gelukkig ook veel culturele opdrachtgevers. Je moet wel het kaf van het koren scheiden hoor, er zitten ook opportunisten bij die denken dat die studentjes wel even gratis iets voor ze kunnen doen. Of het kan juist heel veel geld opleveren, maar houden we sommige bedrijven toch buiten de deur omdat het geen goed onderwijs oplevert. Grote reclamebureaus, grote platenmaatschappijen, alles moet dan gisteren klaar. Die lussen we handig door naar bedrijfjes van oudstudenten.”

Andere faculteiten

In Hilversum zijn projecten helemaal verankerd binnen het onderwijs. Dat wil de HKU nu ook op andere faculteiten. Eric: “Het projectenbureau op de Faculteit Beeldende Kunst & Vormgeving werkt prima, haalt projecten binnen, engageert docenten en studenten, maar behalve bij Design Technology zijn de projecten niet verankerd in het kernprogramma. Bij de Faculteit Theater gaat dat nu wel heel serieus beginnen. In 2004 is daar een pilot project gedraaid met DVTG (Design for Virtual Theatre and Games) en nu heeft de faculteit een projectenbureau opgestart.” Derk: “Ook studenten Theatre Management kunnen een rol gaan spelen in de projecten. Ze lopen nu al twee jaar mee bij het productiebureau van de Faculteit Theater en dat is ontzettend succesvol. Voor de opleiding Kunst en Economie is de volgende stap Music Management, Visual Art and Design Management en Entertainment Management. Vooral naar die laatste twee is veel vraag vanuit het werkveld. We moeten alleen een professioneel, goed draaiend projectenbureau hebben. En het is dom dat in je eentje te doen,

net als Theater doen we dat met hulp van Xchange.”

Plan

Zullen opdrachtgevers ook voor de andere faculteiten in de rij staan? Eric: “Ach, het is moeilijk te zeggen wat goed in de markt ligt en wat niet. Xchange heeft jarenlang geen animatie-opdrachten kunnen krijgen, nu kunnen we de animatoren niet meer aanslepen. Ook documentaires beginnen te lopen, terwijl dat een heel lastig genre is. Voor de Schrijfopleiding, DVTG, ja dat gaat wel lukken. Maak een goed plan, wat wil en kan ik met mijn studierichting, en zoek dan actief in de markt. Als je goed je best doet werkt het trucje overal. Ook bij de podiumkunsten, misschien niet op dezelfde schaal en met dezelfde budgetten maar wel met dezelfde intentie.”

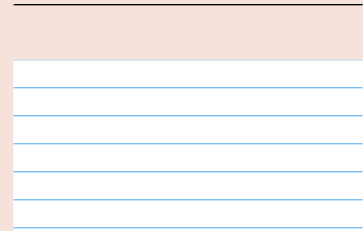
Samenwerken

Interdisciplinair werken is voor beiden een must, binnen en buiten de faculteit. Eric: “Laat geen website bouwen door 6 interaction designers, maar door een projectgroep met een animator, programmeur, audio designer en scenarioschrijver. Laat ze zelf de planning en financiën doen, met de klant omgaan en elkaar vinden. Met de studenten Media Management erbij was dat echt wel even wennen voor de KMT-ers, ineens komt er iemand binnenvallen die zegt: ‘hoi, ik ben jullie projectmanager’. Maar het gaat steeds beter nu het voordeel van de samenwerking duidelijk wordt.” Derk: “En voor de opleidingen zelf is het ook heel goed om meer af te stemmen op de eisen van het werken in zo’n interdisciplinair team. Studenten moeten leren samenwerken, leren van elkaars disciplines, problemen oplossen, dingen organiseren, mensen overtuigen. Laat een musicus maar eens samenwerken met een game designer. Dingen die we

nu niet kunnen verzinnen kunnen straks gaan gebeuren!”

Organisatie

Dan vertelt Derk Blijleven over zijn droom... “Studenten Entertainment Management zijn gevraagd voor een groot zakelijk evenement voor 900 man. Op Schiphol, in 7 zalen. Kijk, als we daar zouden kunnen samenwerken met bijvoorbeeld spelontwerpers dan kunnen we de meest waanzinnige dingen doen. Een event georganiseerd door Kunst en Economie studenten met producten van de kunstenaars! Hoe multidisciplinair kun je zijn!” Derk en Eric zijn er de mensen niet naar om alleen in de glazen bol te kijken. “Het is echt wel realistisch. Er komt nu al veel samenwerking op gang. Natuurlijk moet er nog veel gebeuren. De curricula moeten op elkaar afgestemd worden, dat gebeurt nu bij Theater, waar drie afstudeerrichtingen de onderwijsstructuur van KMT overnemen. En qua organisatie zijn we er nog niet klaar voor. Bij Xchange lopen al bijna 80 projecten per jaar met 350 studenten, dat moet niet ook nog door alle faculteiten heen gaan lopen. Maar over een paar jaar is dat geen vraag meer. Ach, het zal niet de weg van de minste weerstand zijn maar het gaat lukken! Op KMT is het gelukt en op Theater lukt het nu ook. Er is er altijd één die het voortouw neemt, anderen zien de voordelen en uiteindelijk doet iedereen mee. Ook Muziek heeft genoeg voorbeelden van hoe het kan. Kijk maar naar wat Daniël Cross heeft bereikt met zijn RosA EnSEmBle!”

Hoofdstuk 8

Projecten in 2004

De HKU organiseert jaarlijks een grote hoeveelheid projecten ten behoeve van studenten. Veel projecten resulteren in openbaar toegankelijke evenementen, exposities, voorstellingen of concerten en daarmee levert de HKU een belangrijk aandeel in de culturele infrastructuur van de regio Utrecht en daarbuiten. De faculteiten Kunst, Media & Technologie en Beeldende Kunst en Vormgeving organiseren ook veel projecten in opdracht van bedrijven, omroeporganisaties en instellingen zodat studenten al tijdens hun studie heel direct en actief te maken krijgen met de eisen die de beroepspraktijk stelt. Onderstaand een lijst met projecten die in 2004 tot stand zijn gekomen.

Algemeen / meerdere faculteiten

De Parade - HKU Kunsten Festival. Zo’n 400 jonge kunstenaars van alle HKU-faculteiten toonden vier dagen lang hun werk aan het publiek in de Jaarbeurs, het Akademietheater en het Gebouw voor Kunsten & Wetenschappen.

HKU Award - Prijs uitgereikt tijdens het HKU Kunsten Festival.

Kunstanjers - Jaarlijkse prijs van het Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht voor afgestudeerden van de HKU in vier disciplines: Beeldende Kunst/Vormgeving, Muziek, Theater en Nieuwe Media. Uitgereikt door de Commissaris van de Koningin tijdens het HKU Kunsten Festival.

Pitch Junior - Presentaties op podia in regio Utrecht.

E-live - Samenwerkingsproject tussen de faculteiten Muziek en KMT. Compositiestudenten van KMT werkten samen met uitvoerende muziekstudenten van de Faculteit Muziek. Technologische toepassingen speelden hierbij een grote rol.

Playful - Tweemaandelijks Game-event in ’t Hoogt. Samenwerkingsproject van Theater, KMT, UU en ’t Hoogt. Lezingen over gaming en het spelen van nieuwe games op een groot scherm.

Nicolaïconcert – Concert in de Nicolaïkerk met hedendaagse en nieuw gecomponeerde muziek, door studenten van de faculteiten Muziek en KMT.

Rood met een kapje - Samenwerkingsproject tussen de faculteiten Theater en KMT. Compositiestudenten en/of ensemblestudenten van KMT werkten samen met schrijvers van de Faculteit Theater.

Slinger door de stad - Culturele Zondag van de Gemeente Utrecht, georganiseerd door de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en de Universiteit Utrecht. Meer dan 60 activiteiten op 15 locaties.

Songwriting - Compositiestudenten van KMT werkten samen met instrumentale studenten van de Faculteit Muziek. De composities die werden vervaardigd, werden o.a. ten gehore gebracht in Hofman Café te Utrecht.

Faculteit Kunst, Media & Technologie

10 minuten fictie film - In samenwerking met de NPS zijn er twee fictie films geproduceerd van 10 minuten per stuk.

2 voor 12 - In opdracht van de VARA geproduceerde animaties voor het programma Twee voor Twaalf.

3 voor 12 - Enkele geproduceerde web animaties voor VPRO’s 3 voor 12.

Abraham Travels - Interactieve documentaire voor internet ten behoeve van de internetsite van het Joods Historisch Museum.

Bingo FM - In opdracht van RTV Utrecht geproduceerde reclamecampagne voor

de radiozender Bingo FM.

Blind Kind - Remake van de documentaire *Blind Kind* van Johan van de Keuken.

Classic TV - In opdracht van de AVRO geproduceerde website voor het kinderprogramma Classic TV.

Cliniclowns - Stichting Cliniclowns Nederland. Internetapplicatie ten behoeve van de bestaande site van St. Cliniclowns, Villa Neuzenroode.

Composition & SD for media - div. opdrachtgevers, compositie en sound design.

Concert zwijgende film - Muziekstudenten componeren muziek bij zwijgende film, live uitgevoerd tijdens het Nederlands Film Festival.

Concertserie - div. opdrachtgevers. Elk jaar vinden er op diverse podia (Theater Kikker, De IJsbreker) verschillende concerten plaats van compositie en/of instrumentale studenten van de afdeling Muziek van KMT.

Crossing Border - Other World Productions. Multimedia-installatie ten behoeve van het Crossing Border Festival 2004. Aansluitend een documentatie van het festival in de vorm van een dvd.

Cross-media Pilot - RVU. Cross-media pilot waarbij de RVU wilde onderzoeken wat de mogelijkheden waren voor internet.

Demor - location-based 3d audiogame in opdracht van Bartiméus en Accessibility. Het spel is bedoeld als entertainment maar probeert ook bij te dragen aan de emancipatie van blinden en zo integratie met de ‘ziende wereld’ te bevorderen.

Digital Scenario Kit - De Waag. Template voor multi-user interactive multimedia dat gebruikt kan worden in een digitale leeromgeving.

Documatie - In samenwerking met de AVRO is er een pilot geproduceerd waarbij interviews met kinderen worden ondersteund door animatie technieken.

Dynasty - Stichting Museumontwikkeling. Digitale foto expositie naar aanleiding van een onderzoek naar generaties Westlandse families in de druiventelt.

Fairfood - Fairfood. Game waarmee de doelgroep wordt geïnformeerd over

honger in de wereld en waarmee fondsen kunnen worden aangetrokken.

HIV - In opdracht van Webfoundation hebben studenten een animatie/videoclip geproduceerd t.b.v het informeren over HIV voor de Afrikaanse bevolking.

Interactive display - Imagine IC. Interactieve beeldkrant voor mobiele stand.

Jobhunt - RVU. Internetapplicatie/spel waarmee jongeren die werkloos zijn het proces van solliciteren doorlopen en op deze manier gepaste informatie krijgen.

Krux - In opdracht van de IKON hebben studenten onderdelen en content geproduceerd voor de website KruX.nl.

Linked - Muziekproductie i.o.v. de band 'Linked'.

Live productie - Conservatorium Rotterdam. In samenwerking met de popafdeling van het Rotterdams conservatorium, werkten studenten aan technologische oplossingen voor live-optredens van bands.

Machtsstrijd - RVU. Multi-user internetspel waarbij politiek onder de aandacht wordt gebracht bij jongeren.

Making the Future Real - Wageningen Universiteit. Filmpjes die passen binnen een wetenschappelijk onderzoek.

MT Werkplaats - Cultuurprofiel scholen. Lesprogramma muziektechnologie voor de zogenaamde cultuurprofiel scholen in 't Gooi.

Multi Villa - VPRO jeugd. Multiuser internetspel voor de bestaande internetsite van VPRO jeugd.

OXOL - Muziekproductie i.o.v. de band 'OXOL'.

Portretten - Enkele portretten gemaakt over Utrechtse kunstenaars, uitgezonden door RTV Utrecht.

Power Unlimited - Power Unlimited. Twaalf award presentatie filmpjes die gebruikt zijn tijdens de uitreiking van de Power Unlimited Awards.

Radar Reizen - Radar Reizen. Voorlichtingsfilm over doelgroep reizen.

School identity - Codename Future. Internettool/moodboard voor middelbare scholieren die hierin hun eigen gevoel bij verschillende thema's kunnen uitdrukken in de vorm van beeld.

Tulsa Looper Journey - Voor het multimedia project van Peter Greenaway hebben studenten enkele korte flash films en enkele webgames geproduceerd.

Utrecht Clips - Enkele in opdracht van gemeente Utrecht geproduceerde promotieclips.

VJ Launch - In samenwerking met Ekko is een VJ presentatie bedacht en georganiseerd in Ekko, Utrecht.

Westland - Stichting Museum Ontwikkeling. Multimedia-installatie demo voor een expositie van de geschiedenis van de Westlandse Druif.

WIFI - Unité. Wifi spel dat met PDA's gespeeld wordt op locatie in de binnenstad van Utrecht.

ZIEZO4 - In opdracht van de AVRO hebben studenten een vijftal animaties geproduceerd op gedichten van Annie M.G. Schmidt.

Faculteit Beeldende Kunst en Vormgeving

'De Rode winkel haalt kunst naar de binnenstad' - Studenten werden uitgenodigd door de eigenaar van deze winkel om een zogenaamd 'loze' ruimte in te richten met een expositie.

'Think models' - Tentoonstelling met afstudeerwerk van de MA Interior Design in BAK, basis voor actuele kunst te Utrecht.

Agora - Onderzoek invloed Stedelijke omgeving.

Berenschot - Kunstuitleen.

Coorporate Europe Observatory - Virtuele rondleiding door EU hoofdkwartier Brussel.

CUBE Banners - Permanente banners voor CUBE gebouw.

DEMO - Groepstentoonstelling met vers werk van 3e en 4e jaars studenten Fine Art. Schilderijen, videowerk, tekeningen en fotografie.

Expositie - van studenten van de Master of Fine Arts en van de Master of Editorial Graphic Design exposeerden in november in Expodium, platform voor jonge kunst te Utrecht.

Flipside - Tentoonstelling. Samenwerkingsproject van drie eindexamenstu-

denten. De ruimte van de Academie-galerie diende als uitgangspunt voor het ontwerp van hun tweedelige installatie, waarin de eigenschappen van hun verschillende vakgebieden samenkomen. Flipside is te zien als een onderzoek naar beleving van en de relatie tussen optische en fysieke ruimte.

Habitat - Animaties ondersteunend voor conferentie.

Heijmans Vastgoed - Digitale presentatie van nieuwbouwproject.

Katholiek Lyceum Hilversum - Interieur 600 m² kantoor.

Molengraaf Instituut - Kunstuitleen.

Nacht van de Poëzie - Decor en aankleding.

NCRV - Ontwerp cover voor kerstnummer.

Ordina - Kunstuitleen.

Piet Bakkerprijs 2004 - Tentoonstelling. Piet Bakker, faculteitsdirecteur onderwijs, kwam in 1995 tijdens een dienstreis in de VS om het leven. Zijn ideeën vormen de grondslag voor de criteria van de prijs. In 2004 zijn drie recent afgestudeerden genomineerd.

RAI Designbeurs - Entree aankleding.

Sanquin Bloedbank - Kunstuitleen.

Senter - Competentiegericht onderzoek.

SHAM - Tentoonstelling. Fotografisch onderzoek naar de grenzen tussen registratie en encenering. SHAM is een initiatief van vijf studenten van de HKU en een student van de Gerrit Rietveld Academie Amsterdam. In hoeverre is niet iedere foto een vorm van manipulatie van de werkelijkheid? Waar gaat die werkelijkheid over in fictie?

Soa aids - Animatiefilm over veilig vrijen.

Stichting Polderhuis Westkapelle - Buitenruimte Museum.

Stichting Studenten Huisvesting - 3D animaties en vervolg Gevelbelettering project.

Stichting Tijdelijk Wonen - Kantoren naar studentenhuusvesting.

The Zone: an area of transition - Driedaagse internationale conferentie van

Cumulus, een internationaal netwerk van meer dan 60 onderwijsinstellingen voor designonderwijs.

UU Chemie - Posters Orde en Netheid campagne.

VPRO slapeloze nacht - 3D animaties.

Ziekenhuis Hilversum - Ontwerp-opdracht voor entreehal.

Faculteit Theater

Alle woorden vliegen - Kleutervoorstelling (tournee) door educatieve opleiding i.s.m. Utrechts Centrum voor de Kunsten.

Beheerst, onbeheerst - Afstudeervoorstelling Fabian Holle in Theater aan de Werf.

Dag van de op maat geschreven eenakter - Schrijversmarkt i.s.m. Theaterwerk.NL, 25 theatergezelschappen werden gekoppeld aan 25 studenten om repertoire te ontwikkelen.

De moeder van Icarus - Eindexamen-voorstelling acteurs in Akademietheater, tekst: Sam Shepard, regie: Ted Keijser.

De Opkomst - deelname van studenten aan dit festival.

De Scenefabriek - Werkplaats van Groewing up in Public in het Fort Blaucapel met studenten schrijfopleiding.

Doe 't in de bios - Interactieve voorstelling n.a.v. *De Tranen van Maria Machita*, i.s.m. Nederlands Filmfestival.

Een Winters Verhaal - Voorstelling vierdejaars acteurs in Akademietheater, regie: Ted Keijser.

Festival Mooie Woorden - Stichting Utrechts Boekenfeest, workshops.

Festival Mundial - optreden studenten educatieve opleiding.

FLOCK - Interactieve dansgame van DVTG die o.a. op de Culturele Zondag heeft gestaan en in 2005 naar Lowlands gaat.

Gare du Nord - Voorstelling m.m.v. studenten Theatre Design voor de Boekenweek.

Het Medium, een koningsdrama - Eindexamen-voorstelling acteurs in Akademietheater, vrije bewerking van

het toneelstuk *Affaire* van Ruud van Megen, regie: Kees Scholten.

Ik Niet - Beeldende theatervoorstelling door derdejaars theatervormgeving, o.a. gepresenteerd op Netd@ys, een initiatief van de Europese Commissie om Europese jongeren de mogelijkheid te bieden nieuwe media projecten op te zetten.

ITs Festival - Eindexamen-vorstellungen tijdens Internationaal Theaterscholen Festival in Amsterdam.

Kanaleneiland - Theatercursus door educatieve opleiding met presentatie i.s.m. basisscholen op Kanaleneiland en Utrechts Centrum voor de Kunsten.

Landelijke Amateurtheaterfestival - deelname van studenten aan dit festival.

Let's make things better - Danstheater door educatieve opleiding, 16 voorstellingen langs ROC's in Utrecht en regio.

Morgen begon ik - Jeugdtheatervoorstelling i.s.m. Het Filiaal. Deze voorstelling won de Publieksprijs van het festival De Favorieten.

Première etage - Festival aan de Werf presenteerde werk van studenten.

Theatrale presentaties - interdisciplinair project schrijvers, theatervormgeving en Universiteit Utrecht.

Utrechtse Nieuwe - Avondvullende presentatie schrijfopleiding in de Stadschouwburg.

Faculteit Muziek

750 jaar DOM - Concert in de Domkerk ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan.

Amnesty International - Benefiet Concert, in de J.M. Fentener van Vlissingenzaal.

Ensemble in Residence - Gamelan project o.l.v. Jurrien Sligter.

Ensemble Parade - Concert in Muziekcentrum Vredenburg door ensembles van diverse samenstelling.

Erasmus String Orchestra - Drie concerten in Nederland door orkest met studenten van 16 Europese conservatoria o.l.v. Elisabeth Perry.

Jong Talent concertserie - Jonge musici van 7-18 jaar geven viermaal per

jaar een concert in de J.M. Fentener van Vlissingenzaal.

Kamerorkest o.l.v. Lev Markiz - Concert in Muziekcentrum Vredenburg.

Lunchconcerten in Vredenburg - Serie lunchconcerten in Muziekcentrum Vredenburg door het gehele culturele seizoen.

Maria João Pires - Concert en Masterclass in de J.M. Fentener van Vlissingenzaal.

Operaklas - Presentatie door studenten van de operaklas o.l.v. Monique Wage-makers, tweemaal per jaar in de J.M. Fentener van Vlissingenzaal.

Project Erard Vleugels - Lezingen, lessen en workshops.

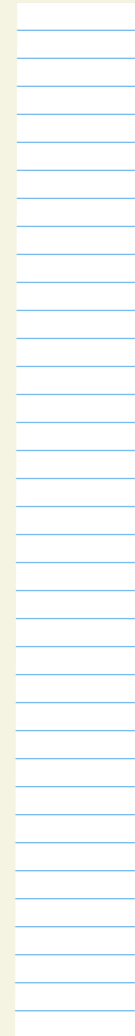
Symfonieorkest o.l.v. Cristobal Halfiter - Concert in Muziekcentrum Vredenburg i.s.m. Instituto Cervantes.

Maria João Pires in Gebouw K&W

Op zondagavond 26 september 2004 ging op het Nederlands Filmfestival in Utrecht de documentairefilm 'Maria João Pires – Discovering Sound' van Roel van Dalen in première. Deze film, geproduceerd door IdTV Arts & Documentaries in samenwerking met de NPS en het Stimuleringsfonds, is een portret van het huis/cultureel centrum van deze beroemde pianiste en daarmee tegelijkertijd een portret van haarzelf. Ter gelegenheid van deze première verzorgde Maria João Pires voorafgaand aan de filmpremière zelf een optreden en nam zij het eerste exemplaar van haar nieuwe cd in ontvangst. Deze unieke avond vond plaats in de J.M. Fentener van Vlissingenzaal van Gebouw K&W!

De Faculteit Muziek heeft Maria João Pires bereid gevonden om op maandag 27 september met een aantal pianostudenten te werken.

Summary

New Chairman of the Central Board

As of 1 December 2004, Professor A.D.D. Wisman has been appointed Chairman of the Central Board. He has succeeded Mr B.M. Groenemeijer, who held this position for 17 years.

New Academic Plan

In 2004, the HKU formulated the Academic Plan 2005-2008. The plan contained three basic principles, which will form the basis for policy in the coming years:

- The HKU is a multifaceted institute of professional education in the arts.
- The HKU is an inspirational learning and working environment for the development of professionals in the arts.
- The HKU supplies professionals for the creative industry.

Accreditations

The HKU has been re-accredited as an institution by the English Open University Validation Services. The HKU acquired an unconditional accreditation for the full five years. Five Masters courses have also been re-accredited.

Notice has been received from the Dutch-Flemish Accreditation Organisation that the Bachelor of Art and Technology course will be accredited for a period of six years as of 1 January 2006.

The music courses were inspected again in 2004, in accordance with a special national procedure related to the fact that the artistic quality was not included in the evaluation during the first inspection. The result of this assessment was also positive. The accreditation for the Bachelor of Music, the Bachelor of Education in Music and the Postgraduate Music Course has been extended until 31 December 2010.

Project Education

One of the main themes of the academic renewal within the HKU is learning in project teams. The professional practice in various professional fields is demanding an increasing level of cooperation between highly qualified and creative specialists. By performing different roles in multidisciplinary teams, which work on assignments from mainly external commissioning parties, the students

are preparing themselves for their specialisations. All the faculties are working to introduce or strengthen the project offices. The task of these offices is to acquire external assignments, which lend themselves to the education.

New Masters

The new Masters course in Theatre Dramaturgy was started in 2004. This course is provided under the banner of the Professional School of the Arts Utrecht. The Master of Arts in Fine Art and the Master of Arts in Design/Fashion Design started at the same time.

Professional School of the Arts Utrecht opens

The Professional School of the Arts Utrecht (PSAU), a partnership between the University of Utrecht and the Utrecht School of the Arts, is developing and offering collective Masters education, within which students of the University and the HKU work together. The PSAU opened its doors officially on 9 June 2004. The PSAU has started with two project groups.

Research

The HKU is convinced of the importance of research in the development of the education, the disciplines, the professions and trades, and in the development of the individual students. A substantial part of the budget is dedicated to staff development, research and development. The number of submitted and allocated research projects from the faculties increased again in 2004. Special attention is given to distribution of the results of this research.

International student mobility

90 HKU students (3% of the total) spent a subsidised period abroad in 2004/2005, thanks to the Jan van Scorel Fund and Socrates/ Erasmus. In the context of exchange programmes, the HKU welcomed 88 students from abroad, 70 of whom made use of the Socrates/ Erasmus programme.

Increase in applications

A total of 4148 candidate students applied for the funded intake as of 1 Sep-

tember 2004. Of these, 943 students were actually admitted to the courses. The funded intake in 2004 increased in comparison to 2003. This increase continues the growth of the HKU.

First HKU Award awarded

The HKU Award was awarded for the first time in June 2004. This prize for the graduate who has demonstrated the greatest degree of innovation in his or her work was awarded to Wouter Verspaget, graduate of the Faculty of Art, Media & Technology.

Centre for Staff Development

The Centre for Staff Development was established on 1 January 2004, with the objective of making a contribution to the further professionalisation of the HKU staff.

Young Managers HKU 2004

The Young Managers HKU Course was started in January 2004. The group consisted of staff members from the various faculties and offices, who have the capacity and ambition to move up to managerial positions in future.

Sickness Absenteeism

Sickness absenteeism in 2004 was 4.7% for the entire staff. This is an increase of 0.5% compared to 2003. Sickness absenteeism has been declining among academic staff in recent years, and this trend continued in 2004, reaching a low level of 2.5%.

Finances

Revenue for 2004 was € 36 million, 10.2% more than in 2003. This increase was the result, among other things, of a higher state contribution due to the growth of the Bachelor of Art and Economics and Bachelor of Art and Technology courses, and an incidental increase of the budget factor. The operating result for 2004 was € 123,189.

Taskforce Innovation

As of March 2005, the HKU will be participating in the Taskforce Innovation Utrecht, a joining of forces between higher education and the government in the Utrecht region to stimulate innova-

tion in the business sector. The Taskforce Innovation initiates, directs and supports projects, which promote the innovative nature of the region. These projects focus on a number of sectors, including Design and Multimedia. The ambition of this taskforce is to put Utrecht in the top five of the most innovative European regions.

Colofon

Dit is een uitgave van de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht.

Eindredactie

Diederick Meinen,
bureau communicatie

Interviews

Wanda Dijkstra (pag. 30), Diederick Meinen (pag. 58), Lambertha Souman (pag. 16 en 19), Karin Veenendaal (pag. 8 en 46), Edwin Verhoeven (pag. 24 en 40).

Vertaling

Textware, Utrecht

Concept, art direction en vormgeving

De Designpolitie, Amsterdam

Fotografie en bewerking

De Designpolitie en Lesley Moore

Druk

Drukkerij LenoirSchuring, Amstelveen

© Juni 2005

Dit jaarverslag is met de grootste zorg samengesteld. Door de voortdurende veranderingen in het hoger onderwijs kan echter niet voor eventuele onvolledigheden of onjuistheden worden ingestaan.

Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
Lange Viestraat 2b
Postbus 1520
3500 BM Utrecht
Tel. 030 2332256
Fax 030 2332096
info@central.hku.nl

www.hku.nl

Accountantsverklaring

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Aan: het College van Bestuur van
Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht

PricewaterhouseCoopers
Accountants N.V.
Archimedeslaan 21
3584 BA Utrecht
Postbus 85096
3506 AB Utrecht
Telefoon (030) 219 10 00
Fax (030) 219 15 55
www.pwc.com/nl

Accountantsverklaring

Ingevolge uw opdracht hebben wij de in dit verslag opgenomen geconsolideerde balans en exploitatierekening van Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht te Utrecht over 2004 gecontroleerd. De geconsolideerde balans en exploitatierekening zijn ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2004 van Stichting Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Bij die jaarrekening hebben wij op 14 juni 2005 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt.

De geconsolideerde balans en exploitatierekening zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de geconsolideerde balans en exploitatierekening te verstrekken.

Wij zijn van oordeel dat deze geconsolideerde balans en exploitatierekening op alle van materieel belang zijnde aspecten in overeenstemming zijn met de jaarrekening waaraan deze zijn ontleend.

Voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de stichting en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle dienen de geconsolideerde balans en exploitatierekening te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze zijn ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 14 juni 2005 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring.

14 juni 2005

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

PricewaterhouseCoopers is de handelsnaam van onder meer de volgende vennootschappen: PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. (KvK 34180285), PricewaterhouseCoopers Belastingadviseurs N.V. (KvK 34180284), PricewaterhouseCoopers Advisory N.V. (KvK 34180287) en PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289). Op diensten verleend door deze vennootschappen zijn Algemene Voorwaarden van toepassing, waarin onder meer aansprakelijkheidsvoorwaarden zijn opgenomen. Deze Algemene Voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel te Amsterdam en ook in te zien op www.pwc.com/nl

